

12 | rodna gruda

december 1969

revija Slovenske izseljske matice

Vsem našim rojakom v tujini želi srečno novo leto 1970,
ob prihodu v domovino pa dobrodošlico in se priporoča

Hotel Slon

LJUBLJANA, TITOVA GESTA 10

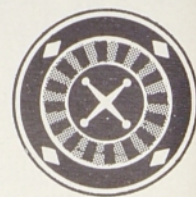
Telefon: 24 601/607
24 616/619
Telex: 31254 YU SLON
Telegram: SLON LJUBLJANA

casinò ljubljana hotel slon

Ljubljana — Yugoslavia

aperto durante tutto l'anno
ganzjährig geöffnet
open all seasons
ouvert pendant toute l'année

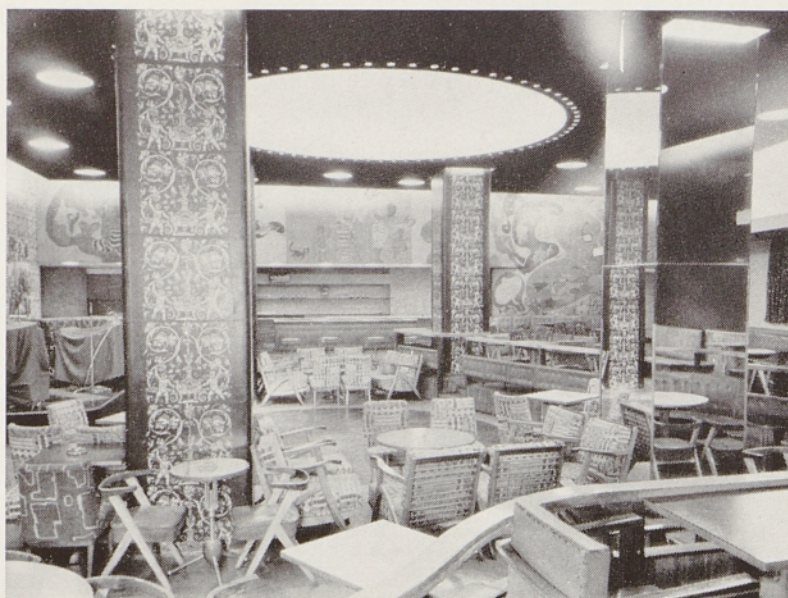

Hotel A kategorije z modernim komfortom v strogem centru mesta. Klasična restavracija s prvovrzdno mednarodno kuhinjo. Narodna restavracija »Klet Slon« s tipično dekoracijo, s slovenskimi in jugoslovanskimi specialitetami. Nočni bar z mednarodnim artističnim programom. Kavarna z godbo, odlična slaščičarna, senčnat vrt. Bistró Slon z delikateso, ekspresom in snack barom. Trgovina s spominki. Lepo urejeni klubski prostori in banketna dvorana za konference, sprejeme, slavnostna kosila, cocktail parties in razne prireditve. Menjalnica v hotelu. Sedež Sekcije barmanov Jugoslavije.

DOBRODOŠLI!

Hotel of A-category with up-to-date conveniences, situated in the strict centre of the town. First-class restaurant with renewed international cuisine. National restaurant »Klet Slon« with folklore interior decoration; Slovene and Yugoslav special dishes. The night-club offers international variety programmes. Café with music, excellent confectionery shop, shady garden. Bistró Slon with delicatessen, espresso and snack-bar. Exchange, Souvenirs' shop. Comfortable lounges and banquetinghalls for conferences, receptions, gala dinners, cocktail parties and various events. Seat of the Section of the barmans of Yugoslavia.

WELCOME!

Pogled v narodno restavracijo
»Klet Slon« (slika zgoraj).
Prijetno urejen nočni bar (desno).

View to national restaurant »Klet
Slon« (up).
Handsome arranged night-club
(left).

rodna gruda 12

Iz vsebine

Srečno 1970

Jože Prešeren: Mitja Ribičič o razvoju Jugoslavije, Slovenije, o naših na tujem

Arbeiterwohlfahrt pomaga Jugoslovanom

E. Petrin: Jugoslovani v Schwenningnu imajo svoj klub

Drago Kralj: Tihožitja ob Soči

Janez Zrnec: Med žirovskimi čevljarji

Vsem rodoljubnim izseljencem, njihovim potomcem, našim delavcem in strokovnjakom po svetu

A. K.: Franca Goleta ni več med nami

I. V.: Naši alpinisti na vrhu Anapurne II

Evgen Bergant: Mnogo uspehov v športnem letu 1969

Filatelija

English Section

Partie française

Página en español

Naša beseda

Borut Stražar: O jezikovni vzgoji

Naši po svetu

Vprašanja in odgovori

Dr. Lev Svetek: Nové pravice jugoslovanskih delavcev v ZR Nemčiji

Naši pomenki

Človek v svetu — Psiholog svetuje

Kulturni razgledi

Leo Vilhar — sedemdesetletnik

Herman Vogel: Slovenska književnost v letu 1969

Tri pesmi Jožeta Kuntnerja

Dr. Niko Kuret: Novoletni koledniki

Otroci berite

Branko Rudolf: Dim

Marija Vogelnikova: Sneg, zima, sneg

Ela Peroci: Kraljica sveta

France Bevk: Tolminski punt (nadaljevanje)

Za razvedrilo

Slika na naslovni strani: Dom v Planici
Foto: Joško Dolničar

izdaja Slovenska izseljenska matica

izhaja šestnajsto leto

urejajo Božo Kovač (glavni urednik),
Jože Prešeren (odgovorni urednik),
Ina Slokan (urednica)

uredniški odbor Tone Gošnik, Mile Klopčič,
Stane Lenardič, Ernest Petrin,
Zdenko Roter, Aca Stanovnik,
Franc Šebjanič, Franc Šetinc, Zima Vrščaj

oblikovalka Judita Skalar

prevajalci Miha Cerar (za angleščino),
Viktor Jesenik (za francoščino),
Albert Gregorič (za španščino),

uredništvo Ljubljana, Cankarjeva 1/II, tel. 23-102

uprava Ljubljana, Cankarjeva 1/II, tel. 21-234

naročnina letna naročnina za posamezne države
znaša: Anglija 1,5,0 Lstg, Avstrija
80,00 Schl, Belgija 150,00 Bfr, Danska
21,00 Dkr, Finska 10,00 Fm,
Francija 15,00 FF, Grčija 90,00 Dr,
Holandija 11,00 Hfl, Italija 1.900,00 Lit,
Jugoslavija 37,50 din, Nemčija 12,00 DM,
Norveška 22,00 Nkr, Švedska 15,00 Skr,
Švica 13,00 Sfr, ZDA, Kanada in vse
ostale prekmorske države 5 US dolarjev

vplačila za dinarska vplačila: 501-8-51
za devize: Banque de Credit et Caisse
d'Epargne, Ljubljana
501-620-7-32002-10-575
ali po mednarodni poštni nakaznici

izhaja dvanajst številčk na leto — v poletnem
času izideta dve številki skupno

rokopisi rokopisov uredništvo ne vrača

JUGOBANKA

Jugoslovani, izseljenci po svetu!

Izkoristite bančne usluge, ki vam jih nudi JUGOSLOVANSKA BANKA ZA ZUNANJO TRGOVINO s svojimi enajstimi poslovnimi enotami v vseh republiških in poslovnih središčih Jugoslavije, z devetimi predstavništvi v inozemstvu ter z omrežjem korespondentskih odnosov z več kot tisoč inozemskimi bankami.

Če svoja devizna sredstva, namenjena za pomoč družini ali za kaj drugega pošljete prek Jugobanke, bodo le-ta na najhitrejši in najbolj gotov način izplačana koristniku.

Ob povratku v domovino se za vse deviznodenarne posle kot odkup in prodaja denarja, travelers in drugih bančnih čekov ter kreditnih pisem obrnite na katerokoli poslovno enoto Jugobanke, na tisto, ki vam je krajevno najbližje in vaša zahteva bo hitro in kvalitetno izpolnjena.

Če želite svoje prihranke ekonomično hraniti, odprite devizni račun pri eni od bančnih poslovnih enot, ki daje naslednje obresti:

- 4 % v devizah in 2 % v dinarjih na vloženo glavnico,
- 6 % v devizah in 1 % v dinarjih za glavnico vezano dlje od 13 mesecev
- 6 % v devizah in 1,5 % v dinarjih za glavnico, vezano več kot 24 mesecev.

Vloge so tajne in nedotakljive, zanje jamči Federacija. Devizni račun lahko odpro jugoslovanski izseljenci ne glede na to, kakšno državljanstvo imajo.

Na podlagi svojih deviznih prihrankov, lahko dobite dinarske kredite za nakup stanovanj pod ugodnimi pogoji. Z denarjem vašega deviznega računa lahko plačujete v Jugoslaviji in inozemstvu tako, da obvestite banko o vaših željah ali da pridete osebno.

Če imate redne obveznosti za plačevanje (vračanje posojila, zavarovanje, alimentacije itd.) izvolite dati nalog Jugobanki in ona bo za vas opravila izplačila z vašega deviznega računa redno v danih rokih.

Za vse potrebne informacije se obrnite na eno od poslovnih enot Jugobanke ali na njena predstavništva v tujini.

Centrala je v Beogradu, Ul. 7. Jula br. 19 do 21.

Podružnica v Beogradu, Maršala Tita 11.

Podružnica v Zagrebu, Jurišićeva 22.

Podružnice so v Ljubljani, Titova cesta 32, kakor tudi v Sarajevu, v Skopju, v Novem Sadu, na Reki, v Splitu, v Titogradu in Kosovski Mitrovici.

izkoristite bančne usluge, ki vam jih nudi jugoslovanska banka za zunanjo trgovino s svojimi poslovnimi enotami v inozemstvu

Yugoslav Bank for Foreign Trade, Representative Office,
500 Fifth Avenue, Room No 2123, New York, N. Y. 10036.
Phone BRYANT 9-4251-2, Mr. Petar Ilić.
Mr. Branko Dragović, 19, Rue de la Tremoille, Paris 8-e
Phone 256-11-19.

Yugoslav bank for Foreign Trade, Representative Office
4th Fl., Winchester House, 77 London Wall, London E.
C. 2 Phone 01 588-7860, Mr. R. Aćimović.

Zastupitelstvi Jugobanky, Havanska 8/III, Praha 7 Phone
376-618 Mr. D. Cetković.

Mr. Ismet Kukić, Trade Promption Office, Embassy of
Yugoslavia Tripoli, Libya, Phone 39-556.

Mr. Andrejević Dragoslav, Via Fatebenefratelli 15/IV,
Milano. Phone 66-66-95.

Naslov predstavništva Jugobanke v Moskvi: B. Ordinka
72, Moscow. Phone 56-491.

Yugoslav Bank for Foreign Trade, Representative Office,
28 Mahmoud Bassyouni Street, (Antikhana) 8th floor,
Cairo. Phone 56-491.

Jugoslawische Bank für Aussenhandel, Vertretung für
DDR Oberwall Strasse 6-7, Berlin. Phone 222-761 —
200-571.

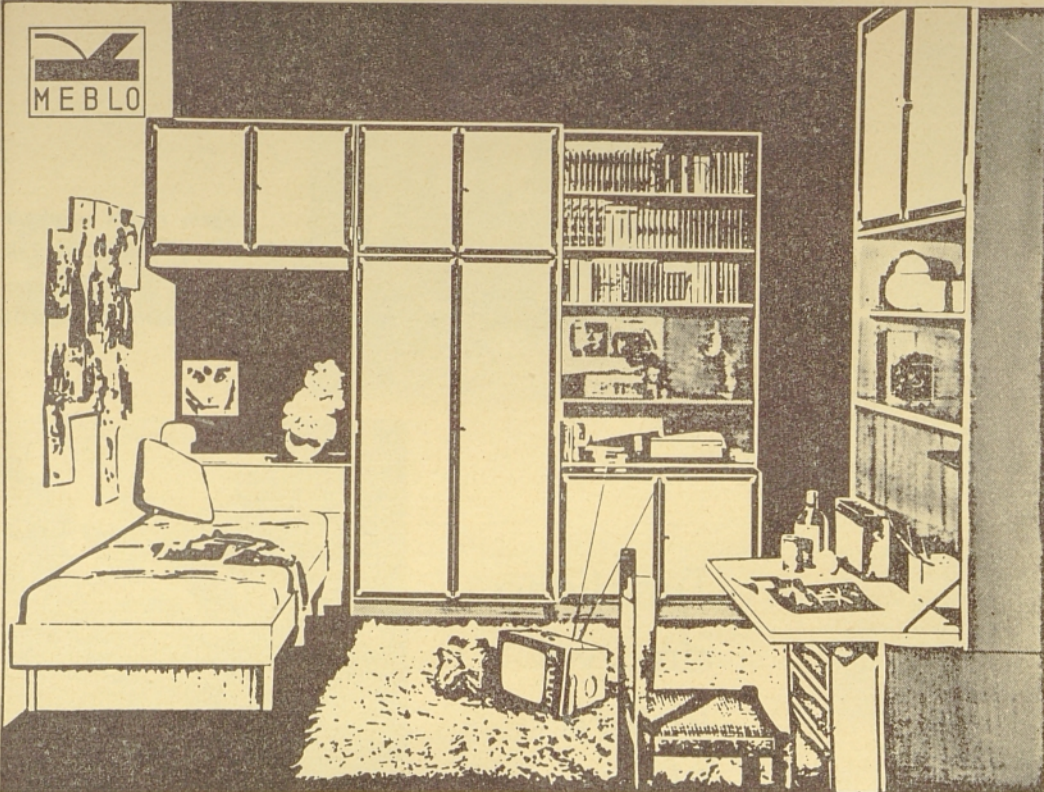
Devizni račun in njegovo vodenje sta brez stroškov.

izkoristite bančne usluge, ki vam jih nudi jugoslovanska banka za zunanjo trgovino s svojimi poslovnimi enotami v inozemstvu

MEBLO

MEBLO

tovarna pohištva
iz Nove Gorice

išče med jugoslovanskimi izseljenci POSLOVNE ZVEZE. Po takimi zvezami razumemo: akviziterje oz. zastopnike za naše izdelke, trgovce — kupce in druge podobne oblike sodelovanja. Če ste za tako obliko sodelovanja z nami, javite se! Možne so tudi druge oblike poslovnih zvez — predlagajte jih nam!

Osnovne lastnosti sodelavca naj bodo: jugoslovansko poreklo, ambicioznost, estetski čut in veselje ter občutek za lepo urejeno stanovanje.

VSEM IZSELJENCEM
ŽELIMO SREČNO 1970!

MEBLO
NOVA GORICA

Skupščina občine Škofja Loka

IN PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ORGANIZACIJO IZSELJENSKEGA PIKNIKA 1970

v Škofji Loki, želita vsem rojakom SREČNO NOVO LETO 1970 z željo, da se srečamo na tradicionalnem izseljenskem pikniku, ki bo ponovno 4. julija v Škofji Loki

Hotel »Piran« in »Sidro«

V Piranu

Telefon 73 314
Poštni predal 67

Hotel D-kategorije na obali v Piranu
z lastno plažo pred hotelom in drugimi obrati:

»TRI VDOVE« (znamenita restavracija)
»PUNTA«
»BAR«
»TRI PAPIGE«
KAVARNA

vas vabi na obisk. Nudimo vam prijetno bivanje,
odlično prehrano in razvedrilo v vsakem letnem času.

Združeno podjetje Transturist
Škofja Loka — organizacija
HOTEL »PIRAN« — PIRAN

Vsem našim dragim rojakom,
 ki živijo v tujini,
 se pristrčno zahvaljujemo za letošnji obisk,
 obenem pa voščimo zadovoljno
 in uspehov polno novo leto
 1970

Turistično društvo
 Brezje

Vsem našim rojakom
 na tujem želi
 zdravo in zadovoljno
 novo leto 1970!

Turistično
 društvo
 Rateče -
 Planica

Železarna Jesenice

JESENICE SRS — JUGOSLAVIJA

TELEFON ST. 82 244, 82 441 / TELEGRAM: ZELEZARNA JESENICE
 TEKOČI RAČUN: SDK KRANJ, PODRUŽNICA JESENICE
 5153-1-909 / TELEPRINTER ST. 34526 KRANJ. / URADNE URE OD
 6. DO 13 URE

Vsem svojim domačim in inozemskim odjemalcem
 želimo uspehov polno leto 1970,
 ob našem jubileju — 100-letnici železarne —
 pa še posebej pozdravljamo vse Slovence na tujem!

Kolektiv
 Železarne Jesenice

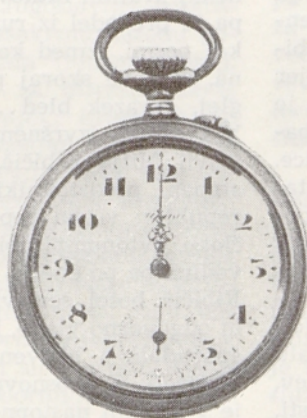
Srečno 1970

Ko pregledujemo delo Slovenske izseljenske matice v preteklem letu, ugotavljamo, da ste nas v tem času obiskali v zelo velikem številu; iz Severne in Južne Amerike, iz vseh evropskih držav, posebno pa je razveseljivo, da ste se našemu vabilu odzvali tudi rojaki, ki živite na najoddaljenjšem kontinentu, v Avstraliji.

Razgovori z mnogimi izmed vas so nam še utrdili mnenje, da je Slovenska izseljenska matica uspešna celo bolj kot včasih sami mislimo. Zanimanje za obisk stare domovine je vse večje, to pa je obenem tudi del našega uspeha. Vse to delo doma ni lahko, premagovati moramo velike težave, vendar pa nam je v veliko zadoščenje, da naši rojaki vidijo in spoznajo naš napredek in da so ponosni tudi na naše uspehe. K uspehom in napredku pa ste velik delež doprinesli tudi vi, ki živite zunaj domovine. Mi, ki sodelujemo pri graditvi novih, socialističnih odnosov v domovini, delamo samo za dobrobit naših narodov in vsakega posameznika, da bi vsi skupaj bolje in lepše živeli. Za to pa je osnovni pogoj razumevanje narodov med seboj. Največ pri tem lahko prispevate prav vi, naši rojaki na tujem, ki pomagate, da tudi drugi narodi spoznavaajo našo in vašo domovino, ki si želi napredka, blagostanja in trajnega miru med narodi.

Naša želja je, da v letu 1970 še več naših rojakov obiše staro domovino. Veseli smo obiska vsakega izmed vas, ker bomo na ta način še bolj utrdili naše vezi. Vsi naši ljudje v domovini želijo, da bi vi, naši rojaki na tujem, uspešno preživeli leto, da bi gospodarsko in družbeno napredovali, predvsem pa želi vsem obilo osebne sreče in zdravja vaša

Slovenska izseljenska matica
Predsednik
France Pirkovič

Mitja Ribičič o razvoju Jugoslavije, Slovenije, o naših na tujem

Danes je morda najbolj zaposlen človek v Jugoslaviji. Po dnevnem tisku komaj sledimo njegovemu gibanju — danes je obiskal Črno goro, danes Banjaluko, danes Tolmin, danes je govoril na tej seji, danes je sprejel tega veleposlanika in tako dalje. Tako je delo predsednika zveznega izvršnega sveta. Mitja Ribičič je prvi Slovenec na tem položaju po vojni, njegovo delo, nenehna zaposlenost pa je vsekakor odraz pravih, resničnih prizadevanj, da bi opravičil zaupanje, ki mu je bilo dano, in da bi rešil ali pomagal rešiti gospodarske, kulturne, mednacionalne ali druge dileme sodobne Jugoslavije.

Mitjo Ribičiča in njegovo delo spremlja vsa jugoslovanska javnost in tudi velik del tuje že vse od trenutka, ko mu je bil v letošnjem aprilu izročen mandat za sestavo zvezne vlade. Deloma zato, ker je bil sam način »mandatarstva« za Jugoslavijo v precejšnji meri nov, ne nazadnje pa tudi zaradi same osebnosti mandatarja.

Predsednik zveznega izvršnega sveta Mitja Ribičič izvira iz družine znanega slovenskega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča. Rojen je bil leta 1919 v Trstu, kjer je bil njegov oče takrat učitelj; družina je bila že takrat zavzeta v naprednih gibanjih za slovenske narodnostne pravice. Razumljivo je bilo, da so jih takratne italijanske oblasti kmalu začele gledati po strani, zato so se kasneje preselili v Gorico. Tudi tu so razmere kmalu postale nevrzdrne, zato se je družina leta 1929 preselila v Jugoslavijo, v Ljubljano. Ribičičev dom pa je tudi v Ljubljani kmalu postal zbirališče naprednih izobražencev, tako je imel Mitja Ribičič dovolj možnosti,

da se že v domači hiši seznanil z naprednimi gibanji slovenskega izobraženstva in še posebej z vprašanji, ki so ga najbolj zanimala — o boju za priznanje pravic slovenskega naroda. Vse to je vodilo tudi njegova razmišljanja v gimnazijskih letih, kasneje, med študijem prava na ljubljanski univerzi, pa se je celo vključil v skupino »Doberdob«, ki se je ukvarjala predvsem z nacionalnimi vprašanji.

Ob izbruhu vojne se je takoj vključil v osvobodilno gibanje, najprej je delal kot ilegalec v Ljubljani, kasneje pa je bil poslan na Štajersko. Na ta čas je vezan tudi njegov najbolj žalosten spomin — nekaj časa je deloval tudi v Pohorskem bataljonu, od koder je bil odpoklican le kratek čas pred njegovim tragičnim koncem. Takrat je bil morda najbliže smrti, globoko pa ga je pretresla smrt njegovih soborcev.

Kot zanimivost naj omenimo, da se je Mitja Ribičič navzel nekaj očetovega literarnega duha: kot gimnazijec je napisal nekaj kratkih lutkovnih igric, v partizanih pa je prevedel iz ruščine in španščine nekaj pesmi, izmed katerih je posebno znana, zdaj že skoraj ponarodela »Na oknu, glej, obrazek bled...«

V zveznem izvršnem svetu, kot ga je sestavil Mitja Ribičič, so enakopravno zastopani predstavniki vseh jugoslovanskih republik: vsaka republika je dala po tri člane, avtonomni pokrajini Kosovo in Vojvodina pa po enega. V tem okviru je Mitja Ribičič hotel sestaviti enotno, učinkovito in odgovorno vlado, ki se bo lahko uspešno spopadala z bistvenimi problemi razvoja v deželi. Kot osnovne naloge svoje vlade je v svojem nastopnem govoru pred zvez-

Mitja Ribičič je bil vsa leta po vojni viden družbeno-političen delavec; opravljal je vrsto odgovornih funkcij ter bil republiški in zvezni poslanec. Spodnje slike smo posneli med njegovim nedavnim obiskom v Tolminu, druga slika spodaj pa ga prikazuje v krogu predsednikov jugoslovanskih izseljenskih matric

no skupščino navedel: dosledno izvajanje gospodarske in družbene reforme, še uspešnejše uvajanje znanosti in sodobne tehnologije v gospodarstvo, priprava srednjeročnega načrta razvoja Jugoslavije v letih 1971—1975, sodelovanje zvezne uprave s samoupravnim sistemom in modernizacija zvezne administracije. V središču prizadevanj nove vlade so predvsem ukrepi za dosledno izvajanje gospodarske in družbene reforme.

Predsednika Mitjo Ribičiča smo naprosili, da nam odgovori na nekaj vprašanj, ki bodo brez dvoma še posebej zanimala vse naše ljudi na tujem. Naši prošnjiki se je prijazno odzval.

Svoje poglede na razvoj federacije ste sicer že večkrat javno povedali, vendar vas vseeno prosimo, da poveste kako gledate na prihodni razvoj odnosov v Jugoslaviji?

Sleherni naš izseljenec ve, čeravno živi daleč proč od svoje rodne grude, kako smo v vojni proti fašističnim osvajalcem ustvarjali Socialistično federativno republiko Jugoslavijo. Izseljenci niso bili samo opazovalci osvobodilnega boja naših narodov, pač pa so ga podpirali in tudi po svobodi po svojih močeh prispevali k izgradnji porušene domovine. Množično in ne glede na svojo nacionalno pripadnost so pomagali Jugoslaviji naprej zato, ker so v njej videli enakopravno skupnost suverenih narodov in nič manj zaradi tega, ker so kot delavci na tujem spoznali, da v novi socialistični skupnosti postajajo delovni ljudje nosilci ljudske oblasti. Zato so se na nadaljnji poti gospodarske in družbene izgradnje samo krepile vezi med našimi ljudmi in izseljenci, med našimi kraji in daljnimi delavskimi kolonijami. Od osvoboditve Ljubljane, glavnega mesta SR Slovenije, do današnjega dne je steklo mimo nas že skoraj četrto stoletje. V tem času je Slovenija in vsa Jugoslavija spremenila svoje lice. Ritem preobrazbe Jugoslavije iz agrarne v industrijsko deželo je tako hiter, da celo delavci, ki samo nekaj let živijo zunaj meja, občutijo velike spremembe v vsakem mestu, v vsaki občini ali še tako samotnem zaselku dežele. Tudi najbolj nerazviti kraji na Kosovem, v Črni gori in Makedoniji, v Bosni in ob morju so že ustvarili trdne temelje za svoj nadaljnji gospodarski in kulturni na-

predek. Nobene socialistične republike ni, ki danes ne bi dosegla predvojne ravni Slovenije. Jugoslavija se je gospodarsko vzpenjala hitreje od sosednje Italije in Avstrije ter hitreje kot druge socialistične dežele. Slovenska država pa je znotraj jugoslovanske skupnosti imela najhitrejši razvoj. Ekonomska, kulturna, znanstvena in politična moč ter vpliv slovenskega naroda zdaj daleč presega razmerje v številu prebivalstva.

Vzporedno z gospodarsko rastjo, življenjskim standardom, izboljšanjem materialnih in kulturnih pogojev za delo in življenje delovnih ljudi smo razvijali izvirno delavsko demokracijo — samoupravni sistem, po katerem je Jugoslavija postala znana in ugledna država po vsem svetu. V tem sistemu stalno krepimo dva nosilca ljudske demokracije — vpliv delavcev združenega dela in znanja ter vpliv narodov, njihovih dogovarjanj in sporazumevanj v vseh temeljnih gospodarskih in političnih vprašanih sistema in razvoja Jugoslavije. Na tem samoupravnem, demokratičnem notranjem razvoju temelji tudi naša zunanja politika miroljubnega sožitja in sodelovanja med narodi, boj za mir, za gospodarsko in kadrovske pomoči nerazvitim deželam, za politično reševanje vojaških in drugih sporov prek Organizacije združenih narodov. To je politika svobodne, neuvrščene suverene dežele, ki aktivno sodeluje in živi v prijateljstvu z večino držav in z naprednim osvobodilnim gibanjem po vseh kontinentih.

Pot za razvoj nadaljnjih odnosov v Jugoslaviji je torej jasno načrtana — razvijajoč notranji demokratični samoupravni sistem bomo razširjali možnosti za gospodarski in kulturni napredek Jugoslavije; odpirajoč nove perspektive vsakemu narodu posebej in vsem delovnim ljudem skupaj, bomo posebej skrbeli za hitrejši razvoj najbolj siromašnih krajev; krepili bomo solidarnost in dalje razvijali bratstvo narodov in enotnost delovnih ljudi jugoslovanske skupnosti. V sedanjem nemirnem svetu in blokovski razcepljenosti bomo še utrjevali obrambno sposobnost dežele — Jugoslovansko ljudsko armado in množične teritorialne enote. In kot smo bili doslej, bomo tudi v prihodnje prisotni v široki fronti naprednih sil v svetu, aktivnih naporih za mir, poborniki odprtih meja z vsemi sosedi, vključeni v nov val go-

spodarskega, kulturnega in političnega sodelovanja v Evropi, protagonisti združevanja neuvrščeni, novoosvobojenih malih in srednjih držav, aktivni član velike družine v Organizaciji združenih narodov.

Najbrž bi bilo zelo odveč vprašanje, katere so vse naloge v prihodnjem letu, saj teh je gotovo več kot možnosti, da bi jih opravili. Vendar, tovariš predsednik, na katere naloge bi se želeli osredotočiti vi osebno?

V letu 1970 nas čakajo mnoge gospodarske in politične naloge. To je prehodno leto, v katerem moramo začrtati temelje za nov srednjeročni razvoj Jugoslavije. Težiti moramo za tem, da bomo nov gospodarski načrt začeli na zdravih temeljih in ob ugodnem razporejenju delovnih ljudi. V središču naše politike bodo napore za stabilno gospodarjenje in na teh osnovah utrjevanje družbenih in političnih odnosov. Težave, s katerimi se zdaj borimo, so svojstvene gospodarstvu, ki se hitro razvija. Vodili bomo politiko — in upamo, da nam bodo mednarodne okoliščine dovoljevale — še večje gospodarske in družbene odprtosti, še večje vključenosti v mednarodno izmenjavo blaga, še širše znanstveno sodelovanje, še obsežnejši osebni in turistični promet. Obenem bomo kot doslej razvijali intenzivno politično diplomatsko aktivnost v interesu miru in dali svoj doprinos novi dekadi pomoči nerazvitim deželam in drugim akcijam naprednih in miroljubnih sil v svetu.

Večkrat ste že izpričali svojo osebno pozornost do izseljencev in začasno zaposlenih v tujini. V zveznem izvršnem svetu pa deluje, od kar ga vodite vi, tudi odbor za zunanje migracije. Zato vas s toliko večjim zanimanjem prosimo, da nam poveste, kaj lahko po vaši sodbi stori zvezni izvršni svet za izseljence in začasno zaposlene delavce v tujini.

Naša dežela iz leta v leto posveča večjo pozornost našim rojakom zunaj domovine. Migracijsko gibanje naših ljudi ima dolgo tradicijo. Mnogi ljudje in družine so se izselile v prekmorske dežele med prvo in drugo svetovno vojno in po njej, veliko pa je tudi državljani, ki začasno iščejo za služek, večinoma v državah Zahodne Evrope. No, za vse stare izseljenske in nove

delavske kolonije velja, da so ostale tesno povezane z rojstnim krajem in domovino nasploh. Čeprav so izseljenci korektni in lojalni državljani svoje nove domovine, stalno raste njihovo zanimanje za »stari« dom, držijo zveze s svojim rodnim krajem in sorodniki, ustvarjajo in širijo krog novih znancev in prijateljev, mnogi pa se na starost za vedno vrnejo domov. Tudi velika večina tako imenovanih povojnih političnih beguncev se vsebolj pridružuje takemu pozitivnemu odnosu do Jugoslavije. Resnično samo posamični narodni izkoreninjenici lahko zapirajo oči pred pravim stanjem razmer demokratičnih odnosov in pogojev za gospodarski ter družbeni napredek svojega matičnega naroda in delovnih ljudi svoje rodne dežele. Jugoslovanska vlada bo seveda tudi v prihodnje v sodelovanju z republikami ustvarjala čimboljše pogoje za krepitev zvez med izseljenci po svetu, z domovino in rodnim krajem.

Delavci, ki so zaposleni v inozemstvu sezonsko ali za daljše razdobje, se v svojih pravicah in obveznostih v ničemer ne razlikujejo od drugih državljanov znotraj SFRJ. Oni so del našega delavskega razreda in so zato na poseben način vključeni v gospodarsko in politično življenje Jugoslavije. Ob težkih dogodkih, mednarodnih zaostritvah ali elementarnih nesrečah so vedno izpričali svojo patriotsko zavest in delavsko solidarnost. V zveznem izvršnem svetu smo v zadnjem času še posebej ukrepali, da bi izboljšali delovne in življenjske pogoje naših delavcev. Uspehi smo skorajda z vsemi deželami, v katerih so zaposleni, skleniti ugodne sporazume, ki urejajo solidno delovno, zdravstveno in socialno varstvo. K tujim delodajalcem pošiljamo večje število naših posebnih socialnih atašejev. Težimo za tem, da bi našo diplomatsko in konzularno službo čimbolje usposobili za pravno in drugo pomoč delavcem.

Ker je dela zelo veliko in ker se z vprašanji zunanje migracije ukvarjajo mnoge naše družbene in oblastne organizacije, je zvezni izvršni svet organiziral poseben komite na ravni federacije. V letu 1970 bomo tudi s posebnimi ukrepi našli in usmerili potrebna finančna sredstva za aktivnost in organizacijo vseh služb, organov in organizacij, ki skrbijo za naše državljane v inozemstvu.

Arbeiterwohlfahrt pomaga Jugoslovanom

Po dogovoru z vlado Zvezne republike Nemčije je prevzela organizacija za socialno pomoč delavcem — Arbeiterwohlfahrt skrb tudi za jugoslovanske delavce, ki so zaposleni v tej državi. To je humanitarna organizacija, ki se je razvila iz delavskega gibanja v Nemčiji že pred 50 leti, zanima pa jo predvsem človek, potreben pomoči, ne glede na vero in prepričanje. Njeno karitativno delovanje je bilo nasilno prekinjeno le v obdobju nacizma, ko so večino vodilnih ljudi zaprli ali jih internirali v zloglasnih koncentracijskih taboriščih. Takoj po koncu vojne pa je organizacija spet začela delovati in je predvsem zadnja leta močno razvila svojo dejavnost. Arbeiterwohlfahrt tako pomaga tudi našim delavcem v Zvezni republiki Nemčiji na raznih področjih. Nudi jim pomoč v njihovih stikih z oblastjo, svetuje v raznih delovnih, socialnih, davčnih in stanovanjskih problemih, skrbi za bolne delavce, organizira aktivnost delavcev v njihovem prostem času in jim pomaga vzdrževati stike z domovino, obvešča delavce o življenjskih razmerah v Nemčiji itd. Področje dela je izredno široko in uspehi, ki jih ta karitativna organizacija dosegla, veliki. Razen za Jugoslovane skrbi namreč Arbeiterwohlfahrt tudi za delavce iz Turčije in seveda za svoje domače ljudi.

Zanimivo je, da je ta organizacija tudi delodajalec mnogih naših rojakov, predvsem še žensk. Samo na področju pokrajine Baden — Württemberg je v domovih Arbeiterwohlfahrta zaposlenih približno 80 Jugoslovanok. To je zanje nekakšna predhodna postaja in čas aklimatizacije, saj se po približno letu dni zaposlijo v industriji, na njihovo mesto pa pridejo nove delavke. Po omenjenem dogovoru z vlado Zvezne republike Nemčije je bilo pred nedavnim v sporazumu z jugoslovanskimi sindikati izbranih tudi 37 socialnih delavcev, katerih naloga je predvsem pomagati našim ljudem v njihovih problemih. To so socialni

delavci iz raznih naših republik, za zdaj pa jih je v Nemčiji 8 in to dva v Stuttgartu, po eden pa v Göppingnu, Berlinu, Dortmundu, Düsseldorfu, Freiburgu in Münchnu. Drugi bodo prišli v Nemčijo že v bližnji prihodnosti.

V razgovoru z našim dopisnikom sta g. Hoffmeister, vodja Arbeiterwohlfahrta za pokrajino Baden — Württemberg in g. Torwart, vodja te organizacije za Stuttgart povedala, da sta s socialnimi delavci iz Jugoslavije, ki so že v Nemčiji, zelo zadovoljna, saj kažejo veliko vneme in prizadevnosti. So seveda za začetek še nekatere težave pri njihovem delu, predvsem kar zadeva znanje nemščine — težava je namreč v dialektu, ki ga govorijo na tem področju (schwäbisch) in je težje razumljiv, pa v nezadostnem poznavanju nemških predpisov s področja delovnega prava, socialnega in pokojninskega zavarovanja itd. Ko bodo socialni delavci vso to obširno snov dodobra spoznali, bo tudi njihovo delo precej lažje in kar je zlasti važno, veliko bolj uspešno. Tako pa seveda velja znana resnica, da je vsak začetek težak. Za zdaj pa jim nudijo vso strokovno podporo nemški člani Arbeiterwohlfahrta.

Oba voditelja te humanitarne organizacije sta omenila tudi nekatere konkretne akcije, ki jih nameravajo storiti že v bližnji prihodnosti. Predvsem gre za posebne jezikovne tečaje, posebej namenjene našim delavcem, zraven tega pa bi hoteli v samem Stuttgartu ustanoviti tudi informativni center za Jugoslovane, kakršnega na primer že imajo italijanski delavci, v katerem bi se odvijal večji del kulturnih in drugih dejavnosti naših rojakov. Sodita, da je taka ustanova zelo potrebna, dokler pa te zamisli ne bo mogoče uresničiti, bo Arbeiterwohlfahrt v mejah svojih možnosti skrbel za razne prireditve, na katerih bi sodelovali tudi gostje iz domovine.

Naš dopisnik se je med bivanjem v Stuttgartu srečal tudi z obema socialnima delavcema, ki sta že v Stuttgartu. To sta diplomirani pravnik Josip Bedrač iz Zagreba in socialni delavec iz Tetova Milan Marković. V Nemčiji sta bila ob času obiska približno mesec in pol. Povedala sta, da se naši ljudje že precej oglašajo na organizacijo za razne nasvete, čeprav mnogi še ne vedo zanjo. Vsekakor bo treba več storiti za to, da bodo zanjo zvedeli, če že ne vsi, pa vsaj pretežna večina.

Vendar volje do dela je pri obeh zelo veliko, tako da sta v tem pogledu velika optimista. Predvideno je, naj bi na vsakega socialnega delavca odpadlo približno po 5000 naših delavcev; to je sicer precej, vendar ne toliko, da ne bi mogli delovati kar najbolj uspešno.

Seveda pa je ta mesec in pol, kolikor sta v Nemčiji, zanju tudi čas neprestanega učenja in izpopolnjevanja, tako v znanju jezika kakor tudi v poznavanju predpisov. Med drugim so se 1. novembra v Berlinu zbrali socialni delavci Arbeiterwohlfahrta iz vse ZR Nemčije na zvezni konferenci, takoj za tem pa so imeli v Bonnu še osemdnevni seminar, na katerem so razpravljali o dosedanem delu in dobili odgovore na razna nerazčiščena vprašanja. Skrb za njihovo strokovno izpopolnjevanje je torej nenehna in zato gotovo tudi uspehi ne bodo izostali.

Jugoslovani v Schweningnu imajo svoj klub

Schwenningen na Neckarju v nemški pokrajini Baden — Württemberg je mesto s približno 35.000 prebivalci, od tega pa je približno 5000 tujih delavcev, ki so zaposleni v tamkajšnjih in okoliških industrijskih podjetjih, kot so tovarna ur Kienzle, tovarna glasbil Hohner, tovarna radijskih in TV sprejemnikov Saba in druge. Skupno je na celotnem območju zaposlenih nad 6000 jugoslovanskih delavcev, zlasti še žensk, zato ni čudno, da je že precej časa med njimi tlela misel, da bi ustanovili svoj klub, v katerem bi se v prostem času sestajali, imeli na voljo knjige in časopise, poslušali domačo glasbo pa tudi našli nasvete za razne težave, s katerimi se srečujejo v vsakdanjem življenju.

Ta njihova želja se je uresničila sredi oktobra. V soboto 18. oktobra je bil ustanovni občni zbor Kluba Jugoslovancev, dan pozneje pa so odprli še klubske prostore. Izvolili so tudi vodstvo kluba, tako da je prvi predsednik postal Janoš Bezek, podpredsednika pa sta Ivan Raknić in Veljko

Antonič. Član upravnega odbora je tudi Slovenec Janez Rautar iz Radenc.

Pri slovesni otvoritvi kluba so bili poleg odbornikov in drugih članov kluba tudi mnogi gostje, med njimi generalni konzul v Stuttgartu Milan Trešnjič, generalni konzul iz Züricha Redjep Djiha, predstavnik Slovenke in Hrvatske izseljenske matice in drugi. Slovenska izseljenska matica je klubu že poslala nekaj knjig za knjižnico, njen predstavnik pa je odboru izročil tudi zbirko gramofonskih plošč s slovensko glasbo.

Po besedah predstavnika iniciativnega odbora Marijana Pavline so bili pri prizadevanjih za ustanovitev kluba ves čas deležni razumevanja lokalnih oblasti v Schweningnu in podjetij, v katerih so zaposleni naši delavci. Še posebno pomoč so jim nudile nekatere gospodarske organizacije iz domovine.

Že doslej so naši rojaki v tem delu ZR Nemčije uspešno razvijali društveno dejavnost in si z njo kakor tudi s svojim delom pridobili velik ugled. Župan Schweningna je našemu sodelavcu izjavil, da so jugoslovanski delavci zelo priljubljeni, saj jih cenijo bolj kot druge tujce, ki so se tu zaposlili. Zato si podjetja v tem mestu in okoliških krajih prizadevajo, da bi zaposlili še več naših ljudi.

Generalni konzul iz Stuttgarta Milan Trešnjič pa je v pozdravnem govoru ob otvoritvi kluba obljubil vso strokovno pomoč konzulata in še zlasti poudaril, kako važno je, da bo novi klub razvijal kar najboljše odnose z lokalnimi oblastmi Schweningna in njegovim prebivalstvom. Obenem je tudi dejal, da bodo — kolikor bi se to pokazalo kot potrebno — v bližnji prihodnosti v klubskih prostorih uvedli konzularne dneve.

Sodelovanje in pomoč sta Klubu Jugoslovancev v Schweningnu ponudila tudi predstavnika enakih klubov iz Züricha in Stuttgarta.

Kot zaključek slavnostnega dogodka pa je isti dan zvečer v veliki kino dvorani Capitol nastopil znani jugoslovanski ansambel Teodosijevski s pevko Esmo Redjepovo. Koncert je bil izredno dobro obiskan, saj je bila prostorna dvorana povsem zasedena.

Novemu klubu Jugoslovancev v Schweningnu veljajo najlepše želje za delo v prihodnosti!

E. Petrin

Ivanka Krašovec je zastopala slovenske pevce na turneji po ZR Nemčiji in Belgiji, ki so jo skupaj organizirale izseljenske matice Hrvatske, Bosne in Hercegovine ter Slovenije. Turneja je bila v počastitev dneva republike. Imeli so 13 koncertov. Organizatorji so se tokrat še posebej potrudili, da bi bila turneja resnično zanimiva za vse jugoslovanske delavce, med katerimi so nastopali. Razen Ivanke Krašovec so nastopali še Vice Vukov in Zehra Deović, ki jih je spremljal zabavni orkester RTV Zagreb. Jugoslovanske plesne so plesali člani folklornega ansambla »Koleda« iz Zagreba

Sporazum o ekstradiciji

Po desetdnevnih razgovorih je bil konec oktobra v Bonnu parafiran sporazum med Jugoslavijo in ZR Nemčijo o ekstradiciji. S tem sporazumom se ureja postopek za izročitev oseb, ki so zakrivile kazniva dejanja po zakonih ene ali druge države podpisnice. Ta problem je doslej v veliki meri oteževal izročanje, ker so se nemške oblasti sklicevale na to, da med obema državama ni ustreznega sporazuma.

Po ustaljeni praksi bodo sporazum poslali v odobritev še pokrajinskim vladam v ZR Nemčiji, v Jugoslaviji pa republikam in zainteresiranim organizacijam ter ustanovam. Sporazum bo začel veljati šele, potem, ko ga bosta ratificirala oba parlamenta.

Drago Kralj

Tihožitja ob Soči

Popotovanja za odmevi goriškega slavčka

Velikokrat sem že popotoval ob Soči, a če me spet kdo povabi tja, če le morem, ne odrečem. Prenočili smo na Vršiču; dvignili smo se, ko *ni še vstala rujna zora*. Svež in skoraj malce leden vetrič je vel s Prisojnika in v nas prebujal še tisto, kar je ostalo od spanja.

Prekrasen razgled! *Sončna luč čez doline se razgrinja, venča glave naših gor*. Vsa globoka Trenta, ta pravljlična dolina, leži pod nami in kakor na dlani stoje tisti lepi vrhovi onstran nje; med njimi je ponosni, čokati in še vedno težko dostopni Bavški Grintovec nekakšen kralj.

Ko se peljemo navzdol in se zadnji ovinek ceste zravna in zlije v asfaltirano cestišče, nas s trate nad cesto pozdravi bronasto zasanjani večni izletnik — Julius Kugy. Pisatelj, doma iz Trsta, a pišoč v nemškem jeziku, je tako lepo opisal naše Julijce — posebej še dolino Trente — in se tako spoprijateljil s tedanjimi gorskimi vodniki, da ga pravzaprav štejemo kar za svojega.

Naj vam ne bo težko stopiti iz avta in stopiti po žametni trati do njega. Spomenik so mu postavili ravno tam, od koder se razgrinja najlepši in najbolj izbran ter nikoli dovolj čudovit razgled na gore, ki rastejo nad Trento. Od nikoder se naš ponosni Jalovec in njegov sosed Ozebnik ne vidita tako lepo!

Tihe in skromne, z lesenimi skodlami pokrite so domačije v Trenti. Danes je manj opuščenih hiš kakor pred letom, ko sem zadnjič hodil tod. Pa ne, da bi se ljudje vrnili na svoja stara ognjišča! Kdor je odšel, je odšel za vedno; življenje v Trenti

Nad Bovcem se dviga slikovit Sovinjak (imenovan tudi Svinjak), kateremu pravijo kar bovški Matterhorn

Ljudska veselica v Kobaridu

je bilo vedno trdo in uborno, zato so šli: v mesta, za mejo in čez morja. Danes imajo mnoge trentarske domačije nove stanovalce. Pridejo le ob nedeljah in poleti, svoja občasna domovanja pa imenujejo s tujo, a znano besedo — weekend.

Lesovje temno obdaja Trento, komaj tu in tam je prostor za kako hišo. V nekdanjih italijanskih vojašnicah — na Logu — so Trentarji uredili prijazen hotelček »Planinski orel«. Tudi letos poleti smo tam srečali največ dopustnikov iz tujine, skoraj vsi so bili Nizozemci.

Kdor je v Trenti prvič, se kar težko loči od nje, ker ne ve, da tu še ni konec lepote, da se le-te pravzaprav šele začenjajo. Predno se odpravimo nizdol proti Bovcu, še kratek izlet v skrito in romantično dolino Zadnjice; kakih pet kilometrov je dolga in posejana z redkimi kmetijami in seniki.

Pot se vije skoz mlad bukov gozd, ki se je razrasel po ozkem, ploskem dnu doline. Krošnje bukev zastirajo razgled. Ko se pripeljemo na plano, se pred nami dvigne mogočno ostenje Kanjevca, Triglavovega soseda. Široka, mogočna in skoraj grozljiva stena te gore se dviga nad dnom Zadnjice domala dva tisoč metrov visoko.

Tu je domovina Zlatoroga, pravljničnega gamza, katerega so spoštovali stari prebivalci trentarske doline. Ni ga bilo lovca, ki bi si upal dvigniti puško nanj. Tako pripoveduje pravljica. Pa so prišli v Trento tujci, da bi kopali železno rudo. To je bilo že zelo, zelo davno. Ko so tujci zvedeli za Zlatoroga, so se seveda polakomnili zlata, ki je sredi noči sijalo kakor dan. Zalezli so ponosnega gamsa in ga ustrelili. A kmalu je nesreča prišla nad dolino: plazovi so rušili hoste, hudourni vodovja so odnašala domove, pa tudi rudna žila je usahnila v nedrjih zemlje.

Kdor utegne prisluhniti, komur se ne mudi, temu ima Soča veliko povedati. Počasi se odpravimo dalje po dolini. Ustavimo se v vasi Soča. Poleti se tudi tu kar tare izletnikov; v vasi je več gostiln in počitniški dom. Potrkamo na vrata župnišča, kjer nam dajo ključ od majhne cerkvice, ki stoji sredi vasi. Taka je, kakršnih je sto in sto po vaseh in gričkih, a vendar je v njej drobna posebnost. Notranjščino je poslikal slovenski slikar Tone Kralj, ki je tod hodil med obema svetovnima vojnama. V marsikateri obsoški cerkvici je pustil

svoj podpis. Čeprav je supal svoj čopič v času, ko je bila dolina Soče pod Italijo, kateri je tedaj vladal Mussolini, si je slikar vendarle privoščil šalo na njegov račun. Ko je slikal peklenško pošast, prispodobno zlobe, na kateri stoji eden izmed angelov, je dal slikar pošasti obličje, ki se morda le za las razlikuje od Mussolinijevega.

Bovec je lepotec zgornje soške doline, kraj, kateremu prerokuje veliko prihodnost. Če bi ne bila tolminska občina, v katero spada tudi Bovec, tako revna kakor je, potem bi morda laže dobili in zbrali denar, da bi lahko potegnili vzpenjačo iz mesta navzgor na skalne pode in planine pod vrhom mejnega Kanina. Zgoraj se sneg dolgo zadrži in v Bovcu bi bilo vedno — in ne le poleti — na pretek smučarjev in izletnikov. Zdaj pravijo, da bodo kmalu začeli. Pred kratkim je prišel v Bovec sam predsednik zvezne vlade Mitja Ribičič, da je iz prve roke slišal besede o vseh bovških načrtih in tegobah.

Posebno poleti je v Bovcu zelo živahno. Ne le, da je veliko dopustnikov, temveč je vse polno popotnikov, ki se peljejo mimo. Kdor pozna Bovec poleti, ga skoraj ne bi prepoznal pozimi, ko je tako miren in tih, kakor kaka vas. Ni dopustnikov in ni popotnikov, ki bi se peljali mimo, pozimi je namreč prehod čez prelaz Vrščič zaprt zaradi snega in plazov.

Pa pojdimo naprej, kajti ni še konec vseh lepote, ki so zbrane v dolini ob Soči. Kmalu za Bovcem se Soča spet zagozdi v ozko in globoko sotesko. Ko je mimo vsa v cvetje zasuta vasica Trnovo, skušamo najti ob vijugasti cesti prostor, da bi se za trenutek ustavili. Čudovit pogled na Sočo, ki se spodaj v tesneh ubada z ogromnimi skalami in pragovi, a vendar se za vsako zapreko umiri v tolmunu. *Njen tok je živ in je legák, ko hod deklet s planine. In jasna je ko gorski zrak, in glasna je, kot spev krepak.* Vsi, ki vidijo Sočo tod prvič, in ne le tisti, se ne morejo načuditi, kje jemlje ta reka tako nenavadno barvo, ki je nemara najlepši možni odtonek med modro in zeleno.

*Rad gledam ti v valove bodre,
valove te zeleno-modre:
temna zelen planinskih trav
in vedra višnjevost višav
lepó se v njih je zlila.*

Za Gregorčičev grob v Vrsnem lepo skrbje člani Kluba starih goriških študentov. Na sliki predsednik Franc Gorkič, poleg blagajnik kluba

Do zdaj se še ni našel nihče, ki bi znal tako lepo in tako pravilno občudovati in opisati Sočo, kakor njen pesnik Simon Gregorčič. V sosednjem Kobaridu, na glavnem trgu stoji njegov spomenik. Toda to je prehrupen kraj, da bi se pogovorili z njim. Iz *poredno prijaznega*, sončnega, s cvetjem okrašenega in živahnega Kobarida se podamo čez soški most onstran reke, kjer se dvignejo prve strmine mogočnega Krna.

Namesto v Vrsno, pesnikov rojstni kraj, zavijemo po cesti, ki teče po dolini. Kmalu se ustavimo, pustimo avto v senci in stopimo na *tih ob Soči mal je griček, kjer očetje moji spé; tamkaj bratje, mal kotiček moje naj kosti dobé!*

Vrh grička stoji majcena in stara cerkva, okrog nje pa je za nizkim zidom zneteno tiho *selišče nekdanjcev*. Tu je pokopan Simon Gregorčič; le-sem ga je spremila na njegovi zadnji poti velika množica Slovencev. Prišli so pospremit umrlega pesnika, katerega pesmi so ne le opisovale lepote Soče in gora, temveč so predvsem bodrile odločne in budile neodločne v prizadevanjih za narodove pravice in meje. Gregorčič je umrl le osem let poprej, ko so se njegove preroške besede, zapete v pesmi o Soči, uresničile...

Dvignil se je vihar prve svetovne vojne; vihar grozán, vihar strašn prihrumel z gorkega je juga... Ko danes stojimo na gričku pri cerkvi sv. Lovrenca, katerega si je Gregorčič izbral za svoje poslednje selišče, se ne čudimo, zakaj si je izbral prav ta kraj. Gotovo ni od nikoder drugod tako lep razgled na Sočo, ki se vije čez bele prodove. Nad njo se bočijo svetle gore, varujoč hrbet malemu Kobaridu.

Ko danes gledamo vse to, kar ne moremo verjeti, da sta si prav to dolino izbrali vojski za svoje najhujše spopade, da je prav tod mimo, z vrha Krna proti čokatemu temenu Matajurja vihrala ena izmed najhujših bitk tiste vojne. Resnično je presegla Gregorčičeva predvidevanja...

*Krog tebe pa svinčena toča
in dež krvav in solz potok
in blisk in grom — oh, bitva vroča!
Tod sekala bridka bodo jekla,
in ti mi boš kravava tekla.*

Po tisti bitvi vroči je zasedel bregove naše reke tujec! Za ceno tisočev padlih, ki počivajo v kostnici pri sv. Antonu, gričku nad Kobaridom.

Tožnomirno je tu pri Gregorčiču, na gričku zelenem ob Soči, nad mrtvim živó šumljajoči; misel se lahko mirno meni z njegovo mislijo. Njegova prerokovanja o Soči pa sežejo še dalje; mimo prve bitve, kajti pesnik si ni mogel niti v sanjah misliti, da bi bregovi njegove reke lahko prišli pod tujčevo peto. Njegovo gorko srce naroča: kar bode shranjenih vodá v oblakih tvojega neba... Tačas pridrvi vsa na dan, narasti vzkipi v tok strašan! Tako je pesnik slutil boje in zmage obeh velikih vojn. Prav nič ni čudno, da se je tista partizanska enota, ki se je med zadnjo vojno tolkla in prebijala po gorah tod okrog imenovala — Gregorčičeva brigada. Pesnikovih besed ni bilo treba niti za trohico prilagajati času in potrebam, bile so same po sebi bojni načrt.

Potem se peljemo po strmi in ozki cesti navzgor na Vrsno, kjer stoji Gregorčičeva rojstna hiša in kjer bomo prenočili v mali planinski koči. Dan že ugaša. Za gore utonilo je sonce zlató, in noč se že dela iz mraka. Svetli trak Soče se na dnu temneče doline vije naprej proti Tolminu, Mostu, Kanalu in Plavam. Pod obočkom solkankega mostu steče čez mejo pozdravit Gorico in morje...

Janez Zrnec

Med žirovskimi čevljarji

Bahave hiše in kozolci so stali vzdolž ceste in po ravnini. To so bile stare domačije, ki so že na zunaj kazale, da tod žive bogati gospodarji. Vmes so zrasle in še rastejo lične družinske hišice brez gospodarskih poslopij, saj jih ti ljudje ne potrebujejo, ker so zaposleni v industriji. Take so Žiri — nekoč trg razkošnih hiš okrog cerkve in kmetij po okoliških zaselkih, danes pa že rastejo v mesto.

Stopil sem vstran, po kolovozu rahlo navzdol prek polj, tja pod hribe, kjer si je svojo pot utrla Sora. Mostiček prek potočka je bil še vedno tak, kot pred leti, ko sem pod njim bosopetnik namakal noge in lovil kapeljne. Tudi mrzla je tista voda, kot včasih, pozimi se iz nje kadi, poleti pa noge otrpnejo. Bil sem na ledinskem pokritem mostu, ko je v cerkvi na Ledinci udarilo poldne. Nameraval sem gor do cerkve, pa so me preplašile deževne kaple, ki so padle po tleh.

Z Ledince je prišla postarana ženica s skafom na glavi in ga postavila ob kamnit perilnik pod mostom. Prala je tam ob vodi, ponekod še vedno perejo po starem, ob reki, kjer perilo mencajo na zato pripravljenih velikih ploščatih kamnih.

Pred znano hišo sem v vasi videl drugo starko, kljub letom je bila še vedno živahna. »Mati, seveda ste to vi«, sem jo nagovoril, pa me ni spoznala. Ni se mogla načuditi, ko sem se predstavil. »Tak, tako si zrasel; ko si hodil tod okrog, si bil še

čisto majhen.« »Ja, veš, mož mi je umrl, pred Božičem bo sedem let od tega,« je nadaljevala. »Saj se ga spomniš, ko te je vedno dajal na konja. Malo preveč je pil zadnja leta, prej pa je trdo delal, pa ga je pobralo, zdaj sem pa čisto sama, ko sta fanta med vojno padla.«

Bil sem pri njej več kot eno uro, da sva malo poklepetala, saj ji je dolgčas, ko sameva v veliki hiši.

Brez Alpine ni Žirov

Med vasjo Dobračeva, ki je veljala nekoč za bolj oddaljeno »predmestje« Žirov, in med trgom okrog cerkve ni več travnikov in njiv. Tod so zrasle nove hiše, med katerimi je tudi nekaj velikih stanovanjskih blokov. Ko se oko zazre iz cerkvenega zvonika proti Dobračevi, stoji hiša pri hiši, že od daleč pa je vidno največje poslopje, doma in v tujini znana tovarna obutve Alpina. S svojimi kvalitetnimi čevlji, zlati znani so po težki zimski, še posebej smučarski obutvi, so prodrli daleč na tuja tržišča. Tako danes Alpina izvažajo svoje izdelke v deset držav, in sicer: v obe Nemčiji, na Švedsko, v Švico, ZDA, Kanado, Rusijo, na Češko, Poljsko in nazadnje še Japonsko. V tovarni se lahko pohvalijo, da izvozijo od 35 do 40 odstotkov od celotne proizvodnje.

Tovarna je bila ustanovljena okrog leta 1900, ko se je združilo več čevljarjev v

Motiv iz Žiri (slika na prejšnji strani)

Dobračeva, nekoč vasica pri Žireh, danes že združena s krajem

Panorama Žiri proti Dobračevi
Foto: J. Zrnec

večjo delavnico. Leta 1947 je prišlo do združenja vseh manjših delavnic v tovarno čevljev Alpina. Leto kasneje so postavili današnje tovarniško poslopje, ki pa ga še naprej širijo. Če upoštevamo, da imajo Žiri z bližnjo okolico okrog 5 tisoč prebivalcev, in da jih je v sami Alpini zaposlenih 890, potem lahko takoj razumemo, da brez te tovarne res ne bi bilo Žirov, kakršne so zdaj. Razen tega ima tovarna še manjši obrat s 150 delavci v Gorenji vasi ter lastno prodajno mrežo s 160 zaposlenimi.

»Do sedeminpetdesetega leta smo v naši tovarni izdelovali večinoma ročno, potem pa smo uvedli močno mehanizacijo, ki jo ves čas izboljšujemo. Predvsem smo znani po izdelavi težke, planinske in smučarske obutve,« mi je povedal vodnik. »Dnevna proizvodnja je od 3500 do 4000 parov čevljev, ki jih naredimo v dveh izmenah.« Res, tovarna Alpina je vzorna, saj imajo poleg še republiški center za izobraževanje delavcev, najboljše pa pošiljajo tudi na izpopolnjevanje v tujino. Druge industrije je v Žireh bolj malo, omembe vredna je le še lesna, združena v Splošno mizarstvo, ki črpa material iz bogatih okoliških gozdov.

Turizem za enkrat še spi

Žiri so dolgo časa spadale pod občino Logatec, čeprav so geografsko nagnjene bolj

k Škofji Loki. Na nedavnem glasovanju, ki so ga izvedli med prebivalstvom, so Žiri spet pripadale Škofji Loki, kar bodo začeli izvajati z letom 1970. Ker imajo Žiri turistično izredno zanimivo bližnjo okolico, lahko upamo, do bodo pod Loko svojo turistično dejavnost bolj organizirali. Preseneča, da tako velik kraj, kot so Žiri, danes še nima lastnega Turističnega društva. Za zdaj se s turizmom ukvarja le nekaj zasebnikov, gostilničarjev, ki oddajajo sobe.

Slikovita okolica pa vabi. Tu so kopasti hribi okrog kotline in samotne kmetije, kjer popotnika-turista vedno prijazno sprejmejo. Vendar že nekaj teh kmetij sameva praznih, ali pa v njih živijo le stari, ki so se izgarali na zemlji. Mlajši se odseljujejo v dolino, tam gradijo hiše in večajo Žiri.

Tabla z napisom nas vabi na Goropeke, kjer so planinci zgradili lepo in stalno oskrbovano kočjo, do katere je speljana tudi cesta. Naprej je še pol ure hoda na Vrh nad Rovtami, kjer je gostilna Tratnik in obsežen razgled.

No, v Rovte pa nas pripelje tudi cesta. Ko pridemo iz Žiri, se zoži, preskoči po mostu Soro, ki je tu še plitva in skoraj nezatna, ter zavije v ozko sotesko. Rahlo se vzpenjamo, nekaj ostrih ovinkov je pred nami, spodaj ob strani pa šumi kristalno čista rečica, ki ji pri izviru pravijo tudi Sovra. Po enajstih kilometrih pridemo v Rovte;

cesta je tu makadamska in še v Rovtah prevesi na logaško stran.

Dan se je že nagibal k večeru, ko sem že precej utrujen in s prašnimi čevlji koračil navkreber po cesti. V pečini na desni strani so zijale luknje, ki jim pravijo Matjaževe kamre. Spominjam se, kako smo majhni otroci plezali med grmovjem do vhodov in v votline, ki so bile med seboj povezane s skrivnostnimi vodoravnimi in navpičnimi špranjami. Da bi kdaj prišli do konca, do česa neznanega, pa nam ni nikoli uspelo. Jame je izvotlila Sora v tistih časih, ko njeno dno še ni bilo tako globoko.

Malo dalje sem prisedel na voz k starejšemu možakarju, ki ni videl britve že vsaj štirinajst dni. »Delamo, delamo,« je potožil in pogledal v svoje žuljave dlani'. »Veš, se je nasmejal, res vsak dan molimo' »daj nam danes naš vsakdanji kruh«, ampak, če denarja ne bi bilo, bi bili kljub temu lačni.« Ti naši ljudje... Kljub utrujenosti imajo še vedno smisel za šalo.

**Vsem rodoljubnim
izseljencem, njihovim
potomcem, našim delavcem
in strokovnjakom v tujini**

V zvezi s katastrofalnim potresom, ki je prizadel Banjaluko in okoliške kraje, je Koordinacijski odbor jugoslovanskih izseljenskih matic dne 10. novembra v Banjaluki sklical sejo. Na njej so predstavniki izseljenskih matic podrobno razpravljali o problemih, ki jih je sprožila katastrofa. Sklenili so, da se na naše ljudi na tujem naslovi naslednje pismo:

Dragi prijatelji!
 Iz tiska, televizijskih in radijskih oddaj, pisem vaših domačih in prijateljev ste prav gotovo že zvedeli, da je v dnevih 26. in 27. oktobra katastrofalen potres popolnoma razdejal ali hudo prizadel veliko število mest in vasi v Bosanski krajini in je ostalo brez strehe nad glavo več kot deset-tisoč družin. Samo v Banjaluki je bilo ob potresu nad tisoč prebivalcev ranjenih in 15 smrtnih žrtev. Banjaluka, ki šteje 80 tisoč prebivalcev, je bila po potresu najhujše prizadeta. Težko prizadeta so bila tudi občinska središča: Čelinac, Laktaši, Bosanska Gradiška, Srbac, Prnjavor, Kotor Varoš, Skender Vakuf, Mrkonjić Grad, Sanski Most, Prijedor, Bosanska Dubica, Ključ in Jajce. Veliko škode so utrpeli tudi številne vasi v okolici Banjaluke in navedenih krajev. Porušene so stanovanjske zgradbe, šole, bolnišnice, tovarne, poštna poslopja, trgovski in drugi komunalni objekti. Tragedija je tem večja zaradi tega, ker se je to zgodilo v pozni jeseni in so na pragu zime ostali tisoči brez strehe.

Vse jugoslovanske republike in mnoge tuje dežele so že prihitele na pomoč, da bi ublažile posledice težke elementarne nesreče. S skupnimi prizadevanji so brezdomne družine zdaj preskrbljene z začasnimi bivališči pod šotori, v železniških vagonih, avtomobilskih prikolicah, barakah itd. Ob enem so prizadeti dobili tudi znatno pomoč v obleki, posteljnini, živilih, zdravilih, gradbenem materialu, denarju in kreditih za obnovo domov. A vse to je le olajšalo tragedijo v prvih dneh. Komisije, ki ocenjujejo škodo, še niso zaključile z delom, saj se težko na hitro oce-

ni, kaj vse bo treba porušiti in na novo zgraditi. Po takojšnjih ugotovitvah bo samo v Banjaluki treba takoj podreti pet tisoč stanovanjskih in drugih poslopij. Med temi so šole, bolnišnice, pošte, trgovine itd. Zaradi porušenih ali težko poškodovanih šolskih poslopij se je moralo blizu enajst tisoč šolarjev odseliti in bodo začasno nadaljevali šolanje v raznih krajih po Jugoslaviji. Podobno je bilo treba preseliti tudi bolnike iz mnogih bolnišnic in zdravstvenih postaj. Potres prav tako ni prizanesel cerkvam, samostanom, muzejem, gledališčem, športnim objektom.

Škoda je tolikšna, da je ni moč oceniti. Vsa Jugoslavija si bo prizadevala omiliti tragedijo v Bosanski krajini. Takoj po potresu je prizadete kraje obiskal predsednik Tito in drugi najvišji predstavniki zvezne vlade in vseh jugoslovanskih republik, ki so obljubili tamkajšnjim prebivalcem vso pomoč. Zvezna skupščina in zvezni izvršni svet, republiške in občinske skupščine, družbeno politične, gospodarske in druge organizacije so izdale že vrsto ustreznih odlokov.

V veliki meri bodo posledice katastrofe odstranjene s pomočjo, ki so jo nudili ali obljubili narodi drugih dežel.

Predstavniki jugoslovanskih izseljenskih matic, ki smo se sestali v Banjaluki 10. novembra 1969, smo bili ponosni, da so med tistimi, ki so prvi poslali ali obljubili pomoč prebivalcem Bosanske krajine, tudi naši izseljenci in njihovi potomci, jugoslovanski delavci in strokovnjaki, zaposleni v tujini. Posebno nas je razveselilo, da je Izvršni odbor Hrvatske bratske zajednice, največje organizacije naših izseljencev in njihovih potomcev v ZDA in Kanadi, takoj začel organizirati akcijo za pomoč prizadetim ter kot svoj prvi delež poslal čekovno nakazilo za tisoč dolarjev. Enako so nas razveselile odposlane in napovedane zbirke Združenja Bratstvo in jedinstvo v Torontu v Kanadi, Makedonske občine v Avstraliji, akcije izseljencev in njihovih potomcev v New Yorku in drugih ameriških mestih, akcije klubov jugoslovanskih državljanov v Zürichu, Münchnu, Stuttgartu, Schwenningenu in v drugih mestih zahodnoevropskih in ostalih dežel, v katerih so zaposleni naši ljudje.

Zahvaljujemo se vam v imenu prebivalcev Bosanske krajine. Prepričani smo, da boste nadaljevali s to plemenito akcijo

solidarnosti in pomoči ter tako pripomogli, da bodo čimprej odstranjene težke posledice katastrofalnega potresa.

Da bo vaša humana dejavnost hitrejša in bolj učinkovita, ustanovite posebne odbore za zbiranje prispevkov in se neposredno povežite s prizadetimi po izseljenskih maticah, ali kar direktno s štabi za pomoč v Bosanski krajini.

Iskren pozdrav!

V Banjaluki, 10. novembra 1969

Koordinacijski odbor
izseljenskih matic Jugoslavije

Naši izseljenci za Banjaluko

Huda vest o potresu v Banjaluki nas je zelo prizadela. Z Jožetom Hatzom sva takoj pričela zbirati prispevke za pomoč. V prvih dneh sva nabrala 1600 kron, kar je seveda izredno malo. A to je šele začetek. Ko bomo prejeli še ostalo, kar so nam obljubili, bova znesek čimprej nakazala na vaš naslov za Banjaluko.

Albert Zuppin
Köping, Švedska

Dragi prijatelj! Takoj po strašnem potresu, ki je hudo poškodoval Banjaluko, so naši ljudje pričeli zbirati prispevke za prizadete. Zbrano so pošiljali direktno ali po tukajšnjem Rdečem križu. Posebej so bili vznemirjeni tukajšnji Banjalučani, ki so telefonično iskali obvestilo o svojih družinah v prizadetem mestu. Dne 2. novembra smo imeli sestanek, na katerem smo izvolili poseben 26 članski kanadsko-jugoslovanski odbor za pomoč prizadetim. Na seji je bilo sklenjeno, da bo letošnja kulturno družabna prireditev ob jugoslovanskem prazniku 29. novembru prirejena v korist prizadetim po potresu v Banjaluki in okoliških krajih. Razdeljenih je bilo 27 nabiralnih pol za zbiranje pomoči. Akcija bo zaključena 29. novembra.

Tukajšnji Jugoslovani bomo, kakor doslej ob podobnih nesrečah, dokazali svojo solidarnost s prizadetimi rojaki. Sporočite naše globoko sožalje družinam, ki so ob potresu izgubile svoje drage.

Canadian-Yugoslav Banjaluka
Relief Comitte
Mustafa Jahić, predsednik,
Branko Mihić, tajnik

Franca Goleta ni več med nami

V nedeljo 16. novembra smo se v Soteski na Dolenjskem poslovili od zaslužnega izseljenskega delavca, častnega člana in člana glavnega odbora Slovenske izseljenske matice Franca Goleta. Hudi bolezní je podlegel v 65. letu.

Franco Gole, naš nekdanji izseljenec iz Francije, je bil med zadnjo vojno eden prvoborcev francoskega odporniškega gibanja. Kot gozdni delavec je dobrodu spoznal težko življenje delavcev in socialne krivice. Zaradi napredne miselnosti je izgubil delo na žagi in 25-leten je odšel na delo v francoske rudnike.

Leta 1930 se je zaposlil kot rudar v Sallauminesu, Pas de Calais, kjer se je vključil v napredne slovenske in jugoslovanske organizacije. Bil je vedno v vrstah tistih, ki so se odločno zavzemali za socialne pravice, zaboljšanje delavskih razmer. Ni bil govornik, a bil je prepričljiv, delavec aktivist.

Ob nacistični okupaciji Francije je z vne-mo sodeloval pri osvobodilnem gibanju. Bil je med ustanovitelji prvega odbora narodnostnega gibanja za osvoboditev v Sallauminesu, ki se je razširilo po vsem območju severne Francije in zajelo tudi številne svobodoljubne Jugoslovane. Kot član in organizator francoskega odporniškega gibanja je prejel po vojni visoko francosko priznanje — odličje odpora. Vse do svojega povratka v domovino l. 1946 je bil tajnik Združenja Jugoslovancev v Severni Franciji.

Po vrnitvi se je zaposlil pri kočevskem rudniku in se takoj vključil tudi v delo pri organizacijah. Po uvedbi samoupravljanja je bil pri kočevskem rudniku izvoljen za prvega predsednika delavskega sveta. Bil je član glavnega odbora Slovenske izseljenske matice in deloval zlasti pri njeni podružnici v Kočevju, kjer je bil nekaj časa tudi predsednik. Za svoje delo za izseljence je bil odlikovan z ordenom bratstva in edinstva II. stopnje, pri Slovenski izseljenski matici pa je bil imenovan za častnega člana. Po upokojitvi se je vrnil v svoj rojstni kraj Sotesko na Dolenjskem, kjer je zdaj, toliko prezgodaj, podlegel hudi bolezní.

Na zadnji poti so ga spremljali številni rojaki povratniki, njegovi nekdanji sode-

lavci in prijatelji iz Kočevja, ki so mu prezgodnji grob zasuli s cvetjem. V imenu glavnega odbora Slovenske izseljenske matice se je od zaslužnega izseljenskega delavca poslovil Tone Kukovica. A. K.

Jože Culkar v Sloveniji

Konec oktobra nas je z obiskom na Matici presenetil glavni predsednik Slovenske narodne podporne jednote iz Chicaga Jože Culkar s soprogo Elsie. Pripovedovala sta nam o prijetnih doživetjih s tega svojega izleta, pa o delu Jednote v preteklem letu, predvsem o letošnjem praznovanju dneva SNPJ v Waukeganu ter o dokončni izgradnji rekreacijskega centra v Ennon Valleyu. Seveda smo jima tudi mi postavljali vrsto vprašanj, saj nam ti neposredni podatki najbolj koristijo pri pripravljanju raznega gradiva tako za Rodno grudo kakor tudi za Slovenski izseljenski koledar.

Jože in Elsie Culkarjeva sta obiskala tudi nekatere turistične kraje v Sloveniji, povsod je lepo tudi jeseni, sprejel pa ju je tudi predsednik slovenske skupščine Sergej Kraigher in podpredsednik izvršnega sveta dr. Jože Brilej. Med obiskom v Mariboru pa sta si ogledala tudi tovarno TAM. Kot sta nam oba zatrjevala pred odhodom, sta se vrnila v ZDA z lepimi vtisi.

Petindvajset let Cicibana

CICIBANA najbrž poznate. Poznate tistega, ki ga je ustvaril, naš veliki pesnik Oton Župančič, poznate pa morda tudi revijo, ki si je od Cicibana sposodila ime. In ta CICIBAN slavi letos svoj 25-letni jubilej.

Četrto stoletja je dolga doba. Dolga za človeka, dolga pa tudi za revijo, kakršna je CICIBAN. Koliko generacij otrok ga je v teh petindvajsetih letih prebiral, se ob njem radostilo, bogatilo in tudi učilo! Mnogi od prvih bralcev so zdaj že odrasli ljudje, imajo že sami svoje otroke in kadar ga skupaj z njimi prelistavajo, se jim bude spomini na lastno otroštvo, zraven pa lahko tudi ugotavljajo, kako se je CICIBAN v teh letih razvil in napredoval.

CICIBAN je revija za najmlajše. Namenjena je otrokom, ki še ne hodijo v šolo, in pa otrokom prvih razredov osnovnih šol. V šoli se je razvesele učenci in učitelji, čeprav ni zasnovana kot učni pripomoček. Njena vsebina je stkana iz umetniške pripovedi in ilustracije, ki odpira srce in razum otroka, ga vodi v svet fantazije, s pomočjo katere otrok premaguje in uresničuje svoje želje in hrepenenja. Priljubljenost CICIBANA dokazuje visoka naklada, ki je letos dosegla že 68.000 izvodov mesečno.

Vsi tisti, ki poznajo svetovni revialni tisk za najmlajše, zagotavljajo, da je CICIBAN med najlepšimi v svetu. Na nedavni razstavi mladinske literature v Frankfurtu je imel razstavni prostor, kjer je bil razporejen CICIBAN, največ občudovalcev, bil je prava oaza lepote in umetnosti.

Ob 25-letnem jubileju CICIBANA je založba Mladinske knjige, ki CICIBANA izdaja, pripravila lepo slovesnost, na kateri je vse najzvestejše sodelavce te otroške revije obdarila s lepimi spominskimi plaketami. V šolah pa bodo otroci ta jubilej slavili vse leto. Za zaključek bo vsaka šola pripravila »praznik CICIBANA«. Za ta praznik bodo otroci pripravili recitacije proze in pesmi, ki so jim bile v zadnjih letnikih CICIBANA najbolj všeč. J. M.

Zvoki rodnega kraja

V oktobru so naše rojake na Švedskem in v nekaterih drugih krajih v severni Evropi obiskali zabavni ansambel Stjepana Mihaljinca in narodni orkester Jovice Petkovića, ki sta spremljala pevce Arsena Dedića, Bebo Selimović, Vasilijo Radojčić, Elviro Voća, Aleksandra Sarijevskega, Radomira Burzanovića, slovenske pevce pa je zastopala Tatjana Gros. Sodelovala sta tudi humorist Nela Eržišnik in Žika Živulović-Serafim.

Turneja je bila pod naslovom »Zvoki rodnega kraja«, pripravilo pa jo je uredništvo oddaje »Našim državljanom po svetu« radia Zagreb; sodelovale so tudi radijske postaje iz vseh jugoslovanskih središč in sindikati.

Turneja je obsegala trinajst koncertov v Vesterasu, Norköpingu, Göteborgu, Linnköpingu, Malmöju, Köbenhavnu, Ham-

burgu, Hannoveru, Berlinu in v nekaterih drugih mestih, kjer je večje število naših delavcev.

Naši alpinisti na vrhu Anapurne II

Bližal se je že konec oktobra, ko je iz Nepala, dežele na indijskem polotoku, prispela vesela novica, da sta člana letošnje jugoslovanske himalajske odprave Kazimir Drašler in Matija Maležič kot prva naša planinca stopila na vrh Anapurne II, visok 7937 metrov! Bila je to krona velikih uspehov naših alpinistov, ki so se z letošnjo odpravo spet »lotili« himalajskih gorstev, da bi v neenakem boju z naravnimi ovirami spet stopili na zmagovalni vrh.

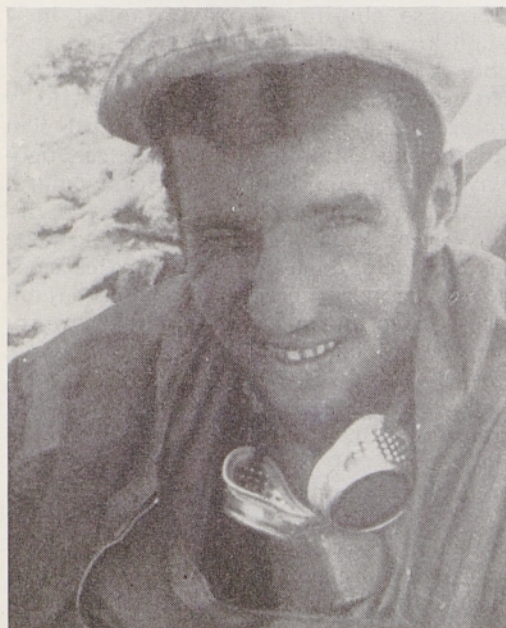
Konec avgusta se je iz Ljubljane podala na nekaj tisoč kilometrov dolgo pot do Nepala III. jugoslovanska himalajska odprava, ki jo je sestavljalo deset najbolj znanih slovenskih alpinistov, med katerimi so bili vodja odprave Aleš Kunaver, dr. Jože Andlovic, Tone Sazonov, Franc Štupnik in Zoran Jerin tokrat že drugič ali celo tretjič v gosteh med himalajskimi vrhovi. V letošnji odpravi so razen njih sodelovali še 30-letni študent elektrotehniške fakultete v Ljubljani Lojze Golob, 26-letni strojni ključavničar iz Mojstrane Klavdij Mlekuž in 31-letni sodelavec biološkega odseka naravoslovne fakultete v Ljubljani Tone Wraber.

Človek bi delal krivico temu ali onemu članu odprave, če bi med njimi iskali najzaslužnejšega za neponovljiv podvig v himalajskih gorah. Res je sicer, da sta prva stopila na vrh Anapurne II Kazimir Drašler in Matija Maležič, vendar vam bodo alpinisti radi povedali, da med njimi in tudi v gorah ni tekme za prvega, za najboljšega, pač pa so uspehi plod prizadevanj prav vseh, od nosačev do vodje odprave.

Jugoslovanska zastava je slednjič le zavihrala na vrhu Anapurne II. In če med planinci velja že od nekdanj pravilo, da so osvojeni gorski vrhovi uspeh vse odprave, naj veljajo naše čestitke prav vsem, ki so prispevali svoj delež k zmagooslavju slovenske alpinistike letošnjo jesen v himalajskih gorstvih.

I. V.

Aleš Kunaver, vodja odprave, in Kazimir Drašler, ki je skupaj z Matijo Maležičem stopil na vrh Anapurne II, visok 7937 metrov

filatelija

Naša znamka najlepša na svetu

NOVE ZNAMKE »KONJI«

Veterinarska fakulteta zagrebškega vseučilišča slavi letos svojo petdesetletnico. V počastitev te obletnice je naša poštna uprava 26. septembra t. l. izdala štiri priložnostne znamke z našimi domačimi konji. Vse štiri znamke skupaj veljajo 10,25 din. Celih serij je bilo 200.000.

Na prvi znamki za 75 par je bosenski gorski konj. Je predstavnik domače bosenske planinske pasme. Ta konj spada med majhne konje z močno in čvrsto rastjo. Teh znamk je bilo 1.500.000.

Na drugi znamki za 1,25 din je lipicanec iz naše znane Lipice pri Sežani. Nastal je s križanjem napuljskega, španskega, kladrupškega, danskega in arabskega konja, in to prav v kobilarni Lipica. Ta ponosni konj je srednje rasti, odporen, miren in z lahkoto ga pručimo. Lipicanec je svetovno znan paradni konj, danes pa tudi že odličen deloven in jahalni konj. Teh znamk je bilo 1.500.000.

Na tretji znamki za 3,25 din je ljutomerski dirkalni konj ali kasač. To je predvsem športni konj, je pa uporaben tudi za domača dela. Ljutomerski dirkač je križanec ameriškega, orlovskega in norfolškega dirkalnega konja. Vzgojili so ga v kobilarni Turnišče pri Ptuj na Štajerskem. Teh znamk je bilo 1.000.000. Na zadnji znamki za 5 din je jugoslovanski križanec, ki so ga vzgojili v kobilarni Zobnatica pri Bački topoli v Vojvodini. Ta konj je križanec med furiozom, north starom, gidranom, vzhodnopruskim, hannoverskim in nonius konjem. Teh znamk je bilo 200.000.

Znamke je tiskala Švicarska tiskarna Courvoisier v večbarvnem bakrorezu za globok tisk v polah á 100 znamk v velikosti 39,23 × 28,56 mm brez belega robu 36 × 25 mm in

zobčane grebenasto 11 3/4. Veljale bodo neomejen čas.

15. avgusta je izšla tudi redna avtomatska znamka za 50 par. Od redne znamke za 50 par se razločujejo samo po tem, da ob stranskih robovih nima zobčkov. Je rdeče barve s portretom maršala Tita. Izdelana je v kolo-barčkih po 300 znamk. Namenjena je za prodajo v avtomatih.

Pred 100 leti je bil v Vižmarjah pri Šentvidu nad Ljubljano največji slovenski tabor, in sicer 17. 5. 1869. Na tem taboru se je zbralo tedaj preko 30.000 Slovencev iz vse Slovenije. V nedeljo 5. oktobra t. l. pa je bila na istem kraju slovesna proslava njegove stoletnice. V počastitev te zgodovinske obletnice je pošta Ljubljana-Šentvid imela poseben priložnosten poštni žig, filatelistično društvo »PTT Slovenija« pa je izdalo spominski filatelistični ovitek s posnetkoma obeh strani značke za tabor pred sto leti.

Italijanski filatelistični list »Il Colezionista« razpiše vsako leto izbiro najlepše znamke na svetu in sicer izmed znamk, ki so bile leto prej izdane v kateri koli državi. Na letošnji izbiri je zasedla prvo mesto naša znamka za 3 din iz lanske umetnostne serije. To je znamka z delom znamenitega slovenskega slikarja iz prejšnjega stoletja Antona Karingerja »Triglav iz Bohinja«. Za najlepšo znamko na svetu je bila slavnostno razglašena na letošnji mednarodni filatelistični razstavi v San Venzanu pri Torinu v Italiji. Italijanski poštni minister je izročil našemu veleposlaniku v Rimu kot častno priznanje »zlato znamko«. Triglav z Bohinjem je tako tudi filatelistično zaslovel.

Evgen Bergant

Mnogo uspehov v športnem letu 1969

Milenko Kersnič, eden izmed Cerarjevih naslednikov, med vajo na drogu

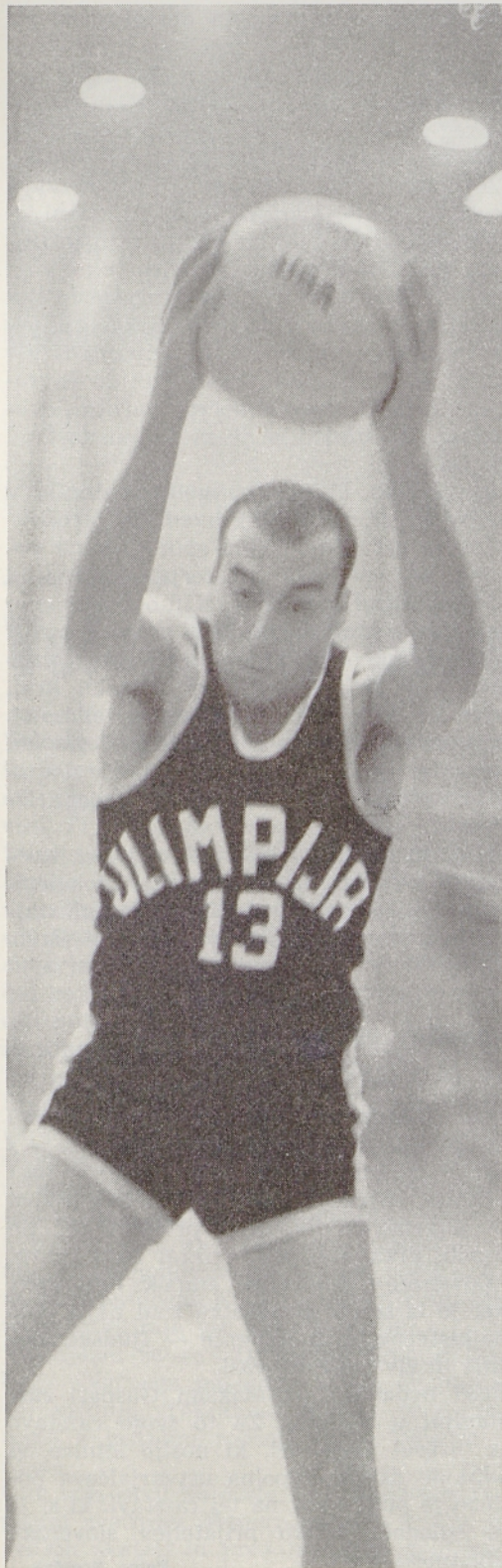
Delež Jugoslavije in tudi Slovenije na mednarodnem športnem odru je znaten. Seveda Jugoslovani nismo v ospredju prav v vseh športnih disciplinah — vse več jih je, kajti nenehno se pojavljajo tudi nove — zato pa smo v nekaterih že tradicionalno močni, v drugih pa se naši zastopniki počasi vzpenjajo proti vrhu. Dve panogi, ki sta zares naši, sta vsekakor košarka in gimnastika. Prav zaradi tega tudi ni naključje, da bosta prihodnje leto

svetovni prvenstvi tako košarkarjev kot tudi telovadcev prav pri nas — v Ljubljani. Posebno zanimivo je pri tem, da košarkarji za najvišji svetovni naslov sploh še nikdar niso tekmovali v Evropi (doslej zmeraj v Južni Ameriki) in pripada prvenstvu v Jugoslaviji (predtekmovanja bodo v Sarajevu, Splitu in Karlovcu, »mali« finale v Skopju, »veliki« pa v Ljubljani) potemtakem še posebna veljava. Telovadci pa v Ljubljani ne bodo odkrili »nove zemlje«: Ljubljana je bila leta 1922 namreč že prizorišče svetovnega prvenstva v gimnastiki, le da tedaj ta športna panoga še ni bila tako razširjena, kot je sedaj in tudi kvaliteta nastopov še zdaleč ni dosegala stopnje, na kakršno so se mojstri telovadne umetnosti zavihteli zdaj.

Košarkarji in telovadci pa so bili v središču pozornosti tudi letos. Oboji v neparnih letih namreč tekmujejo za evropsko prvenstvo. Košarkarji so se za ta tudi zve-neč naslov potegovali v Italiji, telovadci pa so se zbrali v Varšavi (fantje) in v Landskroni (dekleta). Jugoslovani so se v obeh konkurencah zelo dobro odrezali. Košarkarska reprezentanca Jugoslavije, v kateri je kot kapetan znova zaigral član ljubljanske Olimpije Ivo Daneu (za Jugoslavijo je ta, zdaj 32-letni košarkar odigral že 194 tekem!), je že tretjič osvojila naslov evropskega vicešampiona. Tokrat se je celo zdelo, da je najvišja stopnica zmagovalnega odra dosegljivejša kot kdajkoli prej (Jugoslovani so v predtekmovanju namreč premagali moštvo Sovjetske zveze, ki je že skoraj praviloma evropski prvak), toda v finalu so bili Sovjeti v odločilnih trenutkih znova bolj zbrani in so tako že desetič postali evropski prvaki. A tudi srebro iz Napolija je dragoceno! Prihodnje leto v Ljubljani pa bodo Jugoslovani vsekakor poskušali jurišati na vrh, saj imajo zdaj srebrnih kolajn s svetovnih in evropskih prvenstev, pa tudi olimpijskih iger že za cel koš, želijo pa si enkrat vendarle tudi že zlata.

Med telovadci je znova blestel 30-letni pravnik iz Ljubljane Miro Cerar. V Varšavi je svojim številnim kolajnam dodal še po eno zlato (seveda na njegovem orodju — konju z ročaji), srebrno in bronasto, imeniten pa je bil tudi na velikem turnirju oktobra v Ljubljani, ki so ga priredili kot generalko za svetovno prvenstvo 1970. Na tej tekmi je Cerar za japonskima mojstro-

ma Kenmocujem in Kasamocujem osvojil tretje mesto v mnogoboju, na orodjih pa si je pritelovadil še eno zlato (konj), dve srebrni in eno bronasto kolajno. Tako je dokazal, da mu na svetu na konju še zmeraj ni enakega. Zelo razveseljivo pa je tudi, da so čedalje boljši tudi še nekateri drugi jugoslovanski telovadci — vsi prav tako člani ljubljanskih društev. Brodnik, Kersnič in Vratič, ki so se vsi odlikovali že na olimpijskih igrah v Mexicu (tam je jugoslovanska vrsta zasedla šesto mesto), dozorevajo in ni izključeno, da bodo v Ljubljani prav med najboljšimi. Omeniti še velja, da je jugoslovanska telovadna ekipa to poletje gostovala tudi v Kanadi, kjer je v troboju premagala tako Kanadčane kot tudi izbrano vrsto Združenih držav, med posamezniki pa je bil seveda prvi Cerar.

V zvezi z generalko za svetovno prvenstvo v Ljubljani pa še tole: zaradi tega, ker organizatorji niso sprejeli prijave zastopnikov rasistične Južne Afrike, je prišlo do spora z mednarodno gimnastično federacijo. Pred svetovnim prvenstvom bo treba položaj razčistiti, kajti sicer se utegnejo zapleti ponoviti. Tudi nedavni sestanek najvišjih zastopnikov svetovnega olimpijskega gibanja v Dubrovniku (predsedoval mu je predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja Američan Avery Brundage) pa je dokazal, da je večina športnikov sveta solidarnih v zahtevi, da je treba Južnoafričanom in Rodezijcem prepovedati nastope v mednarodni športni areni vse dotlej, dokler bodo v njihovih deželah v veljavi zakoni, ki uveljavljajo rasno neenakost.

In v katerih panogah so se Jugoslovani še izkazali? Že po tradiciji smo bili med vodilnimi na svetovnem prvenstvu v namiznem tenisu (tretji med ekipami), v tej panogi pa so naši zastopniki poželi večino zmag tudi na mediteranskih in balkanskih igrah. V izbranem moštvu SFRJ igrata tudi člana ljubljanske Olimpije Edvard Vecko in Ištvan Korpa, ki se je poročil z Ljubljankom Cirilo Pirc. Na evropskem atletskem prvenstvu v Atenah je edino kolajno za Jugoslavijo (bronasto v teku na 800 m) osvojila svetovna rekorderka Vera Nikolić, zelo izkazala pa sta se tudi dva Celjana — Drago Žuntar in Nataša Urbančič, ki sta v teku na 10.000 m oziroma v metu kopja zasedla imenitni četrti me-

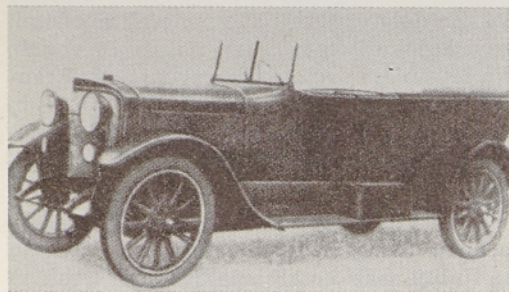
sti. Že dolgo v vrhu svetovne elite so tudi naši kajakaši in kanuisti na divjih vodah. Na letošnjem svetovnem prvenstvu v Franciji sta se Prelovšek v kategoriji C 1 in dvojica s krmarjem Tuma-Žitnik v kategoriji C 2 uvrstila na peti mesti.

A tudi v disciplinah, ki se v Jugoslaviji šele razvijajo, so naši športniki letos za beležili nekaj vidnih uvrstitev. Tako sta se ljubljanska kotalkarja Barbara Šenk in Mitja Sketa v parih na evropskem prvenstvu uvrstila na tretje mesto, prav tako bronasto kolajno pa je v judu (lahka kategorija) osvojil tudi Topolčnik iz Slovenske Bistrice na evropskem prvenstvu v Ostendeju. Oktobra se je ta tekmovalc z jugoslovansko ekipo udeležil tudi svetovnega prvenstva v Mexicu, kjer pa je v konkurenci z japonskimi velemojstri ostal praznih rok.

In še bi lahko naštevati. Letos so razveselile še jugoslovanske plavalke z olimpijsko zmogovalko Bjedovo na čelu, ki so zmagale v skupini B tekmovanja za evropski pokal v Dubrovniku, pa profesionalni boksar Ivan Prebeg, ki je postal evropski prvak v srednji kategoriji in njegov tovariš iz amaterskih vrst Mate Parlov, ki je na evropskem prvenstvu v Bukarešti dobil srebrno odličje. Bili pa so seveda tudi neuspehi: tako se jugoslovanska nogometna reprezentanca ni uvrstila v zaključno tekmovanje za svetovno prvenstvo, ki bo prihodnje leto v Mexicu, vaterpolisti pa so precej popustili v formi in so doživeli nekaj porazov, ki mečejo senco na njihovo lani osvojeno olimpijsko zlato. A tako je pač v športu: vztrajno je treba delati in brez prekinitve, če hočeš zadržati mesto med najboljšimi.

Zdaj je pozornost športnega občinstva že usmerjena na zimski šport, ki pa ne bo samo v znamenju športov na snegu in ledu, marveč tudi v mnogih drugih, ki jih goje v dvoranah. V središču pozornosti bodo tekme za državni prvenstvi v hokeju na ledu (favoriti so Jeseničani, a tudi Ljubljanci so čedalje močnejši) in košarki (po dolgih letih se je v elitno družbo uvrstila tudi ekipa iz Maribora) in seveda tudi smučarji, ki imajo spet bogat koledar prireditev, vendar v tej sezoni ne bo tekem na planiški velikanki, katere svetovni rekord 165 m vzhodnega Nemca Wolfa bo torej obdržal veljavno še naprej...

Slavko Tarman

Janez Puh — oče »montažnega traku avtomobilske industrije«

V velikem ustvarjalnem poletu preteklega stoletja izumov so za vselej utonila v zgodovini tehnike mnoga imena mož, ki so v tej ali drugi obliki — neposredno ali samo z izboljšavami — dajali deleže k razvoju in uvedbi sodobnih tehničnih dosežkov. Delež brez primere pri napredku kolesarske industrije, motorizacije in avtomobilizma pripisujemo možu slovenskega rodu — Janezu Puhu, katerega ime Jochann Puch se je v preteklem stoletju razširilo iz Avstrije po vsem tedanjem tehničnem svetu. V detinski dobi kolesarske industrije, ko so Francozi osvojili Evropo s kolesom Michau (»mišo«), s prekomerno velikim prednjim kolesom, se je lotil Janez Puh pionirskega dela pri oblikovanju moderne linije dvokoles. Po številnih samostojnih osnutkih in konstrukcijah, ki jih je nenehno izpopolnjeval, je slednjič znižal okvir in vgradil vanj dvojico enako

velikih koles s krogličnimi ležaji, zadnje kolo pa sta gnala pedala z verigo.

Puhova oblika dvokolesa je še danes ostala v veljavi, kar dokazuje, kako revolucionaren je bil njegov dosežek za takratni tehnični svet. Prvi prototip Puhovega dvokolesa hranijo danes v Tehničnem muzeju v Gradcu.

Danes po tolikih letih, ko vrednotimo dosežke našega človeka v tej brezobzirni borbi tehničnih izumov ter nenehnega industrijskega ogleduštva — je včasih kaj težko izluščiti pravo resnico. Vendar po vsej pravici lahko pripišemo izvirnost iznajdbe »moderne oblike dvokolesa« Slovincu Janezu Puhu. To tem bolj upravičeno, saj prihaja priznanje iz tujine.

Za uspešno proizvodnjo avtomobilov je Puh takoj v začetku predvideval in načrtoval grobi obris bodočega montažnega traku. Za tiste čase precej utopistično dejanje velikega pionirja avtomobilske serijske proizvodnje. Vzporedno z idejo in realizacijo montažnega traku je tekla nemoteno proizvodnja dvokoles in motociklov. Izdelki so šli dobro v promet, Nemirni duh Janeza Puha ni miroval, vztrajno je iskal rešitev v idejnem projektu montažnega traku. Precej neprespanih noči je predsedel v inštitutu pred maketo montažnega traku, ko so ostali strokovni sodelavci odšli že domov.

Z uvedbo montažnega traku v letu 1910 ter povečanjem tovarniških objektov in nabavo modernejših obdelovalnih strojev je Puhova tovarna v letu 1912 že izdelala 16.000 dvokoles, 300 motociklov in 300 avtomobilov. Proizvodne zmogljivosti in število izdelanih primerkov govore v prid uvedbi montažnega traku. Janez Puh je do leta 1914 razstavil 21 različnih avtomobilskih modelov, ki so se odlikovali po originalni zasnovi in precizni izdelavi. V tem času je organiziral odlično tehnično kontrolo nad končnimi izdelki. Puhovi avtomobili so igrave vzdržali konkurenco na svetovnem tržišču. Povpraševanje po Puhovih avtomobilih je stalno naraščalo, kar je narekovalo podjetju solidno delo.

Janez Puh — naše gore list

27. junija 1862 se je kajzarju Francu Puhu v občini Sakušak pri Juršincih rodil sin Janez. Bil je izredno bister in živahen fant. Dvanajst let star se je že moral osa-

mosvojiti, rodni dom in domača vas sta mu postala pretesna. Izučil se je za kjučavničarja ter se napotil preko Dunaja v Nemčijo na nadaljnje usposabljanje. Njegove izredne sposobnosti za stroje so kaj kmalu spoznali tudi v vojaški službi. Vojsko je služil v Gradcu. Tam je videl prve bicikle iz Anglije. To so bili znani izumi biciklov z velikim prednjim in manjšim zadnjim kolesom. V takem okolju je Puha že v vojaški suknji prevzemala novatorska žilica o izboljšavi in konstrukciji modernega dvokolesa. Po odpustu iz vojaške službe je imel Janez Puh že v grobem izdelano skico bodočega varnega dvokolesa. V Gradcu se je za stalno nastanil in ustvarjal.

Ime Janeza Puha bi zagotovo utonilo v tujini, če se ne bi bil z izrednimi strokovnimi in organizacijskimi sposobnostmi povzpел do vodečega kreatorja motorne in avtomobilske industrije. Kljub tolikšnemu vzponu je stalno vzdrževal stike s svojci na Štajerskem. Ko je izdelal prvi avtomobil, se je pripeljal z njim v rodni kraj, kjer so mu vaščani priredili veličasten sprejem. S svojci in vaščani si je dopisoval in se razgovarjal v slovenščini — v domačem narečju. Ni se sramoval svojega izvora.

Janez Puh je bil lahko zadovoljen z doseženimi uspehi, saj so njegova dvokolesa, motorna kolesa in avtomobili dosegli največje priznanje — svetovno ime in slavo.

Mojster Maksim Gaspari je razstavil v Krškem

Med slovenskimi slikarji gre Maksimu Gaspariju posebno mesto: ne samo da je s svojim delom obeležil vsa desetletja tega stoletja, spremljal dogajanja v evropskem in slovenskem likovnem prostoru ter jih v sebi prekvahal, ko je iskal tisto pravo, »slovensko« slikarstvo, ampak tudi zato, ker je iz srčike slovenstva znal najti tisto najbistvenejše in najlepše — ljudske običaje in življenje na vasi.

Pred nedavnim je Maksim Gaspari razstavil v Krškem. Za to svojo razstavo je izbral vrsto del, ki nosijo letnice od 1904 do danes. Popolna ustvarjalčeva podoba je pred nami na tej razstavi, ki si jo je ogledalo veliko prijateljev slovenske umetnosti.

Peter Breščak

Jože Vetrovec

Velenjčani pomagajo vaščanom

Velenje je lepo mesto, zraslo je na novo in je poznano daleč naokrog. Pri gradnji so pomagali vsi, tudi kmetje iz okoliških vasi. Ti kmetje so si sčasoma našli zaposlitev v rudniku, v veliki tovarni Gorenje in drugje. Nekaj časa so bili zadovoljni, da so si našli kruh, potlej pa so predlagali:

»V Velenju imate asfalt. Tudi iz našega denarja. Pomagali smo graditi Velenje, sedaj pa nam vi, Velenjčani pomagajte graditi poti do naših vasi, po katerih se dan za dnem vozimo na delo v velenjske tovarne...«

Beseda je dala besedo in ljudje so se odločili, da si bodo med seboj pomagali. Nastala je parola mesto — vasi. Računali so in izračunali, da je dovolj, če pride samo enkrat vsak Velenjčan popoldne za tri ure. S takim prostovoljnim delom je prihranjenih 30 milijonov starih din in občina, ki ni med najbogatejšimi v Sloveniji, bo hitreje asphaltirala vse ceste v občini.

Velenjčani so se odzvali tej misli in nekoga oblačnega popoldneva sem se pomešal mednje. Tokrat so gradili že drugo cesto z lastnimi močmi, cesto Velenje—Škale.

Čim sem zavil na cesto, sem ob poteh zagledal zvočnike. Moderna glasba je lila iz velikih škatelj in pred menoj je bilo ka-

kih sto ljudi s krampi in lopatami na ramenih:

»Kaj pa delate?« sem jih pobaral

»Cesto gradimo, našo cesto,« so mi rekli, se nasmejali in šli dalje proti tistemu odseku, kjer še ni bilo veliko ljudi. Naprej, zgoraj, kjer cesta zavije v hrib med gozdovi, so že pele motorne žage. Možak, ki je rekel, da je Vlado Miklavžina, je podiral smreko:

»Že drugič sem tu, pa tudi plačal bom kakšnih 300 tisoč starih din. Smo se zmenili, da hočemo imeti lepo cesto, pa je treba malo poprijeti, čeprav me doma čaka kmečko delo.«

»Ali ste kmet?«

»Sem.«

»Zakaj hočete imeti lepo cesto?«

»Moji sovaščani se vozijo vsak dan na delo, jaz pa imam traktor in avto, pa bi se rad peljal po spodobni cesti, čeprav je tudi sedanji makadam dobro oskrbovan. Pa sem prišel s svojo žago in bom podrl nekaj dreves, jih spravil proč in nekaj prispeval še v denarju...«

Malo dlje je stal možki, katerega roke so izdajale, da ni navajen fizičnega dela:

»Predsednik občinskega sindikalnega sveta sem. Odzval sem se, tako kot smo se vsi. Pa naj gre za direktorja ali knapa iz rud-

Drug ob drugem so stali, med njimi pa je hodilo dekle z veliko posodo. Natakala je mošt. Vsi so pili iz enega kozarca. Nikomur ni bilo mar, kdo je pil pred njim

nika. To ni samo delovna akcija, v tistem povojnem pomenu, marveč tudi neke vrste družabno srečanje. Nihče ne meri kaj narediš, nihče ne piše ali si tu ali ne. Tu se dobimo s prijatelji, kakšno rečemo, ugriznemo v sveže jabolko, spijemo nekaj kozarcev tolkovca, zmečemo toliko in toliko lopat zemlje. Ne merimo produktivnosti, toda veliko lopat veliko zmeče,« se je zasmel, pljunil v roke in spet nekajkrat zasadil lopato v mastno ilovico.

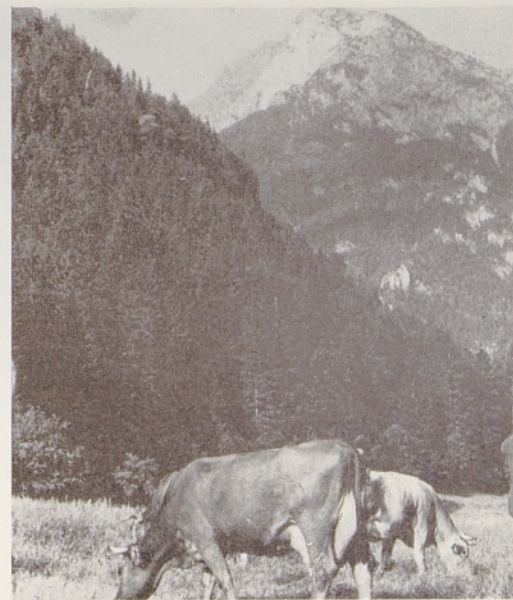
Stal sem še nekaj časa in ogledoval to pisano družbo. Drug ob drugem so stali, med njimi pa je hodilo dekle z veliko posodo. Natakala je mošt, vsi so pili iz enega kozarca in nikomur ni bilo mar, kdo je pil pred njim. Droban fantič, ki ni mogel pomagati drugače, je ponujal jabolka, ki mu jih je mati natresla v jerbas.

Učiteljica iz bližnje vasi si je brisala potno čelo:

»Prišla sem sem, prej so Škalani prišli delat v našo vas. Pomagamo drug drugemu in gre kar dobro.«

Proti večeru se je na spodnjem koncu oglasila pesem. Ne iz zvočnikov, iz grl prostovoljnih delavcev. Umazani od ilovice, brez kravat in belih srajc so stali objeti in prepevali slovenske narodne.

Tone Čuk

Opuščajo star način kmetovanja

V Zgornji Savinjski dolini, od Braslovč prek Mozirja, Gornjega grada in Luč do Logarske doline, so kmetije v zadnjih dveh letih močno napredovale. Precej naprednih gospodarjev je opustilo star način kmetovanja, pri katerem so pridelovali vsega po malem. Odločili so se samo za pridobivanje mleka in rejo telet. Načrte za preusmeritev kmetovanja so prepustili kmetijskim strokovnjakom iz Celja, sredstva za naložbe na kmetijah pa kmetijski zadrugi Mozirje. Tako so se lotili dela. Predlanskim so izdelali načrte za preusmeritev kmetovanja na 17 kmetijah, lani na 25 in letos na 40 kmetijah.

Ko so bili nared, so jih začeli uresničevati s slovenskemu kmetu lastno prizadevnostjo. Na kmetijah so pričeli kupovati več umetnih gnojil, z njimi gnojiti travnike in pašnike, na njivah pa niso več sejali pšenice, koruze in nekaterih drugih žit, ki tu zaradi velike nadmorske višine ne uspevajo. Ker je pridelovanje krme v teh hribovitih krajih najbolj uspešno, so njive spremenili in travnike in jih razdelili na črednike.

Ti ukrepi so kmalu rodili sadove. Zaradi večje uporabe umetnih gnojil so na vseh

kmetijah, ki so se začele preusmerjati, naenkrat pridelali neverjetno veliko sena in otave. Da bi ju lahko pospravili, so domala povsod morali kupiti motorne kosilnice, obračalnike, puhalnike in marsikje tudi traktorje. S tem pa še ni bilo konec naložb. Večje pridelke krme kratko malo niso imeli kam spraviti. Zato so morali povečati tudi gospodarska poslopja. A manjše število goved ni moglo pojesti večjega pridelka krme. Torej so morali kupiti še plemensko živino in povečevati ter modernizirati hleve.

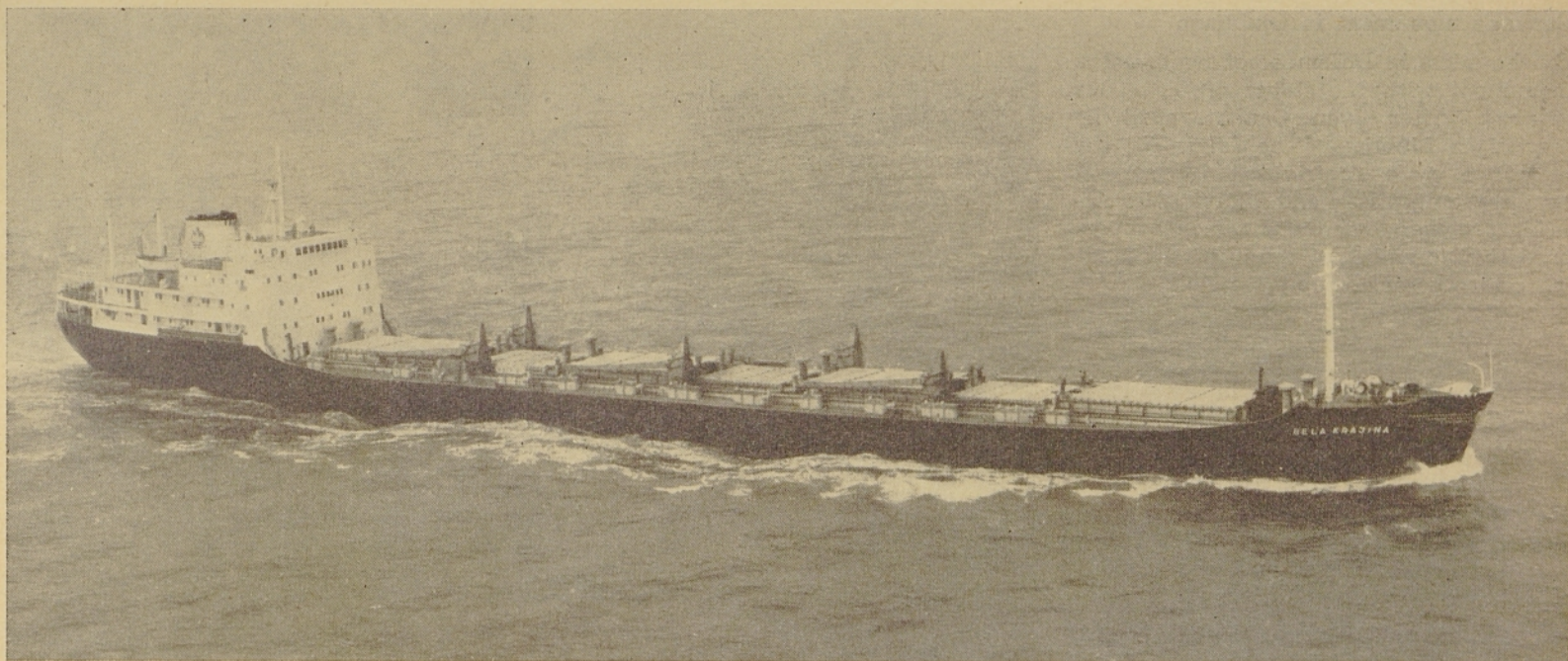
Kako je to potekalo praktično na kmetijah, povedo primeri. Kmetu Francu Vršniku iz Robanovega kota v Logarski dolini je dala zadruga milijon din kredita, h kateremu je še sam pristavil poltretji milijon. S tem denarjem je pognojil travnike, preuredil hlev, namestil avtomatične napajalnike, zgradil gnojnično jamo in silos. Njiv kmetija nima več. Krompir in zelenjavo za domačo porabo pridelujejo samo na 500 m². In uspeh teh naložb? Pred dve letoma so redili na kmetiji samo štiri krave — križanke, zdaj pa je v hlevu 8 dobrih krav, razen tega pa še breje telice in več glav mlade živine. Ko so imeli štiri

slabše krave, so prodali vsak dan le 20 litrov mleka, zdaj pa ga tudi do 110 litrov. Imajo ga dovolj za zadrugo in za turiste, ki zelo radi zahajajo na njihovo domačijo in v ta mirni Robanov kot.

In še eden izmed osemdesetih primerov v Zgornji Savinjski dolini! Na kmetiji Ivana Glojeka v Šmartnem so imeli pred leti 4,5 ha njiv. Zdaj, ko so kmetovanje preusmerili, jih imajo le en hektar za pridelovanje krompirja in ječmena. Tako so povečali obseg travnikov, hkrati pa preuredili hlev in gospodarsko poslopje. Krme pridelajo toliko, da lahko namesto prejšnjih 8 goved rede zdaj kar 18 in med njimi 13 dobrih krav. In količino mleka, ki jo vsak dan prodajo, so povečali na 130 litrov.

Več kot spodbudne so številke, ki kažejo uspehe na vseh 80 preusmerjenih kmetijah. Danes je v tej dolini že 300 električnih pastirjev. Medtem ko prodajo tukajšnji kmetje vedno manj prašičev in volov, pa se povečuje prodaja mleka in telet. Še leta 1964 je odkupila mozirska zadruga na tem območju komaj 326.000 litrov mleka, lani 2,5 milijona, letos pa ga bo več kot 3 milijone litrov. Z dosedanjimi uspehi in pomočjo kmetijskih strokovnjakov so zadovoljni prav vsi kmetje. »Po preusmeritvi kmetij,« pravijo, »dobimo redno mesečno plačo, ko nam zadruga obračuna mleko, dela pa imamo ob številnih strojih in specializiranem pridelovanju krme veliko manj.«

*Naša ladja »Bela krajina«
Slovenian ship »Bela Krajina*

Slovenian flag on all the world's oceans

The first Slovenian ship company Splošna plovba is this year celebrating its 15th anniversary. Today it has become one of the Yugoslav strongest shipping lines. The first ship which Splošna plovba received carried the name of »Martin Krpan«, after the somewhat worn but ragged and popular character from the Slovenian literature. This was also rather symbolic for the young shipping company at that time. The number of ships has been slowly but steadily increasing so that today Splošna plovba counts twenty four ships with over 200.000 tons of cargo carrying capacity, and one thousand employed. Last year the line shipped 1,165.491 tons of freight merchandise and created 7,337.000 dollars worth of services. This comes to 9.5 % of the total Yugoslavian shipping. The ships of Splošna plovba sail regularly toward western Africa, South America, and around the world using the free shipping lanes. In this relatively short time the Slovenian merchant marine has grown into a considerable fleet considering the strong foreign competition as well as other competing Yugoslav ship

companies. It has contributed considerably at establishing and opening foreign markets for Yugoslav products and brought the port of Koper to become a recognized world port.

Splošna plovba with its home port in Piran has its eyes on the future. Plans of growth are based on the development and growth of world's ocean traffic, the growth of its own merchant marine and according to the needs of the Yugoslav economy. Accordingly thirteen new ships will be built by the year 1975, that is: six ships with 15.000 tons carrying capacity, two 25.000 tons and three with 75.000 tons of cargo carrying capacity.

We can also add that there are 298 ships at sea under the Yugoslav flag with combined tonnage of 1,343.000 tons, and carried 0.70 % of the world's ocean freight so placing itself as the seventeenth in line of the sea going nations.

Cooperation between publishing houses

The publishing house, Mladinska knjiga from Ljubljana has recently exhibited US

books from the publishing house of McGraw — Hill who is one of the foremost publishers of scientific and technical literature in the world. The exhibition was held in the modern art gallery in Ljubljana. The president of the American publishing house, Edward E. Bocher, who was present at the opening function, spoke of the ways and means the publisher has to take to reach the reading public. Mladinska knjiga is in cooperation with the publisher at issuing some of the scientific literature and preparing for still wider cooperation in the years to come.

10,500.000 cars across the border

From January until August of this year more than 10,500.000 automobiles of local and foreign registration crossed the Yugoslav frontiers. While in the vehicles 32,561,450 passengers crossed the borders which is 20 % more than last year. The immediate frontier traffic, than is from areas and towns near the frontiers, traffic totaled to 3,450.000 cars and 8,500.000 passengers crossing the borders.

Cankar's monument in Ljubljana

By the latest in December of next year a monument with the statue of Slovenia's greatest writer, Ivan Cankar, shall be erected in Ljubljana. The funds for the memorial were contributed by several business enterprises and individuals. Already sketches and drafts are being prepared by a number of the most outstanding contemporary sculptors. p

Spacemen from Apollo 11 in Yugoslavia

The space crew of Armstrong, Aldrin and Collins, who have brilliantly carried out the moon landing, have in their journey around the world also visited Yugoslavia. During their three day stay in Belgrade the astronauts were enthusiastically greeted by throngs of people everywhere.

At their solemns dinner President Tito awarded each astronaut with high Yugoslav decorations, had long pleasant discussions with them, and then as to an answer to President Tito's toast spaceman Armstrong said amongst other things that one of their first scientific tests which they performed on the moon was from the original invention of our own Nikola Tesla. At the end of the dinner the waiters served a cake in the shape of the moon rocket and the spacecraft of Apollo 11. The astronauts and their wives were again pleasantly surprised at the attentiveness of their visit. On their day off, which came on Sunday the spacemen went hunting wild ducks as recommended by President Tito at their dinner the previous evening. Armstrong scored but five ducks, Aldrin scored over twenty and Collins ten. A dinner of wild ducks in special Yugoslav manner was then served in the new luxurious hotel Yugoslavia.

From their stay in Belgrade the astronauts will certainly take with them pleasant impressions; on one occasion they joined a group of young singers to sing along with them the spirituals. At their news conference, televised nation wide, the astronauts answered questions in a relaxed manner on a number of problems in relation with furghter explorations of the universe. Many a time during this serious discussion they showed their sense of

Ameriški vesoljski junaki med nami

The space crew of Apollo 11 after hunting in the near of Belgrade

humour. How many autographs did the spacemen give? No one seems to have counted them. Neil Armstrong himself asked for an autograph of President Tito. He got it right on the menu.

The credit and savings bank of Ljubljana has a feeling for business

The credit and saving bank of Ljubljana, Kreditna banka, KB, has during the past years stretched it's net of operations not only throught Slovenia, but through Yugoslavia and foreign countries. For a number of years branch offices have been successfully operating in Belgrade, Zagreb, Sarajevo and Novi Sad. Branches are also expanding through Slovenia.

Preparations are now at hand for the opening a branch office in New York city. Representatives of the KB bank visited the United States during May of this

year and found that there was considerable interest amongst US busines circles of doing business with Yugoslavia. Also the American banks expressed their readiness at cooperating with our companies and the KB bank. There are large opportunities for Yugoslavian export on US market, and the placing of our best products on the American market will be better to realize now since the American EXIM bank has recognized the KB bank to guarantee the credict. For this reason a branch of the KB bank from Ljubljana in New York city would be more than welcome. The branch office would also study the US market, arrange for financial credits, ect. It would also hope to attract as many as possible of the Slovenian and Yugoslav emigrants for depositing of their saving accounts in the KB bank.

The credit and savings bank of Ljubljana is also a member of the newly formed International Financial Corporation, IFC,

which functions with the International Bank for reconstruction and development. The basic task of this corporation is to study and realize investment programs in the Yugoslav industry and tourism; which means participation of foreign investment in industry for long term basic investments with the introduction of the latest forms of technology.

Tomorrow's look at the sea port of Koper

Without a doubt the port of Koper has achieved this year its greatest success as a sea port. Already by the middle of the year the port has handled over one million tons of merchandise, and will increase for several hundred thousand tons more by the end of the year. Today it is therefore one of the foremost sea ports on the Adriatic coast.

Calculations indicate that six years from now the port will handle over five million tons of various merchandise which is 490 % more than last year. Expansion plans are being carefully calculated on the basis of international trade, the growth and development of the world's merchant marine, the calculations relative to the remaining Yugoslav sea ports, and estimations on the port's present place and standing in relation with the overall Slovenian economy.

Of all the eight Yugoslav sea ports, Koper has by far the favorite geographic location charting the shortest routes to all Middle European trade centers. The ports of Koper and Reka have already taken charge over 80 % of the entire Yugoslav sea going cargo.

Graduates of Ljubljana University

From the foundation of Ljubljana University and other high schools in Ljubljana over 18.000 students graduated in the University and about 7.500 in other high schools. Before the Second World War most of the students graduated from the Law-Faculty of the University, while after the War most students graduated from the Technical University. In the last few years from two to three thousand students began university studies annually.

Attractive Shows in Jugoslavija hotel in Belgrade

The biggest and ultramodern hotel in Yugoslavia built on the right bank of the Danube has in the first few months since its opening gained high reputation amongst its guests from various countries. Many guests were extremely pleased with their stay in this hotel and amongst those who expressed great satisfaction was also the famous Pele who stayed in it with his soccer team Santos in September for several days.

Hotel Jugoslavija has now started organizing spectacular shows with world-famous entertainers. There will be regular monthly shows in which showmen from European and other than European countries will be taking part. Famous TV and stage stars from the U.S.A., Europe and Australia and other parts of the world will be performing in the big hall of hotel Jugoslavija which has been especially adapted for spectacular shows.

Staying in hotel Jugoslavija thus makes it possible for one at once to enjoy all the comforts of the hotel and watch famous stars perform.

American magazine to devote 50 pages to Yugoslavia

The American »National Geographic Magazine« published in Washington in several million copies is preparing a 50-page report on Yugoslavia for its May 1970 issue.

The article will describe tourist possibilities of Yugoslavia and it will also depict the life of the new generation of Yugoslavs as well as the culture of Yugoslavia and its social and economic development and geography. Editor Robert Jordan and photographer Jim Blair have come to Yugoslavia to compile material for this article.

Zakaj ne po slovensko

Slovene by Direct Method

is the title of the first Slovene language course on 45 RPM records.

The course includes an album with records and a richly illustrated book. The book of over 270 pages contains 49 lessons and explanations of the Slovene language in English.

Were your parents or ancestors Slovene? Are you planning to visit Slovenia? Are you studying Slavic languages? Do you have business connections with Slovene companies? This study course on records ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD will be of considerable help to you. Slovene is no more difficult than many other languages: all it takes is the desire to learn!

You may order the complete course by writing to: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II — Yugoslavia. The price is 15.60 US dollars.

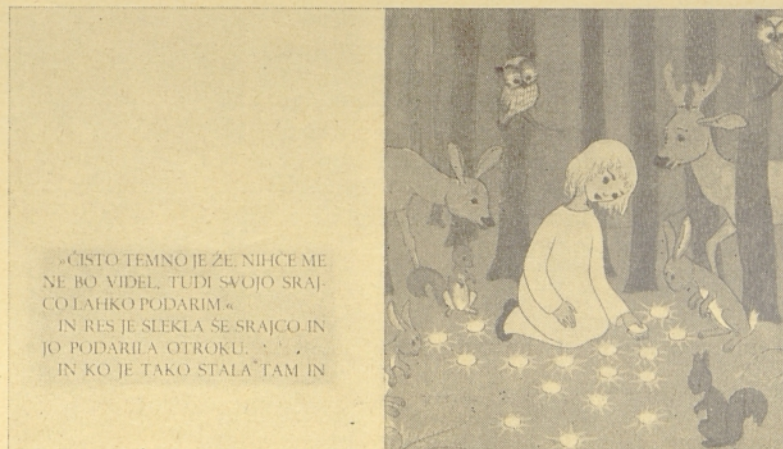

Še o jezikovni vzgoji

Otrok se nauči govoriti v neposrednem stiku z govorjeno besedo. Poslušša mater, očeta in vse druge, ki poskušajo govoriti z njim. Spočetka je otrokov govor še pasiven: malček ni sposoben, da bi glasovno ponovil, kar je slišal, ker nima še dovolj razvitih govornih organov, vendar pa vsaj deloma že dojema pomen slišane. To razumevanje pa je pogoj za nastanek aktivnega govora, ko more otrok z glasom tudi že izraziti posamezne enostavnejše misli. Vendar pa izkušnje kažejo, da danes vsakodnevna nenačrtna jezikovna vzgoja v družinskem krogu otroku ne nudi dovolj besednega zaklada in s tem dovolj bogatega izražanja, da bi bil šestletni, sedemletni otrok že sposoben tekoče in lepo pripovedovati. Vzgoja mora biti torej načrtna oziroma zavestna. V domovini more to nalogo vsaj deloma opraviti vzgojiteljica v vrtcu ali v tako imenovani »mali šoli«, vendar je tudi v domovini družinski delež pri jezikovni vzgoji najvažnejši. Toliko pomembnejša pa je družinska jezikovna vzgoja v tujini, kjer otrok le doma sliši slovenski jezik.

Rodna gruda je že pisala o učbeniku slovenskega jezika pa tudi o tem, kakšno vlogo imajo pri razvijanju otrokovega govora govorne plošče z ljudskimi in umetnimi pravljicami ter pesmicami. Tokrat pa hočemo svojo pozornost posvetiti slikanici, torej knjigi za štiriletnega do osemletnega otroka; prav slikanice nam nudijo največ možnosti za načrtno jezikovno vzgojo tudi v družinskem krogu.

Slikanica je knjiga slik, vendar pa so te slike največkrat samo dopolnilo h krajši pripovedni vsebini (pravljici, pripovedki, zgodbic) ali k pesmi. Vendar je ilustracija tisto, kar daje knjigi obelje. Za malega otroka ima slikanica več slik in manj besedila, kasneje pa pridobiva na obsegu besedilo, ilustracij pa je manj. Med ilustratorji knjig za otroke najdemo številne slovenske likovne umetnike in naše slikanice so zaradi privlačnih pripovednih vsebin, še bolj pa zaradi umetniško zelo vrednih ilustracij med najboljšimi otroškimi knjigami v Evropi, morda celo med najlepšimi na svetu. Največji slovenski založnik slikanic je založba Mladinska knjiga v Ljubljani. Slikanice izhajajo v različnih zbirkah: Zbirka Najdihojca prinaša kartonske slikanice s prav kratkim besedilom ali brez besedila; posebej pogostne so knjižice s kratkimi pesmicami. Knjižice iz knjižne zbirke Čebelica imajo več besedila kot one iz Najdihojce, prinašajo pa predvsem slovenske in tuje pravljice (slovenska: O treh grahih, Grimmova: Zvezdni tolarji), pripovedne vsebine starejših in sodobnih pripovednikov (Charles Dickens: Čarobna ribja kost, Tone Pavček: Kaj je najlepše, Tone Seliškar: Moja prva knjiga) ter zbirke otroških pesmic (Srečko Kosovel: Naša bela mačica). Najlepša je oprema knjig, ki izhajajo v zbirkah Velike slikanice in Cicibanova knjižnica. Med novjšimi najboljšimi slikanicami moramo vsekakor omeniti pravljčni zgodbici Ele Peroci Pravljice žive v velikem starem mestu in Očala tete Bajavaje, Franceta Bevka odlomek iz spominov na otroštvo Naše živali, Lojzeta Kovačiča pripovedko Fantek na oblaku in Dragana Lukiča Zgodbo o treh besedah. Ob dokaj kvalitetni izvorni pisateljski in ilustratorski tvornosti pa redno izhajajo v slovenskem prevodu nekatere v svetu najbolj uveljavljene slikanice z ilustracijami iz izvirnika. Med temi slikanicami je treba omeniti slikanice Srečni lev (avto-

rica Louise Fatio), Bik Ferdinand (Munro Leaf), Tačka in Rojstni dan (Hans Fischer) Atuk ter Veverica in nosorogec (Damian Mischa), Bibi iz oglasnega stebrička (Inge Feustel) in druge.

Na skopem prostoru pač ni mogoče omeniti vseh slikanic, ki bi jih radi omenili zaradi njihove privlačnosti in zato, ker so se avtorji znali približati otrokovemu doživljanju sveta. Rojakom, ki imajo majhne otroke, priporočamo, da si ob prvem in tudi ob vsakem naslednjem obisku v domovini ogledajo zalogo in novosti na knjižnih policah za otroke in da najlepše knjige podare svojim otrokom. Tega priporočila nismo zapisali zaradi reklame, ampak samo iz želje, da bi imeli tudi tisti slovenski otroci, ki žive zunaj naših državnih meja, možnost uživati ob lepi slovenski besedi, opremljeni z bogato in dobro ilustracijo. Otroci radi poslušajo lepe pripovedne vsebine; ne naveličajo se poslušanja, čeprav zgodbe znajo že na pamet. Sprva bomo otroku pravljico ali pripovedko brali tako, da jo bo mogel sam spremljati ob ilustracijah, pozneje pa bo otrok vsebino ob ogledovanju ilustracij tudi samostojno obnavljal. O vsebini se bomo z otrokom pogovarjali in mu na ta način vzgajali tudi občutek za lepoto. Ne sme nas motiti, da otrok jemlje izmišljeno kot resnico in da včasih tudi sam kaj doda vsebini. V tem se kaže razvitost otrokove domišljije in deloma tudi že sposobnost abstraktnega mišljenja.

Tudi vezana beseda ima važno vlogo za razvijanje otrokovih govornih sposobnosti. Ritem in rima silita otroka k tekočemu govorjenju, pri tem pa otrok uživa v zvoku, ritmu, onomatopiji (posnemanju naravnih glasov), rimi in drugem. Če bomo otroku v krajših časovnih presledkih isto pesmico večkrat povedali, si jo bo zapomnil in jo bo mogel kmalu sam povedati tudi brez naše pomoči. Za štiriletnega, petletnega otroka priporočamo krajše pesmice, ki imajo največ osem kratkih verzov. Primerno je, če imajo te pesmice tudi glasove, ki jih otrok morda teže izgovarja (r, l, č, ž, š, g). Posebno primerne so kratke ljudske pesmice (Katarina Barbara, Lipej raja, Janez-banez, Polžek itd.). To so šaljive pesmice s skromno vsebino, ki pa otroke zelo razveselijo. Šestletni otrok pa bo že navdušen za nekoliko daljše pesmice.

Borut Stražar

Juš Kozak — Mitja Mejak:

Le Masque de Georges

(Ballade fantastique d'après une nouvelle de Juš Kozak, adaptée pour la radio par Mitja Mejak — extrait)

LA MUSIQUE FAIT NAITRE L'ATMOSPHERE DU CIMETIERE ET DES TOMBEAUX. D'ABORD ELOIGNEE, ELLE ACCOMPAGNE ENSUITE LA VOIX DE L'AMI AU VOISINAGE.

L'AMI: Georges, Georges, Georges... Georges... (CHUCHOTANT, PUIS PLUS FORT, DONNE L'IMPRESSION D'UN EVENEMENT NON NATUREL)... Georges...

ENCHAINÉ RAPIDE VERS UNE AMBIANCE D'AUBERGE. CHANT DISCRET DE GEORGES, AVEC ACCOMPAGNEMENT DE GUITARE QUI DE TEMPS EN TEMPS PEUT S'ELEVER. GEORGES:

Quand je te vois, m'amie,
en cette église agenouillée,
je ne peux plus prier Dieu,
parce que je dois te regarder...

L'AMI: (DANS L'INTERVALLE) Il y a quelques mois nous avons enterré Georges, le chanteur à la guitare. On a soulevé le lourd cercueil et on l'a descendu dans la fosse. «Terre, reçois ce qui t'appartient...» Nous, ses amis, avons oublié de mettre sur sa tombe le verre convenu, s'il venait à se réveiller altéré.

GEORGES:

Si je chérissais Dieu autant
que je te chéris, toi,
je serais un saint depuis longtemps,
comme un ange aux cieux.

L'AMI: (DANS L'INTERVALLE) Georges aimait la chanson par dessus tout et déjà très tôt il prit l'habitude de chanter dans les bistrots. Lorsque l'argent lui manqua pour ses examens, il devint employé de bureau, mais pour le service il n'était guère utilisable. Au cours de la Guerre mondiale il se roula dans tous les hôpitaux et apprit tant de chansons qu'il ne lui en manqua ni pour la tristesse ni pour la joie. Georges plaisantait avec les buveurs et, s'il était de très bonne humeur, aux heures tardives il prenait sa guitare et en pinçait les cordes.

GEORGES: Nos auberges sont comme des aquariums. A la différence que derrière la paroi de verre on ne verse pas d'eau, mais du vin et des alcools. A qui reste longtemps dans l'aquarium, le monde dehors sur la route semble aussi étrange que probablement aux vrais poissons semblent les gens qui les regardent... Les poissons, les poissons...

ACCORDS DE LA GUITARE ET FIN DE L'AMBIANCE D'AUBERGE.

LA MUSIQUE SE TAIT.

GEORGES: (DANS UN MURMURE) Tu vois, les étoiles: l'Etoile Polaire, la Grande Ourse, le Cancer et les Jumeaux... (PLUS FORT) Je cherche mon méridien... J'aimerais apprendre le secret de la constellation humaine... (UNE QUINTE DE TOUX) La toux me fait du bien... en dessous j'étouffe toute la journée, mais la jambe... la jambe. Quand le temps change, j'ai des douleurs inouïes à la jointure. Je me retourne tellement que

j'ai remué toute la tombe. Patiente! Bientôt tu t'habitueras parmi les ossements. La première nuit, je ne voyais ni n'entendais rien. Je traînais derrière les autres comme un sourd-muet. Mais maintenant je regarde déjà à travers les ténèbres et je reconnais la chimie terrestre... Tu sais, ici nous connaissons toutes les bestioles domestiques et étrangères qui se propagent dans l'homme. Combien il y a de vermine qu'on ne connaît pas encore dans l'autre monde. Dans ton foie, l'ami... (IL SE MET A RIRE D'UN AIR MYSTERIEUX)
APRES UNE COURTE PAUSE.

Jamais encore de ma vie je n'ai roulé si somptueusement que le jour où vous m'avez chargé sur le char funèbre. Devant l'auberge, où nous allions ensemble après chaque enterrement, ma curiosité l'a emporté et j'ai ouvert les yeux. L'aubergiste regardait dédaigneusement cet enterrement de gueux. Il n'y avait pas même dix personnes. Mais quand il vous a aperçus, vous les poètes, se face s'est épanouie. Il s'est retourné et il appelé Tilka, mignonne fillette qui m'avait parfois sermonné à cause de quelque grivoiserie. J'ai vu qu'il lui commandait quelque chose. J'ai été un peu attristé à l'idée que je ne serais pas parmi vous...
ENCHAINÉ RAPIDE VERS L'AMBIANCE D'UNE RUE FRÉQUENTÉE.

L'AMI: (GAIEMENT) Bonjour, Georges... Tu as l'air pensif...

GEORGES: Je suis en train de pêcher depuis une heure et je n'attrape pas un mot juste. Je traduis Tourgueniev, ses Notes. Et je ne peux pas imaginer que le matin on voyait le souffle de la terre au-dessus de l'humus humide. Cela fumait — ça pourrait aller, mais ça ne dit pas encore ce qu'il faut. La parole m'a réveillé déjà de très bonne heure.

FIN DE L'AMBIANCE DE LA RUE.

L'AMI: Georges était un maître de la langue. Quand il était de bonne humeur, elle était pour lui plutôt une volupté qu'un moyen d'expression. Il avait au bout des doigts les expressions pour des notions nouvelles. Quand il avait besoin d'un mot approprié, il cherchait en esprit sur toute la terre. Comme si toutes les cordes étaient tendues à travers son oreille,
AMBIANCE DE LA RUE.

L'AMI: Georges, as-tu trouvé le mot maintenant?

GEORGES: Je viens d'avoir un éclair. Tu vois cette fillette merveilleuse, cette petite gazelle. Ses cheveux comme des filaments dorés. Je n'ai eu qu'à la regarder et déjà j'avais le mot. Tu sais, je suis amoureux et je ne sais pas moi-même de laquelle...
MUSIQUE.

GEORGES: Tu t'étonnes que même ici des pensées folles me viennent à l'esprit? Dans la tombe, un crocodile ne se développe pas à partir d'un lézard. Toi, tu aimerais apprendre seulement de profonds secrets. Eh! Mon garçon, ne sois pas romantique! Dante avait son enfer et son ciel. Notre monde est différent. Nous, nous marchons parmi des ossements humains tout à fait ordinaires, comme on les a apportés de la ville... Moi, je n'ai jamais été un enthousiaste. J'ai toujours bien su que la vie est faite seulement de choses simples, parfois très sordides. Je ne dis pas qu'il n'y a pas là-dedans des têtes qui pourraient remuer le monde, mais pour la plupart on les a enterrées déjà assez rongées... Aide-moi à soulever le couvercle de ce caveau... et tu verras...

Traduit par Viktor Jesenik

Le pavillon slovène sur tous les océans

La première compagnie maritime slovène «La navigation générale» célèbre cette année son 15e anniversaire. Aujourd'hui elle est déjà une des plus fortes entreprises de navigation yougoslaves. Le premier bateau obtenu par «La navigation générale» portait le nom de «Martin Krpan», d'après le colosse plaisant, mais extrêmement tempérant, en bien des points symbole du peuple slovène, et ce nom fut symbolique aussi pour l'entreprise de navigation slovène. Peu à peu le nombre des bateaux s'accrut en sorte que «La navigation générale» a déjà maintenant vingt-quatre bateaux avec plus de 290.000 tonneaux et environ mille employés. L'année dernière seulement, ces bateaux ont transporté plus de 1.165.491 tonnes de marchandises diverses, réalisant plus de 7.337.000 dollars de revenus nets en devises. Cela fait 9,5 % du revenu total de la navigation yougoslave. Les bateaux «La navigation générale» naviguent régulièrement vers l'Afrique Occidentale, l'Amérique du Sud, autour du monde et en navigation libre au long cours. Dans une période relativement brève, cette entreprise de navigation slovène unique s'est développée en une grande organisation de travail maritime qui se rencontre continuellement aussi bien avec la concurrence des armateurs du pays que, plus encore, celle des armateurs de l'étranger. La navigation générale a cependant apporté aussi une grande contribution à la consolidation de l'économie slovène en général sur les marchés étrangers; elle a également contribué à l'affirmation du port de Koper en tant que port mondial connu.

La navigation générale, dont le siège est à Piran, a élaboré aussi un projet à long terme pour l'achat de nouveaux bateaux. Selon le programme, on compte construire jusqu'en 1975 treize nouveaux bateaux, à savoir six bateaux de 15.000 tonneaux, deux bateaux jusqu'à 25.000 tonneaux et trois de 7500 tonneaux. Ce programme de la Navigation générale est lié au développement de la navigation maritime dans le monde, de la marine marchande yougoslave et aussi aux besoins de notre économie. Le programme tient compte des lignes économiquement les plus intéressantes eu égard à la politique d'exportation yougoslave.

Mentionnons encore que la contribution de la marine marchande yougoslave entière à la flotte commerciale mondiale est de 0,70 % et que de ce fait la Yougoslavie se range à la dix-septième place parmi les Etats maritimes. Sous pavillon yougoslave naviguent dans le monde entier 298 bateaux avec un tonnage total de 1.343.000 tonneaux.

Les voyageurs de la Lune en Yougoslavie!

Armstrong, Aldrin et Collins, l'équipage cosmique qui est parvenu brillamment à se poser sur la lune, a dans son voyage autour du monde visité aussi la Yougoslavie. Pour trois jours ils se sont arrêtés à Belgrade, où une foule enthousiaste les a accompagnés à chaque pas. Le Président Tito a décerné, au cours d'un déjeuner solennel, de hautes distinctions yougoslaves aux cosmonautes, il s'est attardé avec eux dans un agréable entretien et, en réponse au toast de Tito, le cosmonaute Armstrong a dit entre autre que son premier essai scientifique fut le modèle d'une invention du savant yougoslave Nikola Tesla. A la fin du déjeuner, les garçons ont servi un gâteau qui avait la forme de la fusée et de la capsule d'Apollo 11. Les cosmonautes américains et leurs épouses ont évidemment été agréablement surpris de cette attention.

Le dimanche, comme ils étaient libres, les cosmonautes sont allés à la chasse aux canards sauvages — ce que Tito leur avait proposé au déjeuner du samedi. Armstrong n'a abattu que cinq canards; ses deux camarades ont eu plus de succès — Aldrin en a abattu plus de vingt, et Collins dix. Pour le déjeuner on leur a évidemment préparé ce qu'ils désiraient: dans le nouvel hôtel luxueux Jugoslavija on leur a servi des canards sauvages à la chasseur yougoslave.

De leurs rencontres agréables à Belgrade, les cosmonautes ont certainement emporté de belles impressions; à l'une de ces rencontres, ils se sont tout simplement joints aux jeunes chanteurs et ils ont chanté avec eux — des «Negro spirituals». A la conférence de presse, devant les caméras de la télévision yougoslave, les cosmonautes très détendus ont répondu à une série de questions concernant les recherches ultérieures de l'univers. Ce fut un entretien séri-

eux que souvent aussi ils tournèrent à la plaisanterie. En ces jours-là, les cosmonautes américains ont donné de nombreux autogrammes. Mais Neil Armstrong a lui aussi demandé l'autogramme — du président Tito. Il le lui a donné directement sur son menu.

Ciciban a vingt-cinq ans

Vous connaissez certainement **Ciciban**. Vous connaissez le **Ciciban** créé par notre grand poète Oton Župančič, et vous connaissez peut-être aussi la revue qui a emprunté son nom à **Ciciban**. Et ce **Ciciban** fête cette année son 25e anniversaire.

Un quart de siècle est une longue période. Longue pour un homme, et elle est longue aussi pour une revue telle que **Ciciban**. Combien de générations d'enfants l'ont lu et relu au cours de ces vingt-cinq années, se sont réjouies avec lui, enrichies et aussi instruites! Un grand nombre de ses premiers lecteurs sont maintenant déjà des adultes qui ont déjà eux-mêmes des enfants et, lorsqu'ils le parcourent avec eux, ils se souviennent de leur propre enfance et ils peuvent en outre constater aussi comme **Ciciban** s'est développé et a progressé en ces années.

Cependant, ce ne sont pas seulement les générations des lecteurs qui ont grandi, mais aussi les générations des collaborateurs, en premier lieu des illustrateurs; **Ciciban** fut en effet au cours de ces vingt-cinq années l'école, où s'est formée une lignée d'illustrateurs qui, par leurs créations, atteignent le sommet des illustrations européennes et aussi mondiales.

Ciciban est la revue pour les plus jeunes. Elle est destinée aux enfants qui ne vont pas encore à l'école et aux enfants des premières classes des écoles primaires. A l'école, les élèves et les maîtres s'en réjouissent, bien qu'elle ne soit pas conçue comme moyen d'étude. Son contenu est tissé de narrations artistiques et d'illustrations qui ouvrent le cœur et la raison de l'enfant, qui le mènent dans le monde de l'imagination, à l'aide de laquelle l'enfant surmonte et réalise ses désirs et ses aspirations. La popularité de **Ciciban** est attestée par son tirage élevé qui cette année a déjà atteint 68.000 exemplaires par mois. Partout dans le monde où l'on a vu **Ciciban**, on s'est étonné aussi bien de sa qua-

lité que de la quantité du tirage. Un tel tirage serait élevé pour toute nation et il l'est d'autant plus pour la petite nation slovène!

La coopération des maisons d'éditions

La maison d'éditions »Mladinska knjiga« (Le livre pour la jeunesse) de Ljubljana a récemment préparé une exposition des livres de la maison d'éditions américaine McGraw-Hill, une des plus grandes et des plus importantes maisons d'éditions de la littérature scientifique et professionnelle dans le monde. L'exposition a eu lieu au Musée d'art moderne à Ljubljana.

Au vernissage de l'exposition, le président de cette maison d'éditions, Edward E. Boucher, lui-même a parlé des voies de la maison d'éditions sur les marchés et vers les lecteurs. »Mladinska knjiga« coopère avec cette maison d'éditions pour la publication de quelques livres scientifiques et, dans les années à venir, elle pense réaliser encore d'autres performances en ce sens.

La Banque de crédit et la caisse d'épargne de Ljubljana a le sens des affaires

Ces derniers temps, la Banque de crédit et la caisse d'épargne de Ljubljana s'est très vite développée et elle a étendu son réseau non seulement en Slovénie, mais encore dans toute la Yougoslavie et aussi à l'étranger. Elle est précisément en train de préparer la fondation de son bureau de représentation à New York.

Depuis quelques années déjà, ses succursales fonctionnent à Belgrade, Zagreb, Sarajevo et Novi Sad. Le réseau de ses unités d'affaires s'étend aussi à travers la Slovénie. Lorsqu'une délégation de la Banque était cette année en mai aux Etats-Unis d'Amérique, elle a constaté que parmi les hommes d'affaires américains un grand intérêt régnait pour la Yougoslavie. Les banques américaines ont exprimé leur préparation à collaborer avec nos entreprises et avec notre banque. L'exportation yougoslave a encore de grandes possibilités aux USA et la pénétration de nos entreprises les plus capables sur le marché américain sera plus facile à réaliser maintenant que la banque américain EXIM a reconnu notre banque comme garant des crédits. C'est pourquoi un bureau de re-

Pod Starim vrhom. Foto A. Tomšič

présentation de la Banque de crédit et de la caisse d'épargne de Ljubljana à New York serait plus que bienvenu. Ce bureau aurait pour tâche d'étudier aussi le marché des USA, de préparer les accords pour l'octroi des crédits financiers, des crédits pour l'importation des équipements, etc. Entre autre, il prendrait soin aussi des contacts avec nos émigrés qui seraient amenés à placer la plus grande partie de leurs économies auprès de la banque du pays.

La Banque de crédit et la caisse d'épargne de Ljubljana est aussi membre de la Corporation financière internationale IFC nouvellement fondée, qui oeuvre en tant qu'action de la Banque internationale pour la rénovation et le développement. La tâche fondamentale de cette société sera d'étudier et de réaliser les programmes d'investissements dans l'industrie et le

tourisme yougoslaves, avec la participation des capitaux des entreprises industrielles étrangères dans les investissements de base à long terme pour l'introduction de la technologie la plus moderne.

Dix millions cinq cent mille voitures ont franchi nos frontières

Cette année, de janvier à août, plus de 10.500.000 véhicules à moteur du pays et de l'étranger ont franchi les frontières yougoslaves, sans compter les véhicules du trafic frontalier. Avec ces véhicules ont franchi la frontière 32.561.450 voyageurs, ce qui fait 20 % de plus que dans la même période de l'année dernière. Dans le trafic frontalier, dans les huit premiers mois de cette année, ont franchi les frontières de la Yougoslavie 3.450.000 voitures avec près de 8.500.000 voyageurs.

La imagen del mañana del puerto de Koper

En el corriente año el joven puerto de KOPER ha alcanzado sin duda su más grande auge y éxito. Ya a mediados del corriente año han descargado más de un millón de toneladas de carga, hasta fin de año el número de toneladas aumentó en cien mil. El puerto de Koper se alinea entonces hoy entre los más grandes puertos del Adriático.

Dentro de seis años esperan que se van a descargar más de cinco millones de toneladas de distinto tipo de carga, es decir 490 por ciento más que el año pasado.

Los planes del futuro crecimiento del puerto Koper están basados en preocupadas investigaciones sobre el mercado internacional de intercambio, sobre investigaciones del tránsito en los puertos yugoslavos; y claro está, también sobre la valoración actual del estado y posición del puerto de Koper dentro de la economía eslovena.

Koper tiene, entre todos los ocho puertos yugoslavos, seguramente la mejor posición geográfica; si tiene además las rutas más cercanas hasta casi todos los centros de Europa Central. Los puertos de Koper y Reka acaparan ya ahora, más del 80 por ciento de todo el tránsito marítimo yugoslavo.

La bandera eslovena en todos los océanos

Este año cumple su 15 aniversario la primera compañía eslovena de navegación. Hoy, ya es una de las más importantes organizaciones navieras de Yugoslavia. El primer barco que recibió esta compañía llevó el nombre de »Martín Krpan«, con la gracia y fuerza que representa este personaje, entre todos los símbolos del pueblo esloveno, fue justamente éste, un símbolo para esta compañía eslovena de navegación. El número de naves fue despacio aumentando, teniendo así ahora »SPLOŠNA PLOVBA« (Cía. General de Navegación) ya veinticuatro barcos, los cuales llevan más de 200.000 toneladas de carga y dan trabajo a casi mil empleados. Sólo el año pasado estos barcos han traído más de 1.165.491 toneladas de carga en general y hecho ganar más de 7.337.000 dólares de entrada neta en divisas. Esto es el 9,5 por ciento de la entrada total de la marina yugoslava.

Las naves de »SP« (Cía. General de Navegación) navegan en forma continua hacia el Oriente de Africa, Sud América, alrededor del mundo y en largas navegaciones libres. Comparando, en poco tiempo, ésta, la única compañía eslovena de navegación, se ha desarrollado y resultado así una gran organización naviera de trabajo, que se encuentra día a día ante una gran competencia ante todo con las firmas navieras extranjeras y además con las del país. La Cía. General de Navegación (»SP«) ha colaborado en gran parte también en la afirmación de la economía eslovena y sobre todo en el mercado internacional, ayudó también a la valorización del puerto de Koper como concido puerto mundial. »S. P.«, que tiene su sede en Pirán, tiene preparado un plan a largo plazo para la compra de nuevas naves. Programáticamente calculan que hasta el año 1975 tienen que construir trece barcos nuevos, a saber: seis de 15.000 toneladas de carga, dos de 25.000 t. y tres de 7.500 t. de carga. Este programa de la »S.P.« está condicionado al desarrollo de la navegación mundial; de nuestra marina mercante y también de las necesidades de nuestra economía. El programa tiene en cuenta las líneas económicamente más importantes con miras a la política de exportación yugoslava.

Agreguemos también esto, que por ser parte del total de la marina mercante yugoslava, participó del 0,70 por ciento en el mercado internacional naviero, Yugoslavia con esto se enumeró en el décimo séptimo lugar entre las naciones marítimas. Bajo la bandera yugoslava navegan por todo el mundo 298 barcos con un total de 1.343.000 toneladas.

Viajeros de la luna en Yugoslavia

Armstrong, Aldrin y Collins, la tripulación astronauta que en forma brillante ha cumplido con el alunizaje, ha visitado también a Yugoslavia en su viaje de visita alrededor del mundo. Se detuvieron en Belgrado durante tres días, donde a cada paso fueron acompañados por una apasionada cantidad de gente. El presidente Tito distribuyó entre los astronautas, durante el almuerzo en honor a éstos, importantes condecoraciones yugoslavas y se entretuvo con ellos en una amable conversación. El

astronauta Armstrong contestó a la bienvenida de Tito, entre otras cosas dijo, que su primer experimento de estudio fue justamente un modelo de un invento de sabio yugoslavo Nicolás Tesla. Al término del almuerzo los mozos sirvieron una torta en forma de cohete y de la cápsula Apollo 11. Los astronautas americanos y sus esposas estuvieron, claro está, alegremente sorprendidos ante tanta consideración.

En el día libre, que era justamente domingo, los astronautas fueron a cazar patos silvestres, a sugerencia de Tito durante el almuerzo del sábado. Armstrong cazó cinco patos, sus camaradas tuvieron más éxito — Aldrin cazó más de veinte, Collins diez. Para el almuerzo les prepararon, claro está porque así lo deseaban: patos salvajes a la yugoslava, en el moderno y lujoso hotel Yugoslavia.

Con los amigables encuentros en Belgrado, los astronautas van a llevar consigo, de seguro, lindas impresiones; en uno de esos encuentros se unieron, así nomás, a un conjunto de jóvenes cantantes y junto a ellos cantaron los religiosos espirituales negros.

Durante la conferencia de prensa ante las cámaras de la TV yugoslava, los astronautas contestaron libremente a un sinnúmero de preguntas relacionadas con la continuación de los viajes de experimentación al espacio. Esta fue una conversación seria, la cual a veces también intercambiaban con humoradas. Cuántos autógrafos brindaron los astronautas americanos en estos días? Seguramente ninguno los habrá contado. Neil Armstrong también solicitó un autógrafo al presidente Tito. Lo recibió directamente sobre la carta del menú.

Monumento a Cankar en Ljubljana (Liubliana)

A más tardar en diciembre del año entrante van a inaugurar un monumento al más importante escritor esloveno: IVAN CANKAR. El dinero para la realización del monumento ya lo han aportado algunas organizaciones eslovenas y varios particulares.

Los proyectos del monumento los está preparando un conocido número de los más renombrados escultores eslovenos actuales.

ZDA

Hallo, Ivanka, čestitamo!

Od njenih ljubljanskih prijateljev smo po ovinkih zvedeli, da bodo letos 24. decembra pretekla že tri desetletja, odkar sta se (kakor pravijo!) srečala in si prijateljsko pomežiknila očiak Abraham in znana clevelandska društvena delavka Ivanka Šifrerjeva. Skoraj verjeti ne moremo, da si naša tako delavna in vedno deklško nasmejana in hudomušno zgovorna Ivanka nalaga na ramena že kar osmi križ. Draga Ivanka, iz vsega srca ti čestitamo!

Prav je, da ob tem življenjskem jubileju kaj več povemo o naši Ivanki, čeprav to zavedno slovensko ženo in zavzeto družtenico ameriški Slovenci dobro poznajo. Pa naj jo spoznajo še naši ljudje drugod po svetu, saj to zasluži. Iz pomenkov ob srečanjih z njo in pripovedovanjih njenih prijateljev bomo skušali sestaviti površen opis njene življenjske poti. Trikrat je bila v povojnih letih med nami, ko je prišla obiskat svojo rojstno Kamno gorico in druge slovenske kraje ter pogledat, kako napredujemo. Rada je prihajala k nam na Matico, če je le nanesla priložnost za to. Tako smo se osebno spoznali, čeprav smo jo poznali že prej po njenih člankih v Enakopravnosti in Prosveti ter iz številnih dopisov o raznih društvenih akcijah in prireditvah, pri katerih je sodelovala.

Z veseljem se spominjamo srečanj in pomenkov z njo. Dostikrat je bila do solz ganjena ali razigrano vesela. Odkrito je vselej zastavila besedo. Vse pri njej je bilo iskreno, pristno.

Rojena je bila v družini žebjarja Poznika v Kamni gorici, kjer je od nekdaj doma kovaška obrt. Materini uspavanki so pripevala kladiva, ki so potrkalavala po nakovalih. Tudi Ivanka se je že kot šolarica preiskusila v tem svojem znanju in s ponosom rada pove, da je znala dobro kovati velike in male žeblje, pa tudi kaj drugega, če je bilo potrebno. Tako si je sama skovala celo vilice. Zorela je v dekle, a njene roke so bile kaj malo deklške, saj so bile od trdega dela vse žuljave in razpokane.

Pa je bilo kljub trdemu delu zaslužka doma premalo in morala je v svet.

Najprej je služila v Opatiji, nato na Reki. Leta 1913 pa je za bratom in sestrama odšla v Ameriko. Kadar je pripovedovala o teh prvih letih v Ameriki, so ji oči postale vlažne ob žalostnih spominih. Kako težko se je vživela, koliko je prejkotala. Tudi za delo je bilo težko. Ko pa je prva svetovna vojna zajela Evropo, je to pomenilo srečo za Ameriko. Tovarne so delale s polno paro, zaslužki so se zboljšali. V tistem času se je Ivanka srečala s Polhograjanom Frankom Šifrerjem. Leta 1915 sta se poročila in si ustvarila dom. Dobila sta hčerko Vido, ki je danes pravnica.

V letih med obema vojnama je bilo zelo živo razgibano društveno življenje med ameriški Slovenci. Ivanka je z vno sodelovala pri Dramskem društvu »Ivan Cankar« v Clevelandu, ki je imelo bogat in zahteven program. Z veseljem se je učila vlog, hodila k vajam nastopala. Aktivna je bila pri Slovenski narodni podporni jednoti, kjer je članica glavnega odbora, pri Progresivnih Slovenkah, kjer je glavna blagajničarka in članica krožka št. 2, dolgo vrsto let je že članica podpornega društva Slovenske Sokolice, podporna članica Zarje itd. Dejavno je sodelovala pri številnih akcijah: pri zbirkah za pomoč domovini, pri zbirkah za muzej ameriških narodnosti v New Yorku, pri ustanovitvi slovenskega zavetišča za ostarele v Clevelandu itd. Ko je bila v Sloveniji, je z nekaterimi predstavnicami PSA obiskala tudi nekaj zdravstvenih ustanov, katerim so Progresivne Slovenke Amerike v svojih akcijah za pomoč domovini podarile številne instrumente in aparate. Čeprav so bile te akcije tedaj že zaključene, je Šifrerjeva prenesla nujno prošnjo za aparat za plastično kirurgijo — za presajanje kože. Z naknadno zbirko je organizacija PSA ta aparat nabavila in je danes neprograjljivo koristen na ljubljanski kliniki. Ivanka Šifrerjeva je zavedna slovenska žena, z vsem srcem navezana na svojo rojstno deželo, kar je že velikokrat dokazala. Ko je po vrnitvi pisala o svojih vtisih, so iz vsakega stavka, iz vsake besede dihali ljubezen, rodoljubni ponos in iskrena zavzetost. Poleg vtisov v srcu je vselej odnesla s seboj tudi droben košček svojega domačega kraja: majhno smrečico, leskovo sadiko, šopek ciklam s koreninicami, varno spravljen v vlažnem mahu. In njen dom tam na Greenwood Rd., na zelenem hribu, ki mu pravijo tudi slovenski hrib, ker je tam naseljenih več slovenskih družin, je v resnici slovenski dom, saj na Ivankinem vrtu rastejo smreke iz Polhovega gradca, ciklame izpod Jelovice in dva leskova grmiča iz Ljubljane.

Draga naša Ivanka! Vso srečo ob jubileju in še mnogo, mnogo let!

Ina Slokan

Veliko zanimanje za učbenik slovenskega jezika

Urednica slovenske oddaje pri pittsburškem radio programu, tajnica in napovedovalka Ameriško-slovenskega dneva Mary Skerlongova sporoča, da se njeni znanci in prijatelji zelo zanimajo za učbenik slovenskega jezika v angleščini, katerega je izdala Slovenska izseljenška matica. Obenem še piše: »Dne 2. novembra bo glavna letna seja za Ameriško-slovenski dan in radio program. Posebej bo banket v počastitev »Man of the year« — moža leta Ameriško-slovenskega dneva. Za moža leta je bil izbran John Jergel, član pittsburškega Slovenskega okteta. John Jergel je eden izmed ustanoviteljev Slovenskega dneva in sodeluje pri teh vsakoletnih slavjih od začetka, to je že 27 let. Letošnji slovenski dan so imeli v Herminine Pa. na pikniških prostorih westmorelandske federacije.

SNPJ za zgodovino ameriških Slovencev

V Chicagu je bila 25. in 26. septembra polletna seja glavnega odbora Slovenske narodne podporne jednote, na kateri so bili sprejeti nekateri sklepi, pomembni za nadaljnje delo Jednote. Tako je bilo sklenjeno, da bo 19. redna konvencija jednote prihodnje leto v Počitniškem centru SNPJ v Enon Valleyu, sledila pa ji bo proslava Dneva SNPJ prav tako tam 7. septembra.

Na svoji polletni seji so člani glavnega odbora SNPJ tudi podrobno razpravljali o uresničitvi zamisli zgodovine ameriških Slovencev. Zamisel ni nova. Že pred devetimi leti so po zaključku proslave Dneva SNPJ v Waukeganu zborovalci spregovorili o tem, da bi se začelo s sistematičnim zbiranjem zgodovinskega gradiva za Zgodovino ameriških Slovencev. Predlagali so, naj bi se sestavil poseben odbor, ki bi se zavzel za to. Ostalo pa je pri predlogu. Najbogatejši vir zgodovinskega gradiva je zajet v knjigi Jožeta Zavertnika »Ameriški Slovenci«, ki je izšla v založbi SNPJ. Tehtne, informativne in zgodovinske prispevke je objavil tudi Ameriški družinski koledar, ki ga je nad trideset let urejal Frank Zaitz, in mesečna revija Čas, katero je izdajal in urejal Frank Kerže. Za zgodovino ameriških Slovencev so bili pomembni tudi zapisi Ivana Molka in Etbina Kristana. To so le nekateri. Pri pisanju zgodovine o naših ljudeh v Ameriki, ki mora

biti objektivna in aktualna, pridejo v poštev še mnogi drugi, ki so s svojimi peresi in delom ustvarjali, spodbujali, vodili in beležili dejavnosti našega človeka v novi domovini.

Za zgodovino svojih staršev, za njihovo delo v pionirskih časih se v zadnjem času vse bolj zanima tudi naša nova ameriška generacija. O tem večkrat pišejo na angleških straneh Prosvete.

Člani glavnega odbora SNPJ so na polletni seji sklenili, da se izvršnemu odboru poveri naloga za sestavo posebnega odbora, ki naj začne s pripravami za sestavo zgodovine ameriških Slovencev.

Jubilejna proslava KSKJ

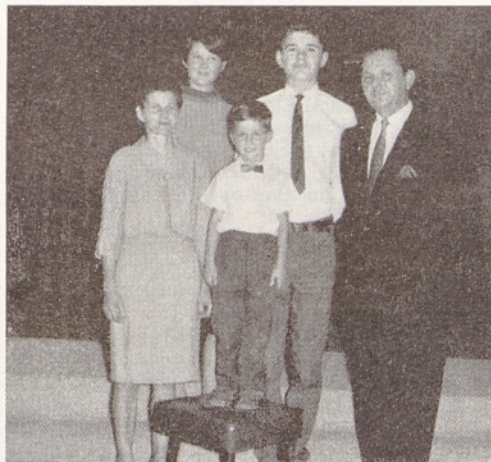
Kranjsko-slovenska katoliška jednota zdaj preimenovana v Ameriško-slovensko katoliško jednoto, je letos slavila 75-letnico ustanovitve. Glavna jubilejna proslava je bila 17. avgusta v Jolietu v državi Illinoisu, kjer je bila leta 1894 ta organizacija ustanovljena in kjer je njen glavni sedež. Proslavi sta bili tudi v Fontani, Califor. in Evelethu, Minn. V nedeljo 5. oktobra je jubilej proslavljala Ohijska federacija društev KSKJ. Jubilejna prireditev je bila v slovenski župniji sv. Vida. Udeležence, ki so prišli v lepem številu, je v imenu organizacije prvi pozdravil predsednik Ohijske federacije društev KSKJ Joseph J. Nemanich. Za njim je govoril glavni tajnik Louis Železnikar, ki je glavni odbornik te organizacije že več kot štirideset let. Slavnostni govor pa je imel Avgust J. Pryatel, sodnik iz okraja Cuyahoga. V programu so sodelovali orkester Veseli vandrovcji in pevski zbor Slovenske ženske zveze Zarja.

Belgija

Proslava 29. novembra

Kakor številni naši klubi, društva in organizacije po svetu, je tudi kulturno prosvetno društvo Jugoslavija v Seraingju organiziralo tradicionalno proslavo v počastitev Dneva republike — 29. novembra. Prireditev je bila v kulturnem centru na Rue Renaud Strivay 44. Sodelovali so ansambel in solisti RTV Zagreb, Ljubljana in Sarajevo. Po programu je bila družabna zabava.

Zlata poroka in zahvala

Zlato poroko sta slavila rojak Pankracij Spital in njegova soproga Ana iz Wijshagena-Bree. Kar dvakrat so imeli jubilejno slavje — 20. septembra in 25. oktobra. Ker je rojak Spital znan društveni delavec, so mu ob jubileju pripravila lepo počastitev tudi tamkajšnja društva. Rojak Spital nas je naprosil, da objavimo njegovo zahvalo vsem, ki so mu ob njegovem življenjskem jubileju pripravili tako lepo počastitev. Njegovi želji prav radi ustrežemo, obenem z našimi pristrčnimi čestitkami k lepemu družinskemu jubileju.

»Družina Pankracija in Ane Spital se iskreno zahvaljuje vsem znanecem, prijateljem in sploh vsem tukajšnjim rojakom za čestitke, cvetje in druga darila, ki sva jih z ženo prejela ob 50-letnici poroke in na udeležbi na najini jubilejni slavnosti, ki je bila 20. septembra v Opglabeecku in 25. oktobra v hotelu Kelchtherhof pri Houthalenu. Posebna in iskrena zahvala pevskeemu zboru Jadran iz Charleroijskega za udeležbo v prelepih slovenskih narodnih nošah in za lepe domače pesmi, ki so nam jih zapeli. Najlepša zahvala tudi muzikantom. Za-

Ob 19-letnici Slovenskega radijskega kluba v Chicagu je bila 25. oktobra proslava Slovenskega dneva, na katerem so nastopili pevski zbori s slovenskimi narodnimi in umetnimi pesmimi. Izbrali so tudi »Gospodično slovenskega dneva«. Izvoljena je bila 18-letna Rosemarie Gomilar. Zanimivo in pohvalno — v domovini ne zbiramo »gospodičen«, pri nas imamo le »Miss«

Družina naročnika Johna Premrla iz Toronta, Kanada

Oktobra je v Sudburyju v Kanadi umrl naš naročnik Frank Marolt. Njegovi družini naše iskreno sožalje

Družina Taitano iz ZDA

hvaljujemo se društvu sv. Barbare iz Eisdena, oziroma odbornikom društva za njihov trud, predsedniku društva sv. Barbare Avgustu Tanjšku in pevovodji zbora »Jadran« iz Charleroi, Ivanu Kodehu za pomembne nagovore, gospe Tončki Trkaj, ki je pripravila recitacije in naučila zale slovenske deklice, ki so naju še posebej razveselile in ganile, zahvala tudi predstavniku jugoslovanskega poslaništva v Bruslju za pismene čestitke in darilo.

Pankracij in Ana Spital«

Švica

Podružnica Jugoslovanskega kluba v Amriswilu

Podružnica Jugoslovanskega kluba v Amriswilu je z novembrom začela prirejati tedenske klubske večere. Prvi je bil 6. novembra v posebni sobi hotela »Tell« v Amriswilu. Obiskovalcem so na razpolago številni jugoslovanski časopisi in knjige, pa tudi šahisti se lahko pomerijo v svoji spretnosti. V septembru so imeli v gosteh člana akademske folklorne skupine France Marolt iz Ljubljane, ki je učil njihovo folklorno skupino slovenske narodne plesne. V avgustu in septembru smo z zanimanjem gledali domače filme, ki jih je poslala Slovenska izseljenska matica. Posebej toplo so gledalci, ki so si ogledali filme v zelo lepem številu, sprejeli celovečerni film »Lucija« kakor tudi kratkometražne filme.

Holandija

Jože Kurnig je umrl

Po krajši bolezni je novembra umrl v Heerlenu, v nizozemskem Limburgu, Jože Kurnig, trgovec z električnimi predmeti, znan po vsej naselbini po svoji dobroti in sposobnosti ter tudi zvest in dolgoleten prijatelj Slovenske izseljenske maticе. Vrata njegovega lepega doma so bila vedno na stežaj odprta vsem obiskovalcem iz domovine. Obiskovali smo ga matičarji in često je povabil tudi člane slovenskih kulturnih in zabavnih skupin, ki so gostovale na Nizozemskem. Rad je pomagal tudi pri organizaciji gostovanj in bil vedno na razpolago obiskovalcem s svojim avtomobilom kot vodič, ki je vedel za vse zanimivosti in zgodovino nizozemskega Limburga.

Jože Kurnig je okusil težavno pot slovenskega izseljenca. Izsledil se je leta 1908 kot 14-leten fant. Celih 26 let je kopal premog v nemških in nizozemskih rudnikih, vedno pa se je izobraževal in strmel po boljšem življenju. Svoj sen je uresničil leta 1934, ko je odprl svojo lastno trgovino z radijskimi in drugimi električnimi aparati v Heerlenu. Z leti mu je pomagal v trgovini sin Jože in njegova žena Agi, hčerka Lotti pa se je leta 1946 poročila in ima v Heerlenu dve restavraciji. Večkrat je dejal, da traja njegov delavnik od šestih zjutraj do enajstih zvečer. Ko so ob šesti uri popoldne zaprli trgovino, se je vsedel v avtomobil in obiskoval stranke na domovih v okolici Heerlena. Na dopustu, ki sta ga z ženo in tudi otroci često preživljala v Jugoslaviji, najprej v Novem mestu na ženinem domu, nato v Zidanem mostu, na njegovem, potem pa nekje ob dalmatinski obali ali na kakem otoku, pa je s posluhom kinooperaterja snemal lepote narave. To je bil njegov »konjiček«.

Letos se je ves zavzel, da bi postavil počitniško hišico na hribčku nad Zidanim mostom, da bi jo obiskovali tudi otroci in vnuki. Naj bi bila otrokom in vnukom spomin na očeta in deda ter na njegov rojstni kraj v Sloveniji, ki jo je pokojni Jože Kurnig nadvse ljubil. Žal, ni doživel tega veselja.

10. decembra letos bi rojak Kurnig izpolnil 75 let. Ko mu je bilo sedem let je izgubil očeta in mati je ostala s štirimi majhnimi otroki, s štirinajstimi leti pa je že moral za kruhom v svet, ker je revščina vedno huje pritiskala na vrata borne koče. Z okna je bil čudovit razgled na Zidani most in daleč na Kranjsko, v dolini pa se je vila zelena Savinja, ob njej pa se tekla železnica. Nešteto ur je ždel na oknu in si vroče želel, da bi se tudi sam nekoč popeljal v široki svet, iz revščine v boljše življenje.

V tujini je preživel 61 let, od tega 26 let pod zemljo. Prav gotovo pa je bil med redkimi slovenskimi trpini v tujini, ki se mu je sreča le nasmehnila.

Ohranili ga bomo v lepem spominu, njegovi družini pa izrekamo iskreno sožalje.

M. Š.

Kanada

Kaj delamo, kako živimo ...

Poletje je minilo in z njim tudi večina društvenih aktivnosti po naših farmah. Poletja so tukaj kratka, zato pa tudi toliko teže pričakovana. Na farmi našega društva »Simon Gregorčič« je bilo vse poletje zelo živahno. Dne 3. avgusta smo imeli piknik, na katerem so igrali »Veseli Pomurci« iz Hamiltona, ki so zelo popularni. Piknik je lepo uspel, prišlo je veliko obiskovalcev, ki so bili zelo razpoloženi. Dne 18. oktobra smo pa imeli »Vinsko trgatve«. Za ples in dobro voljo so igrali »Veseli vandrovčki« iz Toronta. Veselica je še kar uspela, čeprav je imelo vinsko trgatve isti dan tudi društvo »Holiday garden« in cerkvena farma. Tudi vreme nam ni bilo naklonjeno. Zjutraj je bilo vetrovno in oblačno, popoldne so nas pa močile plobe. Dobro, da imamo plesišče pod streho, tako smo kljub neugodnemu vremenu imeli nad tristo obiskovalcev. Poleg plesa je bila poglobitna privlačnost prireditve tekma balinarjev za pokal društva »Simon Gregorčič«. Tekma se je začela nekaj po eni uri in se zaključila po 19. uri zvečer. Kuharice so komaj sproti pripravljale jedila — golaž, vampe, kranjske klobase in drugo. Tudi kačje slinice ni manjkalo, čeprav so glede tega tukaj določene težave. Proti večeru nam je vsega zmanjkalo, bilo pa je na pretek dobrega razpoloženja kakor na kakšni slovenski ohceti. V balinarski tekmi so si pokal priborili Jože Boštjančič, Frank Boštjančič, Anton Torza in Ivan Udovič. Tekmovalo je sedem skupin. V začetku novembra je imelo vinsko trgatve prekmursko društvo »Večerni zvon«. Veselica jim je zelo uspela. Tudi vreme jim je bilo naklonjeno. Igrali so isti muzikanti kakor pri društvu »Simon Gregorčič«. Tudi za jedila in pijače je bilo dobro poskrbljeno. Organizirali so tudi prijateljsko tekmo v odbojki, v kateri sta se pomerili moštvi društva »Simon Gregorčič« in društva »Večerni zvon«. Vsako moštvo je imelo svoje navijače, ki so bili zelo ognjevit. Tekma se je zaključila z zmago moštva »Simon Gregorčič« z 2 : 1.

Tudi člani društva »Holiday Garden« so bili na svoji lepi farmi zelo aktivni, enako tudi slovenska cerkvena farma. Zdaj pa bomo začeli z veseliciami in drugimi prireditvami v dvoranah. Prvi jesenski ples je 3. oktobra priredil »Slovenian sport club« v New Torontu, kjer je igral znani ansambel »Walter Ostanek«. Dne 25. oktobra je priredilo društvo »Večerni zvon« banke, pri društvu »Simon Gregorčič« pa še delamo načrte (pismo smo prejeli 4. novembra, uredn.). Sicer pa ne bo zmanjkalo veselih prireditev, saj so jih napovedali tudi društvo »Večerni zvon«, Slovenski dom na Pape ave, Slovenian Sport Club, Slovenska cerkev v svoji dvorani na Maninngu, Slovenska cerkev v New Torontu itd.

Leon Fister

Avstralija

Finžgarjeva »Razvalina življenja« v Melbournu

Gledališka skupina Slovenskega društva v Melbournu je v septembru letos zelo uspešno uprizorila zahtevno Finžgarjevo ljudsko igro »Razvalina življenja«. Igra je bila v dvorani VAYC v East Melbournu. Igralci so se res izkazali. Vsak po svoje je doprinesel k uspehu, predvsem pa seveda režiser Ivan Valenčič, ki je v igri tudi igral. Naslovno vlogo Lenčke je prepričljivo, s toplino podala Jeleničeva Branka. Njen uspeh je tem večji, ker je bil to njen prvi tako zahteven igralski nastop. Gledališka skupina Slovenskega društva v Melbournu zasluži vso pohvalo. Njen nastop je bil za gledalce, ki bi jih lahko bilo več, lepo doživetje.

Nove pravice jugoslovanskih delavcev v ZR Nemčiji

Čeprav smo že pisali o novih sporazumih med Jugoslavijo in Zvezno republiko Nemčijo na področju socialne varnosti, ne bo odveč, če na kratko ponovimo, katere glavne nove pravice so pridobili jugoslovanski delavci, zaposleni v Zvezni republici Nemčiji, s temi sporazumi.

Zdravstveno varstvo

V zdravstvenem zavarovanju je prinesel sporazum o socialni varnosti z Zvezno republiko Nemčijo novost, da gre zdravstveno varstvo družin, ki ostanejo v Jugoslaviji, od 1. septembra t.l. naprej v breme nemškega zavarovanja. V ta namen mora komunalni zavod za socialno zavarovanje v Jugoslaviji, na katerega območju prebivajo družinski člani, izstaviti potrdilo o stanju družinskih članov (starost, ali se šolajo, v kakšnem razmerju so do zavarovanja), nakar nemška bolniška blagajna, kateri se mora to potrdilo poslati, ugotovi, kateri od navedenih družinskih članov uživajo pravico do zdravstvenega varstva po nemških predpisih. Potrdilo se izda na dvojezičnem obrazcu Ju 3; na potrdilu bo tudi navedeno, koliko časa uživajo družinski člani varstvo v breme nemškega zavarovanja. Krog upravičencev in maksimalno trajanje dajatev se namreč ravna po nemških predpisih, sicer pa zagotovi zdravstveno varstvo družinskim članom jugoslovanski komunalni zavod za socialno zavarovanje po jugoslovanskih predpisih.

Otroški dodatki

Po konvenciji o socialni varnosti imajo od 1. maja 1969 naprej jugoslovanski delavci, zaposleni v Zvezni republici Nemčiji, pravico do otroških dodatkov tudi za otroke, ki prebivajo v Jugoslaviji, in to po nemških predpisih. Zaradi uveljavitve te pravice mora predložiti jugoslovanski delavec pristojnemu nemškemu organu (blagajna za otroške dodatke pri nemškem uradu za delo) potrdilo pristojne jugoslovanske občine, kjer živijo otroci, da zavarovanec vsaj pretežno preživlja otroke, navedene v potrdilu, pristojni jugoslovanski komunalni zavod za socialno zavarovanje pa mora na istem dvojezičnem obrazcu potrditi, da za te otroke nihče v Jugoslaviji ne prejema otroških dodatkov. Konvencija namreč ne dovoljuje, da bi se za iste otroke izplačevali otroški dodatki dvakrat: v Jugoslaviji in Zvezni republici Nemčiji, zato se že zdaj dogaja, da zahteva nemški organ od jugoslovanskih organov socialnega zavarovanja v posameznih primerih še posebej izjavo, da za otroke, za katere uveljavlja pravico do otroškega dodatka jugoslovanski delavec v Zvezni republici Nemčiji, ne gre otroški dodatek po jugoslovanskih predpisih. Pri tem še enkrat poudarjamo, da po nemških predpisih, ki se uporabljajo v vseh teh primerih, ne gre otroški dodatek za prvega otroka, medtem ko je pri dveh otrocih postavljen dokaj strog premoženjski cenzus: zaslužek jugoslovanskega delavca namreč ne sme presežati zneska 650 nemških mark na mesec. Šele pri treh otrocih gre otroški dodatek brez teh pogojev.

Pravice v času brezposelnosti

Če postane jugoslovanski delavec v Zvezni republici Nemčiji brez svoje krivde brezposeln, mu morajo po sporazumu o pravicah v času brezposelnosti nemški organi poskusiti najti drugo ustrežno delo v Zvezni republici Nemčiji. Če v teku 4 tednov takega dela ni mogoče najti — v tem času dobiva jugoslovanski delavec dajatve po nemških predpisih za brezposelnost — mu bo izdal nemški organ za posredovanje dela dovoljenje za vrnitev v Jugoslavijo, nakar bo imel jugoslovanski delavec še pet mesecev pravico do dajatev za brezposelnost po jugoslovanskih predpisih, vendar tudi v tem obdobju še v breme nemškega zavarovanja. Pravico do zdravstvenega varstva zase in za svojo družino v Jugoslaviji bo imel jugoslovanski delavec v primeru, če se bo v 30 dneh po vrnitvi v Jugoslavijo prijavil pri jugoslovanskem komunalnem zavodu za zaposlovanje in če bo imel predpisano predhodno zavarovalno dobo (9 mesecev neposredno pred brezposelnostjo ali vsaj 18 mesecev v zadnjih dveh letih), v katero se všteta tudi doba, prebita v nemškem zavarovanju za brezposelnost.

Pravice iz pokojninsko-invalidskega zavarovanja

Na področju invalidskega in pokojninskega zavarovanja se najbolj pokaže temeljno načelo konvencije, da se namreč za pravice iz socialnega zavarovanja seštevata jugoslovanska in nemška zavarovalna doba. Če bi namreč imel jugoslovanski delavec, ki uveljavlja dajatve iz invalidskega ali pokojninskega zavarovanja, v eni od držav podpisnic sporazuma premalo zavarovalne dobe (kot pa jo terja zakonodaja te države), se prišteje — vendar le za ugotovitev pravice do dajatev — tudi zavarovalna doba iz druge države-podpisnice sporazuma. Seveda pa odmeri potem, ko se na omenjeni način ugotovi pravica do dajatev (nemške rente ali jugoslovanske pokojnine ali invalidnine), vsaka država svojo dajatev samo na podlagi zavarovalne dobe, prebite v njenem zavarovanju, in sicer nemška stran v vsakem primeru samostojno nemško rento, jugoslovansko zavarovanje pa vedno sorazmerno del pokojnine, ustrezajoč jugoslovanski zavarovalni dobi.

Dr. Lev Svetek

Zamenjava voznških dovoljenj

Vozniška dovoljenja, katerih veljavnost je potekla pred 20. 7. 1969, se izjemoma še lahko podaljšajo. Republiški sekretariat za notranje zadeve SR Slovenije je kot zadnji rok za podaljšanje določil 31. 12. 1969. Po tem roku voznškega dovoljenja ne bo več moč podaljšati. Opozarjamo vse ostale lastnike jugoslovanskih voznških dovoljenj, da je treba dovoljenje vselej podaljšati pred potekom roka veljavnosti. Po enem letu, ko poteče veljavnost, ga ni več mogoče podaljšati. Tako voznško dovoljenje se razveljavi, voznik pa mora ponovno opraviti voznški izpit.

Človek v svetu

Psiholog svetuje

»Odločil sem se! Grem v beli svet, tam bom vsaj zaslužil. In ko se čez deset let vrnem, bom imel hišo, avto in bom lahko živel brez skrbi!«

Tako se začne nova življenjska pot mnogih naših izseljencev. Z besedami, ki smo jih pravkar zapisali, vsakdo meni, da je izrazil zadostno opravičilo za svoje odločitve. Skoraj nobenemu ne dovoli, da bi »pogledal« v njegovo notranjost, da bi opazil njegov nemir. Tolažimo se: »Zobe bom stisnil, saj bo hitro minilo!«

Ali res? Kaj kmalu naše intimne pomisleke ponovno preplavi materialna misel: »Zaslužil bom!« Tako se odpravimo na pot psihično nepripravljeni. Vsak najmanjši pomislek, na primer, kako se bom tam znašel, kakšne ljudi bom srečal, smo pripravljene odriniti iz naše zavesti, ker bi bilo slovo od doma še težje! In vendar bi se morali psihično pripraviti na novo okolje, nove ljudi, nove navade in običaje.

»Na svoji koži!«

Že na samem začetku, ko na zavodih za zaposlovanje iščemo delo v tujini, nas zanima le možnost za zaslužek. Redkokdaj se vprašamo: »Kakšni ljudje so Nemci, Francozi, Američani? Kako živijo, kakšne navade imajo?«

Ne, ta vprašanja niso zgolj formalnosti! Da bi se laže prilagodili novim življenjskim pogojem, katerim se opravljamo nasproti, bi bilo treba vsekakor poznati še druge značilnosti in dejavnike, ki bi lahko vplivali na nas in našo možnost prilagajanja.

Največkrat nas materialne pobude tako zaslepijo, da pozabimo pomisliti še na tiste življenjske, vsakdanje dogodke, ki jih šele pozneje čutimo na »lastni koži« kot različne psihične nevšečnosti, duševne stiske ali celo nervoze. Psihična pripravljenost na nove življenjske pogoje so plodna tla, kjer se porodijo ali pa »pridejo na dan« stari, globoko v nas skriti konflikti-notranja nasprotja. Naša nemoč, da kljubujemo različnim nevšečnostim in življenjskim udarcem, se kaj hitro pokaže v različnih oblikah nervoze; postanemo plašni, roke se nam tresejo, boli nas glava itd. Kljub vsem zdravilom, ki nam jih predpiše zdravnik, nevšečnosti ne minejo, celo stopnjujejo se. Vse, kar nam zdravnik pove, je: »To je zaradi vaše živčnosti!«

Kako je to doživel, nam piše bralec s Švedske: »Vse imam. Z delom sem zadovoljen, tudi plačo imam dobro. In vendar nisem srečen, pa tudi zdrav ne. Roke se mi tresejo, kot da bi bil že ne vem kako star (29 let imam). Večkrat me oblije mrzel pot. Užival sem različna zdravila, ki pa mi niso pomagala. Zdravnik pravi: živčni ste!...«

Propadli upi

S tem nikakor ne trdimo, da odločitev zapustiti domovino in odhod »s trebuhom za kruhom« vedno izzove nove psihične ali telesne motnje in težave. Lahko pa jih stopnjuje ali pa še bolj

poglobi, kot na primer pri našem bralcu iz Nemčije, ki piše: »Star sem 26 let in že leto dni živim v tujini. Nisem prišel zaradi denarja, ampak zaradi strahu pred ženo, še bolj pred intinimi odnosi. Očitki, grožnje, ločitev! Da bi se rešil teh muk, sem se odločil za tujino v upanju, da bo prišla rešitev. Vendar moje zadnje upanje, da mi bo bivanje v tujini pomagalo do rešitve, je splavalo po vodi!«

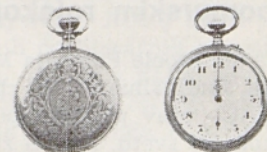
Znano in ugotovljeno je dejstvo, da lahko sprememba okolja včasih omili različne psihične konflikte ali težave. Včasih pa prav nasprotno! Moči, ki bi jih potrebovali za ustrezno prilagajanje novim življenjskim razmeram, nam pod pritiskom notranje psihične napetosti usahnejo. V procesu prilagajanja res ne sodelujejo samo dejavniki osebnosti: spol, starost, poklic, sposobnosti prilagajanja — elastičnost značaja in podobno, ampak tudi drugi dejavniki, ki so prav toliko pomembni kot naša osebnostna struktura. To so predvsem tako imenovani dejavniki socialne organizacije neke dežele in družbene okolje. Večkrat so prav družbeni pogoji tisti, ki zavirajo ustvarjanje duševne harmonije in nas lahko privedejo do mentalnih obolenj, ki se kažejo v različnih oblikah. Seveda ne smemo zanemariti tudi osebnega nagnjenja k duševnim motnjam. Norveški Američan in strokovnjak Odegaard v svoji študiji »Emigracija in mentalno zdravje« omenja kot pomemben faktor stanje individualne občutljivosti in različne vplive okolja, ki prispevajo k slabši prilagojenosti novim življenjskim pogojem.

Golo življenje ne zadošča!

Vpliv okolja in družbe nasploh se predvsem kaže v medosebnih odnosih bodisi pri delu ali privatno. Tudi prilagajanje novim delovnim odnosom, ki se precej razlikujejo zlasti v zahodnih državah od naših socialističnih, pogojujejo nastanek različnih motenj v vedenju in doživljanju posameznika. Zato ni pomembno vedeti samo to, kakšne so možnosti za zaslužek v neki deželi, ampak je treba spoznati tudi družbeno ureditev in splošne značilnosti odnosov med ljudmi. Če bomo poznali sebe, svoje sposobnosti za prilagoditev in vse družbene dejavnike, ki lahko vplivajo na prilagajanje, se bomo lahko izognili različnim duševnim pretresom-šokom.

Sedanji, moderni izseljenci, niso več tisti, ki se odpravijo v boj »za golo življenje«. Največkrat so to ljudje, ki si hočejo izboljšati življenjske razmere, zvišati standard ali pa celo zbežati od osebnih problemov in težav.

Duševna nepripravljenost na novo življenje, v katerega se podajo, psihični pritiski na osebnost, ki se največkrat kaže v nevrotskih stanjih ali pa celo duševnih boleznih, so prevelik davek, ki ga plačujemo, ko se odpravimo na pot osebno in psihično nepripravljeni!

Z razstave »Grafika jugoslovanskih pionirjev«, ki je bila oktobra v Kostanjevici

Sindikalni pevski zbor »Stefan Kovač« iz Murske Sobotne

Pozdrav iz Murske Sobotne pomurskim rojakom po svetu

Iz metropole Pomurja Murske Sobotne pošilja sindikalni pevski zbor »ŠTEFAN KOVAČ« prav pristrčne pozdrave vsem rojakom po svetu. Pevski zbor šteje 62 pevcev

in pevk, star je komaj dve leti, vendar si je s svojimi nastopi pridobil velik ugled doma in na tujem. Gostoval je na Madžarskem in v Avstriji ter žel lepe uspehe. Zbor vadi pod vodstvom VLAJA Šanija.

Dragi rojaki, tudi vam bi radi zapeli slovensko pesem, ker pa je razdalja med nami tako velika, se vam predstavljamo samo s skromno sliko z željo, da bi vam pa le lahko enkrat zapeli pesem »LEPA NAŠA DOMOVINA«.

Minka Zupančič

Leo Vilhar — sedemdesetletnik

Znani postojnski kulturni delavec Leo Vilhar, častni član Slovenske izseljenske matice in od ustanovitve v letu 1955 predsednik njene podružnice v Postojni, je v letošnjem oktobru slavil sedemdeseti rojstni dan. Doma je iz Velikega potoka pri Postojni, njegov oče je bil gostilničar in krojač. Leto 1917 je moral Leo še ne osemnajst let star na fronto. Imel je srečo in je zdrav dočkal njen konec. Nato je pobegnil čez mejo v kraljevino Jugoslavijo ter se pridružil prostovoljcem za obrambo severne meje Slovenije. Toda že avgusta 1919 je moral nazaj čez mejo domov. Poln vneme in narodne zavesti je v domači vasi in okolici začel ustanavljati slovenska društva. Ustanovil je lovsko družino, družabni klub, bil član pevskega in tamburajkega društva in postojnskega Sokola. V rojstni vasi je ustanovil slovensko prostovoljno gasilsko društvo in postal njegov prvi načelnik ter se kot edini Slovenec iz Julijske krajine leta 1923 udeležil gasilskega kongresa v Pragi. Fašistične oblasti so ga začele preganjati. Začel se je

seliti iz kraja v kraj, iz dežele v deželo. Bil je spet v Sloveniji, nato v Švici, pa spet v Italiji, kjer je v Milanu ostal štiri leta in v tem času končal študij na zasebni slikarski šoli prof. Rossija.

Težko je živel, a vselej se je nekako prebil. Iz Milana ga je pot vodila v Torino, od tam pa se je leta 1932 izselil v Francijo. Živel je v Nici, pa Strassbourgu, v Parizu in Marseillu, od koder ga je leta 1935 ladja odpeljala v severno Afriko. Leto dni je bil v Maroku, zatem pa je do svojega povratka l. 1947 živel v Oranu, Alžiru in Casablanci. Med drugo svetovno vojno je vneto sodeloval v gibanju za združenje Jugoslovanov in pozneje vseh Slovanov v društvu, ki je zajelo vse območje severne Afrike. Delj časa je bil tudi predsednik tega društva.

Leta 1947 se je vrnil in se naselil v Postojni. Dal je pobudo za ustanovitev Notranjskega muzeja v Postojni. Sam je zbiral eksponate za ta muzej in prispeval celo sredstva. Bil je soustanovitelj Gledališča za Slovensko primorje, kjer je tudi nastopal. Prizadevno deluje v postojnski podružnici Slovenske izseljenske matice od njene ustanovitve. Sodeluje, pomaga tu in tam in vmes slika. V vseh letih romanj po različnih deželah ga spremljata čopič in slikarska paleta. Prijatelja sta njegovih tihih ur in najbolj skrite kamrice njegovega srca. Odkar je bil l. 1964 upokojen kot ravnatelj Notranjskega muzeja, ima nekaj več časa za svojo umetnost. Kje vse je razstavljal in kje vse so raztresene njegove umetnine? Pred drugo svetovno vojno je veliko razstavljal v Italiji, Švici, Franciji in Afriki, kjer je leta 1940 na VII. afriškem salonu doživel poseben uspeh in priznanje. Njegova dela so v muzeju v Casablanci, Marseillu in v zasebnih zbirkah. Po vojni je razstavljal v Postojni, Ajdovščini, Kopru, Izoli, Portorožu in Sežani.

Ob umetnikovi sedemdesetletnici sta Notranjski muzej in zveza kulturno prosvetnih organizacij v Postojni v prostorih muzeja pripravila jubilejno razstavo njegovih del. Iz razstavljenih podob (umetnik pravi, da so to njegova najboljša dela) diha domovina in tujina.

Našemu dragemu dolgoletnemu neutrudnemu sodelavcu pri Slovenski izseljenski matici topla čestitamo k življenjskemu jubileju!

Herman Vogel

Slovenska književnost v letu 1969

Po številu izvirnih slovenskih knjig v letu 1969 sodeč, so slovenski leposlovniki ustvarjalci — pesniki, prozaisti in dramatik — izredno delavni in plodni. Med njimi niso redki (recimo Pavle Zidar, Mira Miheličeva, Janez Ovsec), ki so izdali letošnje leto kar po dve knjigi. Seveda moramo pri podatku izšlih knjig upoštevati, da je med njimi precej takih, ki so sicer izšle od letošnjega januarja naprej, pa nosijo še letnico 1968; upoštevati pa moramo tudi, da bo do konca leta 1969 in še prve mesece prihodnjega leta prišlo na slovenski knjižni trg precej izvirnih pesniških, proznih ali dramskih del, ki so zdaj ali tik pred izidom ali pa se še tiskajo. Če torej vzamemo povprečno, potem lahko rečemo, da je v l. 1969 izšlo nad sedemdeset leposlovnih del slovenskih avtorjev.

Pesništvo: Med slovenskimi pesniki, ki so izdali vsi skupaj kar trideset pesniških zbirk, najdemo kaj malo takih, ki so kulturni javnosti bili že doslej dosegljivi v knjigah. Med njimi so Dane Zajc, Tomaž Šalamun, Janez Ovsec, Franci Zagoričnik, Tone Kuntner, Veno Taufer, France Filipič in nekateri manj znani. Pač pa se je letos predstavilo s prvo pesniško zbirko nad deset mladih pesnikov, med njimi: Andrej Brvar, Marko Kravos, Andrej Medved, Cveto Preželj, Janez Premk, Irena Žerjal-Pučnikova in še nekateri drugi. Nič čudnega ni, da je poezija pač bolj ali manj domena mlajših in da — ker gre pretežno za neznane ali še neuveljavljene pesnike — ne najdejo vselej odprtih vrat pri založbah. To se je pokazalo tudi v resnici, saj je moralo sedem pesniških zbirk doslej iziti v samozaložbah. Zlasti se to rado zgodi tistim, ki žive v tujini, zunaj slovenskih meja: **Jože Klenovšek** (»Razpotje nemira«) živi v Johannesburgu v Južnoafriški republiki, **Jack Tomšič** (»Pognale so na tujih tleh«) v Clevelandu, **Irena Žerjal-Pučnikova** (»Goreče oljke«) pa v Trstu. Za samozaložbo se morajo kdaj pa kdaj odločati tudi pesniki, ki pišejo za okus slovenskega bravca preveč moderno, tako na primer Tomaž Šalamun (»Na-

men pelerine«) ali Iztok Geister (»Pegam in Lambergar«).

Če bi tedaj poskušali med kopico novih pesniških zbirk poiskati zares dobre, bi jih lahko našli kvečjemu pet ali šest. Na prvem mestu moramo omeniti Daneta Zajca, ki je izdal zbirko **Ubijavci kač** in prejel zanjo tudi nagrado mesta Ljubljane. Poglavitna odlika Zajčeve poezije je v tem, da se je pesnik od nekdanje vihravosti notranje pomiril in spregovoril o najglobljih človekovih miselnih in čustvenih doživetjih. Pravo nasprotje je zbirka **Lesnika** mladega pesnika Toneta Kuntnerja, ki danes med vidnejšimi pesniki skoraj še edini govori o kmečkem življenju, o kmetovih vsakdanjih stiskah, to pa v skrajnje preprosti in včasih že ljudski govoric. V nekem pogledu se Kuntnerju pridružuje tudi tržaški pesnik Marko Kravos: tudi njemu gre v zbirki s preprostim naslovom **Pesem** za izpovedovanje preprostih človeških občutij in resnic. Precej daleč od teh dveh pesniških zbirk sta pesnika Tomaž Šalamun in Iztok Geister: prvi je izdal zbirko **Namen pelerine**, drugi pa **Žalostna majna**: literarni kritiki ju štejejo med najsodobnejšo poezijo, med poezijo, ki ne govori več o človeku, marveč o stvarih in predmetih. Nekolikanj se tej pesniški smeri pridružuje tudi zbirka Vena Tauferja z naslovom **Vaje in Naloge**. Med pesniškimi prvenci v letošnjem letu velja zlasti poudariti pesnika Andreja Brvarja z zbirko **Slikanica**, in če prištejemo med boljše zbirke še **Goreče oljke** tržaške pesnice Irene Žerjal-Pučnikove, potem smo sicer izredno številno bero tudi že obrali.

Proza: Najbrž je čisto naključje, da se tudi število proznih del, izdanih v letošnjem letu, suče okrog trideset, tako da je razmerje med poezijo in prozo v knjigah ena proti ena. Ni pa naključje, da srečamo med temi avtorji komaj dva, ki sta se prvič oglasila s knjigo: Dimitrija Rupla (»Na pol poti do obzorja«) in Manico Lobnikovo (»Mlade trave«). Znano je namreč, da je proza domena starejših ustvarjalcev — kakor so pesniki po večini mladi — in res srečamo med njimi že prave veterane slovenskega pisateljstva: Franceta Bevka, s knjigo **Moja mladost**, Miška Kranjca s knjigo **Svetlikanje jutra**, Oskarja Hudalesa z romanom **Požar krvi**, Antona Ingoliča z romanom **Šumijo gozdovi domači** in še

nekatero druge. Prav tako je zanimivo, da med temi tridesetimi knjigami ni izšla nobena v samozaložbi in da je med pisatelji kar pet pisateljic (Manica Lobnik, Nada Kraigher, Nada Gaborovič, Nada Matičič in Mira Mihelič).

Kakor pri pesniških zbirkah lahko tudi za letošnjo izvirno slovensko prozo rečemo, da je dala le nekaj zares dobrih umetniških del. Med njimi moramo posebej omeniti roman **V Sibilinem vetru** znanega tržaškega pisatelja Alojza Rebule. Medtem ko vsi drugi pisatelji pišejo bolj ali manj o današnjem svetu in času, se je Rebulá lotih zelo sodobne tematike tako, da je dogajanje prenesel za tisoč let nazaj v rimske čase ter v izredno lepem jeziku izrisal veličasno podobo življenja in glavnega junaka. Cela vrsta pisateljev se je lotila slovenskega narodnoosvobodilnega boja (France Križnar: »Ne vdaj se, fant«; Nada Gaborovič: »Vsaka noč mine«; Vlado Peteršič: »Brazgotina«; Ivan Jan: »Mrtvi ne lažejo«; Nada Matičič: »Ljudje z rdečim nebom«; itd), vendar je med njimi edini Vladimir Kavčič z obsežnim romanom **Žrtve** (tretji del še ni izšel) napisal kolikor toliko dober tekst. Veliko uspešnejši so pisatelji, ki so se oprijeli sodobnega življenja: Jože Javoršek je v napol esejistični knjigi **Kako je mogoče** spregovoril o svojih najintimnejših globinah živahno, polemično in napadalno, tako da je postala knjiga letošnji slovenski best-seller. Od drugih pisateljev, ki so dali bravcem dobre knjige, omenimo še Petra Božiča z romanom **Na robu zemlje**, Pavleta Zidarja z romanom **Jugo** in zbirko novel **Stanja**, Antona Ingoliča z obsežnim romanom **Šumijo gozdovi domači**, Miro Miheličevo s knjigo **Stolpnica osamelih žensk** in Rudija Seliga z modernistično prozo **Triptih Agate Schwarzkobler**.

Drame: V primerjavi s pesništvom in prozo je bila letošnja dramska letina hudo skromna: v knjigah so izšle komaj tri, katerih avtorji so Mira Mihelič (»Dan Žena«), Tone Partljič (»Ribe na plitvini«) in Gregor Strniša. V umetniškem pogledu bi lahko rekli, da edinole Strniševa poetična prilika **Žabe** kaj velja. Nekaj dram je bilo sicer objavljenih po literarnih revijah in gledaliških listih, vendar v knjigi še niso izšle (Dominik Smole: »Krst pri Savici«, Primož Kozak: »Legenda o svetem Che« itd).

Tri pesmi Toneta Kuntnerja

Spoznali nas boste

*Zemlja nas je redila,
zemlja nas je vzgojila,
zemlja nas je pognala
od hiše.*

*Spoznali nas boste
po naših nerodnih
in težkih korakih,
po naših preprostih
in mehkih besedah,
po naših globoko
vdrtih očeh.*

Iz daljnih krajev

*Iz daljnih krajev
prihajaš,
iz daljnih krajev —
kot lastovke.*

*Bila je še streha
nad gumnom,
ko si bil zadnjič
tu,
bila je še čista voda
v studencu.*

Pesem

*Naj razcvetijo fajglji rdeči,
naj razcvetijo,
naj sploh ne bo nobenih besed
za dejanje ljubezni,
naj bo ljubezen
nepremagljiva.
Naj bo milina v njenem telesu,
naj bo lepota v njeni hoji,
naj bo dražljivost v njenih gibih,
naj bojo njene prsi vabljive.
Naj bojo oči poželjive,
naj se razpoči srce hrepeneče,
naj se razpoči.*

Iz zbirke »Lesnika«, Mladinska knjiga,
Ljubljana 1969

Dr. Niko Kuret

Novoletni koledniki

Kdo še ve, kaj so koledniki? Šega je stara, prastara. Možje in fantje, pozneje samo še otroci, so za božič in novo leto, pa tudi za svete tri kralje hodili od hiše do hiše, peli posebne pesmi, kolednice, tudi zagodli, zraven pa voščili praznike ali srečno novo leto. Za to sta jih gospodinja in gospodar obdarovala. Ko zadnjega je bila razširjena vera, da koledniki res prinašajo srečo in da bo pri hiši vse narobe, ko bi se ne oglasili.

Koledovanje sega še v poganske čase. Obhodniki so po poganskem verovanju predstavljali rajnike, ki so se v zimskih nočeh, posebno pa o novem letu, vračali na svoje nekdanje domove in prinašali blagoslov potomcem. Te zimske obhode je poznala vsa Evropa. Zanimivo je, da so Slovani prevzeli zanje ime od Rimljanov. Rimljani so namreč slavili 1. januarja praznik, ki so ga imenovali »januarske kalende« (Kalendae Januariae). Zimski obhodniki, najsi so obiskovali hiše za božič, za novo leto ali za tri kralje, so si nadeli ime po tem rimskem prazniku. Mi jih imenujemo koledniki. Niso pa si spremenili samo imena, spremenili so tudi svojo vlogo. Postali so oznanjevalci krščanskega božiča, voščili so z nabožnimi nameni novo leto in predstavljali so naposled svete tri kralje. Smisel pa je ostal isti, kakor je bil pred sto- in tisočletji: menili so, da prinašajo srečo.

Sreče si želimo vsi zlasti ob novem letu. V človeški naravi je zakoreninjeno pričanje, da imajo voščila ob važnih prelomnicah v življenju resnično skrivno moč. Prav posebno imenitna prelomnica je vsakič novo leto. Vsakdo se sprašuje: Kaj bo prineslo? In vsakdo si želi, da bi prineslo zdravja, zadovoljstva, sreče. Zato so novoletne kolednike zmerom in povsod radi sprejemali, radi obdarovali. Kakor so nam še dandanes dobro zdi, če nam kdo

vošči srečo za novo leto, in na tihem verjamemo, da se bodo voščila izpolnila, tako so še pred nedavnim verjeli, da s koledniki prihaja sreča k hiši.

Bili sta dve vrsti kolednikov, eni so peli, drugi so samo godli. Le poredkoma so peli in godli obenem.

Ker je šega že pred prvo vojno močno pojenjala, smo navezani na stara poročila, ki nam povedo, kakšno je bilo svoje dni koledovanje. Skrbni zapisovalci so nam tudi ohranili kolednice, mnoge izmed njih tudi z napevi.

Po starem je bilo zmerom le tako, da so koledovali fantje, redkeje možje. Godci so bili seveda zmerom le možakarji. Ko je šega začela propadati, so se je lotili otroci.

Izza sto let imamo poročilo s Štajerskega. — Domači so odvečerjali, pravi poročevalec, — ko so se oglasili pod okni koledniki s pesmijo. Ko so končali, jih je oče, hišni gospodar, povabil v hišo. Bili so sami visoki fantje, korenjaki kakor mladi hrasti, oblečeni v lepe modre plašče. Okoli klobukov so imeli ovit bleščeč okras, za klobukom pa lep šopek. V hiši so še enkrat zapeli, nakar je oče segel po poliču. Ponudil jim ga je, naj pijejo na njegovo zdravje. Tudi v Prekumrju so svoje dni »popevali« in »novo leto pozdravljali« samo moški, po dva ali trije, včasih tudi štirje. Stopili so v vežo in ondi zapeli. Niso jim pa samo postregli s pijačo, ampak so jih tudi obdarovali z maslom, mastjo, belim kruhom, jajci. Najrajši so sprejemali denar. V premožnejših hišah pa so jih sploh pogostili. V Mislinjski dolini na Štajerskem so fanta, ki je sprejemal in nosil darove, imenovali »maček«.

Na Goriškem, v okolici Gorice, so koledovali cerkveni pevci. Reкло se je, da »pobirajo svojo plačo«. Na jutro starega leta so se zbrali na vasi in nato šli pet od hiše do hiše. Zapeli so pred hišo:

*Staro leto že odhaja — hvala Bogu!
Novo leto nam prihaja — hvala Bogu!
Dosti žita, dosti vina,
zdrava bodi vam živina,
ljubo zdravje Bog vam daj —
pa še nam darujte kaj!*

Pri premožnejših so jih povabili v hišo in jim ponudili prigrizek in kozarec vina. V hiši so zapeli še kakšno pesem, nato pa je v izbranih besedah kateri od pevcev vo-

Maksim Gaspari: Koledniki

ščil srečno novo leto. V zahvalo mu je gospodar stisnil nekaj kovanega v roko. Tako so obhodili vso vas in končali včasih šele v trdi temi.

Marsikje so fantje koledovali zlasti dekletom. Te kolednice so bile šaljive. Na Dolenjskem so peli:

*V hiši imate zeleno peč,
meni je vaša Micka všeč...*

Takšna je bila navada tudi na Vipavskem in na Krasu. Okoli Ilirske Bistrice je bila znana fantovska kolednica:

*Novo je leto, veselimo se!
Mlademu kralju poklonimo se!
V strehi so goste préklice —
v hiši so lepe déklice —
o viole, vse rože rúmene!*

Po posebno lepem petju so sloveli kraški koledniki.

V Železnikih na Gorenjskem so fantje »nosili novo leto«. Zapeli so kolednico in pričakovali darú. Ko bi jim gospodar ne ustregel, so mu grozili, da mu bodo hčer odpeljali:

*Tle sém smo vsi prtekle, hišen vóča!
Nov let smo vam prnesle, hišen vóča!*

*Beva roža!
Darujte nas, vóča, darujte nas, vóča,
hišen vóča! Beva roža!
Če nas naute darvále, hišen vóča,
vam mo dekleta kradle, hišen vóča!*

*Beva roža!
Daleč jo mo pelale, hišen vóča!...*

Marsikje so na koncu kar pozvali domače, naj se izkažejo z darom. Znana je bila kolednica iz Kranja:

*Mi smo pršli semkaj k vam,
če vte kej darvali nam.
Ce vte kej darvali nam,
bomo mi spoznali vas.
Očka, vam pa glih toko:
če b še kej od dnarcev blo —
nej en groš bo al pa dva
al pa cela cvancgarca (dvajsetica).
Sedem nas je za pajdaš,
ta vosmi je pa trogar (nosač) naš,
ta vosmi je pa trogar naš,
on pa nosi punkelc naš.*

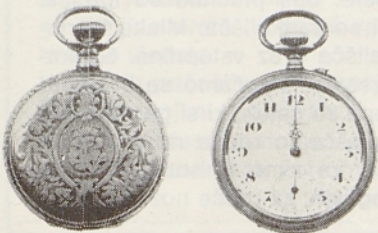
Dolenjski koledniki so bili še bolj hudomušni in so za konec zapeli:

*En talar orehov,
en talar klobas,
en litrček vina
pa gremo od vas...*

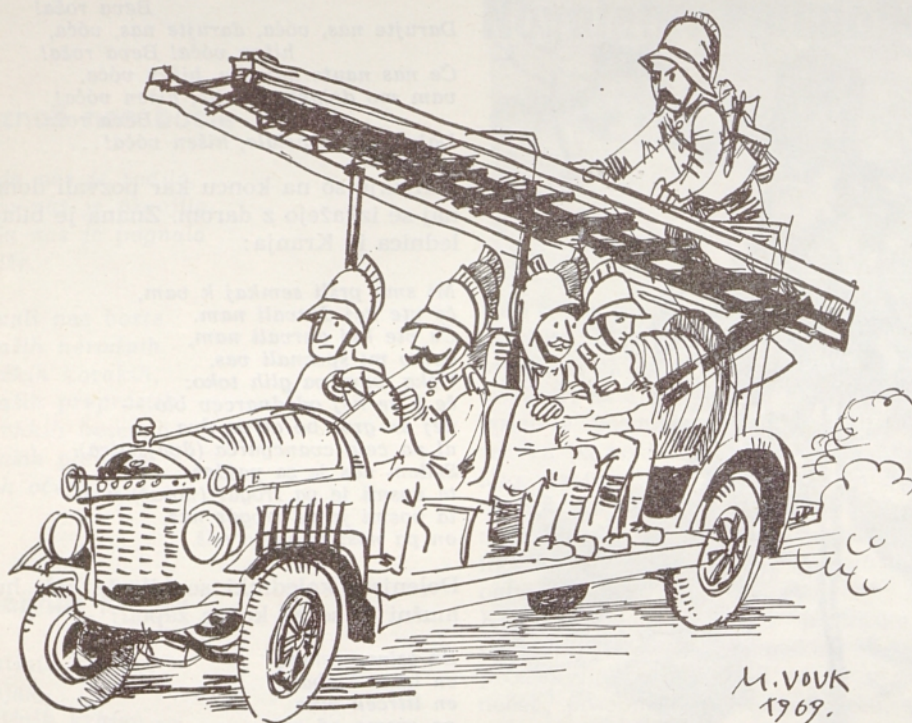
Na Dolenjskem, po Štajerskem, po Notranjskem, po Tolmniškem in po Bovškem pa so hodili okrog koledniki godci. Naš slikar Maksim Gaspari jih je mnogokrat naslikal: trije, štirje možakarji s škantom in klarinetom, s trobento in basom so jo urezali pred hišo. Na mah so bili kljub mrazu vsi domači na pragu in na oknih. Urezali so eno, dve, nato pa jih je gospodar povabil v hišo. Marsikdaj jih je spremljal fant, ki je imel posebno nalogo. Na Notranjskem so mu pravili »drósar«. V hišah kjer so bila dekleta, ni pa bilo pravega domačega moškega, je moral ob muziki plestati z dekleti. Saj tudi novoletni ples prinaša srečo! Godci Bovčani so koledovali po vsem Kranjskem in so zašli celo na Koroško.

Novoletnega koledovanja danes skoraj ni več. Danes si le še sežemo v roko, si pišemo voščilnico. Koledovanje pa ostane lep spomin in prav radi slišimo kako staro kolednico:

*Oj kole-kole-koledo,
leto lepo mlado —
da bi prav veselo blo,
imelo mastno brado —
oj kole-kole-koledo!...*

Branko Rudolf

DIM

Čez goro je gorelo
in v zvoniku brnelo:
dim, dim, dim, dim, dim, dim!

Gasilci so se zbrali,
so kričali, žvenketali,
se lovili, trobili,
se na koncu pripeljali
in cingljali:
dim, dim, dim, dim, dim, dim!

Le kako je gorelo,
žarelo, plamtelo!

Gasilci so vzdignili lestev,
z višine
zalili vse, pogasili podrtine,
da je bil še bel dim
pa žerjavke ne pod njim.

Nato so šli pit
veselo,
zalit
junaško delo.

Požvenketali so z denarci,
potrkovali so s kozarci:
dim, dim, dim, dim, dim, dim!

Marija Vogelnikova:

SNEG, ZIMA, SNEG

Zbogom, soba in topla domača peč, zbogom, stol in knjiga. Zunaj je zima. Sneg, zima, sneg.

Belo nebo se seli v kosmičih na zemljo, lovi se na plašče in kape, sede na strehe avtomobilov. Z vetrom pleše in pada in pada. Hiše po mestu so si natakile bele klobuke. Črni dimniki so si navlekli kuharske kape.

Med rogovilami vej v parku čepijo bela gnezda.

Pod nogami smrek so razpeti beli šotori. Ceste so bele: beli pločniki so igrišča. Beli bregovi so sankališča. Mlake in ribniki so drsališča brez vstopnine. Sankamo se in drsamo, smučamo se in padamo. Bele kepe so smeh, ki si ga mečemo v noge in plašče in rdeče nosove. Hej! Hej za sneg, za zimo in sneg, za belo nebo po bregovih, za rdeče nosove...!

Ela Peroci:

KRALJICA SVETA

Nina je zlezla na najvišji stol, na nenavadno visok stol in postala kraljica sveta. Kako ste vsi majhni pred menoj, nam je rekla.

Vsi, z njenimi igračami vred smo se ji poklonili in ji rekli:

ubogali te bomo, kraljica sveta.

Nina se je na visokem stolu vzravnala in nam zaklicala:

napišite namesto mene domačo nalogo! Napisali ti jo bomo, kraljica sveta, ji je odgovoril oče.

Niti počakala ni, da bi oče že utegnil se-sti k nalogi, takoj je ukazala naprej:

Očistite mi čevlje!

Očistil sem ti jih že, kraljica sveta, je ponizno rekel njen brat Ivo.

Kakšen red je to? je kraljevsko vzvišeno vprašala Nina. Na jopicu mi manjka gumb. Mama je takoj poiskala nit in šivanko in ji gumb prišila.

Ali si ne bi znala Nina sama gumba prišiti, ko je že tako velika? A česa takšnega kraljice sveta ne smeš vprašati.

Nina je vladala.

Umijte in počesite se namesto mene! je ukazala svojim podložnim.

Umili in počesali smo se že, mijav, se je oglasila iz zadnjega kota mačka Mi.

Razgrnite in zrahljajte mi posteljo, da grem lahko takoj spat, je zahtevala Nina. Razgrnili smo ti jo že in porahljali, je povedala Ninina Veverica. Veverica je bila srečna, da je lahko migala s svojim košatim repom.

Kraljica sveta, Nina na visokem stolu, jo je gledala in se je skoraj razjezila nanjo, ker je bila tako nemirna.

Preden bom zaspala, mi prinesite še skodelico sladke smetane, nam je naročila. Slonček, ki se ni do zdaj še nikdar premaknil in ne oglasil, je namesto vseh nas odgovoril:

takoj ti prinesem skodelico sladke smetane, kraljica sveta.

Pospravite za menoj vse šolske reči in igrače!

Pospravili ti bomo, smo ji rekli. In jutri gremo namesto tebe v šolo, kraljica sveta.

Nina na visokem stolu nas je gledala, ki smo bili tako majhni pred njo. Poslušala je glasbo z gramofonske plošče, ki smo ji jo pripravili in se veselila svojega veličanstva. Veličastna glasba jo je dvigala višje in višje, vrtoglavo visoko, dvigala jo je med oblake, kamor ji sploh nismo mogli slediti,

Matej Bor:

UGANKA

Obesili so ga, po njem bijó,
a kaj mu mar — on poje vam glasno.

(UOLZ)

in ko bi jo lahko dvignila še višje, je postala glasba malo tišja,
in še malo tišja.

Glasba je postala nekoliko žalostna
in še bolj žalostna

in mi vsi z očetom, mamo in lvetom nismo bili več tako majhni.

Kraljica sveta na visokem stolu se nam je približala,

v očeh pa se ji je zasvetila solza.

Ne bom več kraljica sveta, je vzkliknila. Kaj se je zgodilo? jo je vprašal oče. Izpolnili smo ti vse želje.

Hvala vam, je rekla Nina, a spomnila sem se, da je toliko otrok na svetu, ki ne morejo postati kralji sveta, ker jim ne bo mogel nihče prinesiti pred spanjem še skodelice sladke smetane. Mogoče niti koščka kruha nimajo, niti postelje, v katero bi legli in ne strehe nad seboj.

Spomnila sem se, da so po svetu vojne. Rada bom hodila v šolo in rada bi bila kraljica sveta, če bi mogla pomagati vsem na svetu, da bi bili srečni, da bi imeli veliko sladke smetane, da bi imeli vsi pozimi tople puloverje, poleti pa sonce in morje in veliko pisanih školjk.

Tako visoko na stolu ne bom nikdar več sedela, čeprav bom kraljica sveta.

France Bevk

Tolminski punt

(Nadaljevanje)

14.

Podmelčani, Knežani in Temljinci so bili doma, ko jih še niso pričakovali. Utrujeni, zaprašeni in neprespani, a vendar židane volje. Vso dolgo pot so sanjali in govorili o Cvenkovem vinu. Obljubil jim ga je. A tudi sami so mu zagrozili, da mu ga izpijejo.

Bil je že bel dan, ko so prišli na Knežo. Krčmo so našli zaprto. Žejni so se usuli okrog voglov, trkali na okna in na vrata. A krčma je bila tiha in mrtva, kot da ni žive duše doma.

»Morda jo je Cvenk pobrisal.«

»Ni,« so rekle ženske. »Le zaprl se je in se potuhnil.«

»Če je tudi ušel, vina ni odnesel s seboj,« je dejal neki gorečnej.

»Vlomimo!«

Razbijali so vrata krčme in lomili lesene oknice.

Tedaj se je oglasil krčmar in jim odprl.

»Kaj hočete?« je vprašal.

»Še vprašuješ? Glejte, glejte, kako je pozabljiv! Kje imaš vino?«

»Vino je grofovo!« je rekel Cvenk.

»Zakaj pa si ga nam obljubil, če si vedel, da je grofovo?« so ga odrinili s praga in se nagnetli v krčmo. »Prav bojimo se grofa! Toči! Mi smo žejni!«

»Točil vam ga ne bom. Sami si ga vzemite!«

»Prav,« so rekli puntarji. »Ker je zastoj, ga bomo že sami točili. In tudi pili!«

Točili so vino v poliče, v bokale, v lonce in sklede, v vsako posodo, ki so jo našli. Tudi Cvenku so ga silili, a ta se ga je branil kot strupa. Ni maral biti deležen ropa grofovega vina. »Lačen sem!« je zavpil neki Temljinec. »Na prazen želodec ni dobro piti. Cvenk, ali imaš kruha in mesa?«

»Imam,« je rekel krčmar, »a to je moje.«

»Aha, za vino, ki je grofovo, ti ni žal, a svojega bi ne dal. Sem s kruhom in mesom!«

Vdrli so v shrambo, se gostili s svežim kruhom in svinino. Ko je Cvenkovka videla, kako ji praznijo zalogo, je zavreščala kot sova.

»Proč, razbojniki!« je vpila in jim trgala krače iz rok. »Vino popijte, če hočete, a to nama pustite! Od česa bova živela? Rokomavhi, štekljači!«

»Zapri babi gobec, da se ne spozabimo!« so rekli Cvenku.

»Pusti,« je Cvenk miril ženo. »Vse bodo še drago plačali. Vse bodo plačali.«

»Kaj si rekel?« ga je vprašal neki Temljinec. »Kam to meri?«

»Žri vino in ne goltaj mojih besed,« je odvrnil Cvenk.

Temljinec mu je tiščal prazen vrč pod nos.

»Natoči in prinesi vina!« je rjovel.

Krčmar se mu ni upal upirati. Prinesel je vina.

»In zdaj ga izpij!« je rekel kmet. »Do dna!«

Krčmar je ves prestrašen izpraznil vrč, da ni niti kapljica ostala na dnu.

»Tega boš ti drago plačal!« se je zarežal Temljinec.

15.

Puntarji so po vseh hišah in vaseh brez konca premlevali, kar so doživeli. Rogovileži, ki se jim ni preveč mudilo domov, so se slednjič pomirili. Čakalo jih je poljsko delo, ki se je zakasnilo že zaradi deževja. Biričev se niso več bali. Nihče izmed galjotov si ni upal iz Tolmina. Nihče ni plačeval davkov. Grof se podložnikov ni upal klicati na tlako in jih terjati za dajatve. A tudi gosposka se ni ganila, da bi preiskala pritožbe tlačanov in skušala popraviti storjene krivice.

Tako je bilo na Tolminskem.

Ponekod drugod pa je grmelo in treskalo. Punt je bil v Brdih, na Vipavskem in ponekod na Krasu prav do morja. Tlačani so imeli povsod stare račune z gosposko. Prišel je čas, da jih poravnajo. Gorele so graščine, plemiči so s svojimi družinami bežali v varna zavetja. Ti glasovi so bili malce pretirani, vendar je bilo v njih dokaj resnice. Upor, ki se je vedno bolj širil, ni veljal samo graščakom. Tlačani so se otresali tudi bremen, ki jih jim je naložil cesar.

»Kaj praviš na to?« je Krištof vprašal Šimna.

Šimen, ki je bil ob teh novicah vsak dan bolj zamišljen, je rekel:

»Premišlujem. Če smo Tolminci naredili prvi korak, bo treba narediti tudi drugega.«

Še tisto nedeljo je prišel na Knežo mlad fantin, ki je objestno mahal z dolgo palico in se otepal psov.

»Kje je hiša Šimna Golje?« je vprašal paglavce, ki so se igrali puntarje.

»Tam,« mu je pokazal Marko in dostavil: »To je naša hiša.«

»Ali je oče doma?«

»Doma. Kaj mu hočeš?«

»Pismo imam zanj.«

Zavila sta čez mostič.

»Od koga?« je vprašal Šimen in mečkal pismo med prsti.

»Od Gregorja Kobala.«

»Kje si ga videl?«

»V Rihemberku na Vipavskem.«

Pismo je prebrala Goljevka, ki je bila pismena. Malce se je pomračila, četudi ga ni dobro razumela.

»Dragi Šimen!

Kadar je žito zrelo, je kmet na polju. Pridi k žetvi! To ti naroča tudi Gradnik.

Gregor Kobal.«

Šimen je razumel. Vse dni ga je tiho peklilo, da tiči za pečjo, a drugod so upori, za katere so trdili, da jih netijo Tolminci. Bil je utrujen od zadnjih let in si je tiho želel mirnega življenja, toda Kobalovo pismo ga je živo zadelo. Rdečica sramu mu je planila v lica.

Pređen je nastala noč, je osedlal rjavca, se poslovil od družine in odjezdil proti jugu.

16.

Dnevi so tekli kot voda v brzici.

Pri Goljevih je bilo tiho kot na veliki petek. Nihče ni vedel, kod Šimen hodi, za njim ni bilo znamenja ne glasu. Samo enkrat je poslal pozdrave od nekod s Krasa. Glasovi o uporih niso povsem utihnili, a so bili vedno redkejši. Prihajale so druge novice. Upori so gosposko navdali s strahom. Do cesarja je šla prošnja za vojaško pomoč. Nenadoma: vojska je že na Vipavskem, v Brdih in na Krasu. Tiste dni so novice pobijale ena drugo, zato tudi tej niso prav verjeli.

Potrdil jo je skrivnostni človek, ki se je ustavil pri Goljevih. Bil je na begu iz Brd. Pripovedoval je, da so v deželi krajišniki iz Karlovca in Senja. Trdi, neizprosni možje, dolgih prstov, ki so se izšolali v bojih s Turki. Lovijo puntarje in jih zvezane in pretepane izročajo gosposki. Posebno vneto iščejo puntarske voditelje. Na Tolminsko jih še ni, a pridejo.

Ko je neznanec odšel, je za njim ostala potlačenost in tihota... Neke noči se je vrnil Šimen. Z njim je bil Lovrenc Kragulj, ki je jezdil konja. Bil je bolan, da se je le težko držal v sedlu. Šimen je bil izmučen. In dasi se je smehljaj, mu je skrb gledala iz oči.

Družina ju je vprašujoče gledala.

»Ali je kaj hudega?« so vprašali.

»Karlovcani so na Tolminskem,« je povedal Šimen.

»Hudika!« se je Krištof razburil. »Pa jim nihče ni pokazal zob?«

Šimen se je trudno nasmehnil.

»Kanalčani so jih pričakali pri Solkanu, a jim niso pokazali zob, temveč pete. Proti taki vojski nič ne opraviš z vilami in kosami.«

»Morda jih ne bo v našo grapo.«

»Morda jih res ne bo,« je menil Šimen. »Toda prišla bo cesarska vojska. Čez Tolminsko. Je že na potu.«

»Moj bog, zopet boš bežal!« je vzkliknila žena.

Šimen je odmajal z glavo.

»Ne bom bežal,« je rekel. »Tu se skrijeva z Lovrencem. Še bova potrebna, ko mine huda ura.«

»V naši grapi se skrijta!« je bleknil Marko.

Oče mu je segel v lase in mu jih skuštral.

»Bistra glavica!« je rekel. »Na grapo se bodo tudi biriči najprej spomnili. Nikjer, kjer bi bilo ljudem preveč na očeh. Krištof, nate sem mislil. Ti poznaš tak brlog.«

Krištof se je zadovoljno nasmehnil.

»Jazbina je še tam, kjer je bila,« je rekel. »A poprej moram pogledati, če je še taka, da se da živeti v nji.«

»Ali ni to preblizu doma?« je vprašala Ivana.

»Če si v zemlji, si varna tudi pod svojo posteljo,« je rekel Krištof. »To noč prespita v svisljih, da bosta imela blizu gozd, če kaj pride.«

»To noč ne bo še nikogar,« je rekel Šimen. »Niso še tako blizu. Če bo kdo vprašal po meni, mu recite, da sem v Benečiji. Jaz in Lovrenc. Oba.«

17.

Šimen in Lovrenc sta komaj izginila v noč, ko je Krištof prižgal laterno. Zavil jo je v star jopič, skozi katerega se ni precejal niti najdrobnejši žarek svetlobe.

»Pojdi z menoj!« je rekel Marku.

Marko je začuden stopil za njim.

Stric je zavil skozi sadovnjak proti veliki njivi, ki je sama samcata ležala v položnem bregu. V grivi med njo in senošetjo je stal kozolec.

Stopila sta vanj. Krištof je jopič z laterno položil na kup vej. V medlem luninem svitu je odrinil gnojni koš, pod katerim je ležalo listje in debela plast prahu. Tla je očistil z brezovo metlo, odprl leseno loputo, ki se mu je prikazala pod nogami. Pred njim je zazijala črna jama kot brezno.

»To je boljše kot svisli!« je rekel in se ozrl na Marka. »Spodaj je hram, ki sem mu že pred leti zazidal vrata in okence.«

»Zakaj?«

»Za očeta, ko se je pred biriči še skrival v grapi. Pređen je bilo vse nared, je pobegnil v Benečijo. A glej, da boš molčal! To ni za vsaka ušesa!«

Krištof se je z rokami oprl na robove in noge previdno spustil v globino. Z njimi je tipal in nekaj iskal. Našel je lestev, ki mu je zacvrkutala pod težo.«

»Daj mi laterno!« je rekel.

Marko mu je dal sveženj. Stric je previdno odvil svetilko in ves izginil. Spodaj je bilo videti samo pramen svetlobe in veliko senco.

»Stopi dol!«

Dečka je bilo groza, hkrati ga je vabila radovednost. Ko je stal v hramu na ilovnatih tleh, se je razgledal. Raskave, na surovo ometane stene, na katerih so čepele sive kobilice. Duh po vlagi in plesni. Še se je poznalo, kje so bila nekoč vrata in okence.

»Tesno bo za dva, a vendar boljše kot v grajski ječi,« je menil stric. »Od tod lahko pobegneš, kadar hočeš, a iz ječe ne moreš brez biriča!«

Krištof je zaprl loputo, jo pokril z listjem in porinil nanjo gnojni koš, nato je sedel na oje voza. Marko je počenil zraven njega.

»Ta luknja ni grofovsko, a vendar je boljša kot gozd,« je rekel na pol sam zase. »Bolj varna je. A naj bo še tako slaba, še vedno je boljša kot grob.«

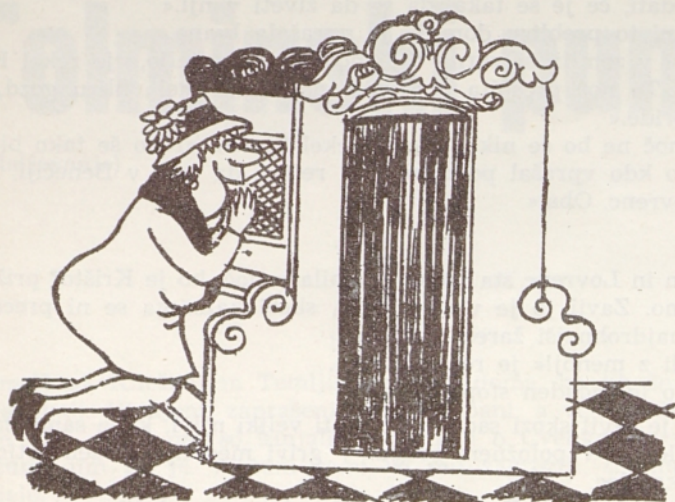
Dečka je mrzlo spreletelo.

»Ali bi očeta ubili?« je vprašal.

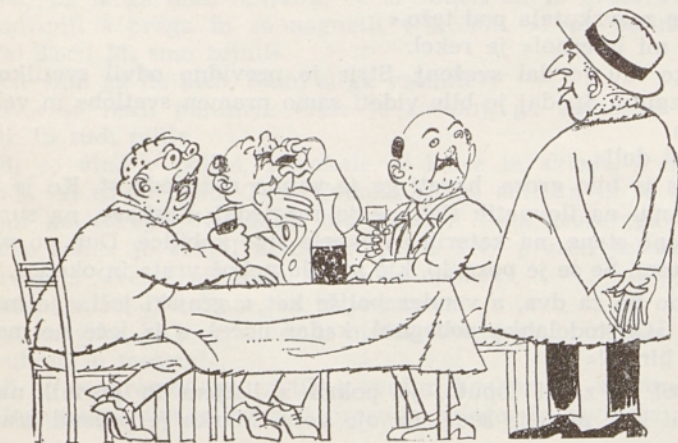
»Na to niti ne mislim,« je rekel stric. »Na to mislim, da ga ne smejo ujeti!«

Iz Pavlihe

- Pred dvajsetimi leti sem prevarala moža ...
- Kaj se doslej še niste spovedali tega greha?
- Seveda sem se, ampak se ga tako rada večkrat spominjam

- V mesecu boja proti alkoholizmu smo, vi pa se nacejate.
- Nočemo nobenega boja, mi smo za mir!

Pišete nam

SLOVENSKO SEM UČILA SINA, ZDAJ PA VNUKINJO

Pred desetimi leti sem bila učiteljica slovenščine svojemu sinu, ki je rojen v Franciji in ni nikoli obiskoval slovenske šole. Večkrat mi je rekel: »Ne muči me, saj morda ne bom nikoli šel v Jugoslavijo.« Jaz pa sem vztrajala, čeprav sem imela veliko gospodinjskega dela. Bilo je uspešno. Sin zna danes govoriti, čitati in pisati slovensko. Zdaj učim svojo vnukinjo. Trinajst let ima zdaj in lepo govori, bere in piše slovensko. Zadovoljna in vesela sem, da sem dosegla svoj cilj. Ko sem se vrnila z dopusta, ki sem ga preživela v naši lepi Sloveniji, sem zložila pesmico, ki vam jo prilagam.

Naša Slovenija je lepa
tudi kadar dež rosi,
se oblaki razpršijo
in spet sonce zažari.

Tu veselje je doma,
da srce se razigra.
Odnesele pepe sem spomine
iz naše ljube domovine.

Minka Zupančič
Sallaumines, Francija

Draga rojakinja!

Res ste si zastavila lep cilj: sina in vnukinjo naučiti slovensko. Dosegli ste ga in k uspehu vam iskreno čestitamo. Razumemo, da je bilo treba za to mnogo časa in potrpljenja, časa pa dobri gospodinjini vedno primanjkuje. Prav gotovo vam bosta sin in vnukinja za vaša prizadevanja zelo hvaležna, saj jima bo znanje matere jezika dostikrat prav prišlo ob obisku Slovenije in tudi ob srečanjih s Slovenci po svetu. Hvala tudi za poslano pesmico. Zaradi pomanjkanja prostora objavljamo le prvi kitici.

Oglasite se še. Prav toplo pozdravljamo vas, vašega sina in vašo vnukinjo.

Uredništvo

NASLOVNA STRAN ENA LEPŠA OD DRUGE

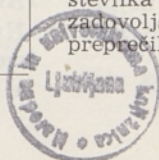
Že od začetka leta sem planiral, da odpotujem sredi avgusta v Ljubljano in Kobarid, od koder sem doma, a usoda je hotela drugače. V maju sem obiskal brata in sestro v Brnu, da se dogovorimo za skupno potovanje v Jugoslavijo. V vlaku malo pred Brnom sem nenadoma začel krvaveti. Brat me je takoj odpeljal v bolnišnico, kjer sem bil zaradi velike izgube krvi nekaj dni v nezavesti. Žena je bila pripravljena na najhujše, a moja trdna volja in želja po življenju je zmagala in tako sem toliko okreval, da sem prepričan, da bom prihodnje leto prišel obiskat prelepo Slovenijo, posebej moj rojstni kraj Kobarid. Z Rodno grudo sem glede vsebine popolnoma zadovoljen. Prinašate mi košček domovine in seznanjate z novicami. Res, dobro skrbite za nas in se vam za vse lepo zahvaljujem. Vsakomur, ki mu Rodno grudo pokažem, je revija zelo všeč. Posebno barvna fotografija na naslovni strani je ena lepša od druge, tako da ne moreš izbirati, katera je lepša. Vse so sijajno lepe. Škoda, da sem tukaj v Karlovih Varyh edini Slovenec, da bi vam dobil kaj naročnikov.

Jurij Gajdaš, Karlovy Vary, ČSSR

Dragi rojak!

Zahvaljujemo se vam za lepo pismo in toplo priznanje naši reviji. Pri izbiri barvnih slik za naslovno stran si res prizadevamo v uredništvu, kolikor je v naši moči. Vedno mislimo na to, da bi vsaka številka revije našim ljudem po svetu prinesla čim več veselja in zadovoljstva. Škoda, da vam je bolezen vaš letošnji obisk Slovenije preperečila. A prihodnje leto se bomo srečali, kajne?

Uredništvo

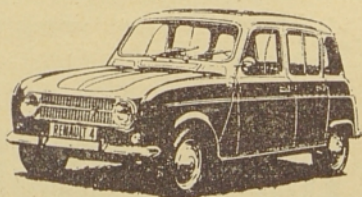

VOLAN

LJUBLJANA

sprejema naročila
za vozila RENAULT—LITOSTROI

Cena avtomobila R 4 Luxe	USA \$ 1.362.— + din 836.—
Cena avtomobila R 4 Export	USA \$ 1.487.— + din 913.—
Cena avtomobila R 4 Furgon za	USA \$ 1557.— + din 956.—
Cena avtomobila R 6	USA \$ 1.816.— + din 1.115.—
Cena avtomobila R 8	USA \$ 1.759.— + din 1.080.—
Cena avtomobila R 8 S	USA \$ 1.915.— + din 1.175.—
Cena avtomobila R 10	USA \$ 1.893.— + din 1.162.—
Cena avtomobila R 16 GL	USA \$ 2.330.— + din 1.430.—
Cena avtomobila R 16 TS	USA \$ 2.658.— + din 1.632.—

Dobava v roku 30 dni od prispetja vplačila na tekoči račun.

Barva po izbiri!

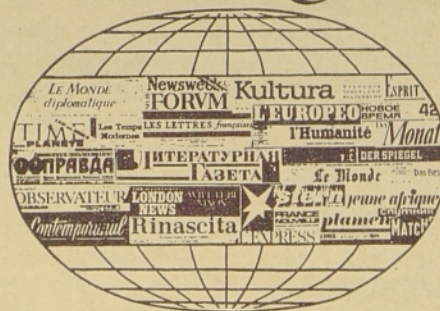
Vplačate lahko z deviznega računa ali iz inozemstva.

Vse informacije glede vplačila in dobave dobite v prodajnem

oddelku Volan, Ljubljana, Kersnikova 6 —

telefon 311 734

naši razgledi

LIST SLOVENSКИH IZOBRAŽENCEV

nr IZBOR NAJZANIMIVEJŠIH
ČLANKOV IZ PREKO 100
SVETOVNIH REVIJ IN ČASOPISOV

ZRCALO SLOVENSKEGA KULTUR-
NEGA, GOSPODARSKEGA IN POLI-
TIČNEGA ŽIVLJENJA

Naročnina: celoletna 72,00 din, polletna 36,00 din,
mesečna 6,00 din.

Za tujino, plačano v tujini — na KB Ljubljana, Šubičeva 1,
št. 501-620-7-32000-10-160.

Celoletna naročnina v US \$: 5,76,
v zahodnonemških markah: 21,12 DM,
v švedskih kronah: 29,80 kron,
v italijanskih lireh: 3.600 Lit.

Naročniški oddelek: Ljubljana, Titova cesta 57, telefon 311 897.

NAROČILNICA

Priimek in ime .....

Naslov .....

Država ..... Podpis .....

Izrežite in odpošljite na naslov:

NAŠI RAZGLEDI, Ljubljana, Cankarjeva 5/III, poštni predal 188

S

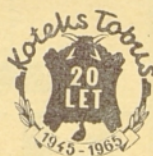
Zavarovalnica SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Po številu s prek 1 000 000 zavarovanj —
NAJVEČJA V JUGOSLAVIJI!Poleg drugih vrst zavarovanj posebno **priporoča** razne kombinacije nezgodnega zavarovanja turistov.

Poslovne enote: Celje, Čakovec, Jesenice, Koper, Koprivnica, Kranj, Krško, Maribor, Mengeš, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Trbovlje ter Ljubljana s poslovalnicama Zagreb in Rijeka.

Podjetje

Koteks Tabus

Import — export

in Boutique, LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 5

želi vsem poslovnim prijateljem doma in v tujini
srečno novo leto 1970!**drustvo, Begu
nje na Gorenjskem
turistično društvo**

TURISTIČNO DRUŠTVO

Begunje na Gorenjskem

*Srečno in zdravo novo leto 1970
želimo vsem našim izseljencem,
z željo, da nas obiščejo!***nje na Gorenjskem**

IZOLIRKA

Ljubljana — Moste

PROIZVAJA MATERIALE:

ZA HIDROIZOLACIJE: bitumensko strešno lepenko, ibitol — bitumensko raztopino, bitumensko maso za temelje in strehe, bitumenske paste za strehe, bitumenske kite

ZA CESTIŠČA: bitumenske emulzije, rezane bitumene, bitumenske mase za fuge

ZA ANTIKOROZIJO: ibitol-lake, bitumenske mase za avtomobile

ZA TERMO-AKUSTIČNE IZOLACIJE: Mineralna vlakna, styropor, kombi plošče

ZA ELEKTROIZOLACIJE: izolirne bergmanove cevi, bitumenske mase za kable

GRUDAExport
IMPORT

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 10/III — JUGOSLAVIJA

Predstavništva:

ZAGREB, Vlaška 94

BEOGRAD, Vlajkovićevega 6/III.

Poslovalnica v Sežani, telefon: 067 73 145

**Industrijski
biro**

INDUSTRIJSKI BIRO

podjetje za izgradnjo industrijskih objektov

Ljubljana, Parmova 33

prevzema in izvaja engineeringe za izgradnjo
in rekonstrukcijo industrijskih objektov, izdeluje vsakovrstne projekte in ekonomske elaborate

Lesno industrijsko podjetje Bled

S SVOJIMI OBRATI V BOHINJSKI BISTRICI, BLEDU, MOJSTRANI
IN V PODNARTU

nudi svoje preizkušene in renomirane proizvode:

— žagan les iglavcev,	— lesno moko,
— žagan les listavcev,	— lesno embalažo vseh vrst,
— ladijski pod,	— opremo avtomatskih kegljišč,
— stropne in stenske obloge,	— vse vrste transportnih naprav,
— vrata vseh vrst,	— čelilnike in
— vezane opažne plošče za gradbeništvo,	— gradbiščne omarice.
— sredice za panel plošče,	

TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA

NOVA OPREMA

Slovenj Gradec

Nudimo najkvalitetnejše in cenene tapetniške izdelke.
Naše izdelke zahtevajo vsa trgovska in turistična podjetja v Jugoslaviji.

TEKSTILNA TOVARNA

JUTEKS Žalec

proizvaja jutino prejo,
jutine tkanine in vreče.

Svojim naročnikom in bralcem v inozemstvu
čestita za novo leto 1970

DOLENJSKI LIST

NOVO MESTO, GLAVNI TRG 2

Mestna galerija v Ljubljani

Mestni trg 5, poleg Magistrata

ima v svojih prostorih tudi razstavno-prodajni prostor, v katerem so naprodaj umetniška dela vseh živečih slovenskih likovnih umetnikov.

Vsem poslovnim prijateljem doma in v tujini želi
srečno novo leto 1970

Slovenija sadje

Import — Export

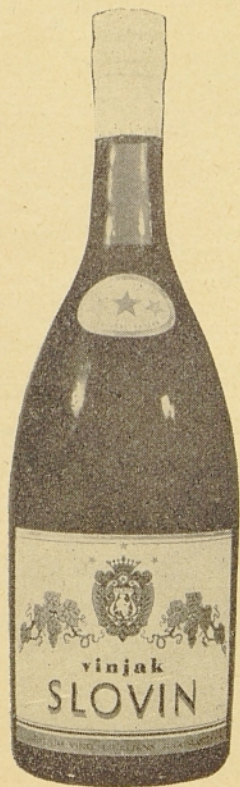
LJUBLJANA

Avtobusni promet Maribor

MARIBOR, Tržaška c. 41

Prisrčne pozdrave in najlepše novoletne želje
vsem Slovincem po svetu!

PODJETJE

Vinski destilat, proizvod skrbne destilacije posebej za to izšolanih vin, je s potrpežljivim staranjem v hrastovih sodih dosegel kvaliteto, ki Vam jo zagotavlja naša znamka:

VINJAK SLOVIN

Čudovita skladnost in svojstven vinski okus Vas bosta vedno znova navduševala. Požirek iz priložene čaše Vam bo odkril vse njegove kvalitete, sončni žarki, ki jih je vsrkalo grozdje, pa Vas bodo prijetno ogreli.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

KONSTRUKTOR

MARIBOR - SERNČEVA UL 8

Izvajamo doma in v tujini vse vrste gradbenih del. Gradimo za trg in prevzemamo inženiring.

Vsklopu podjetja so še kovinski obrat, mizarski obrat, obrat betonskih elementov in projektivno-tehnološki biro.

Dolenjska banka in hranilnica

NOVO MESTO

SREČNO IN USPEHA POLNO NOVO LETO 1970
želi

s podružnico v KRŠKEM in ekspoziturama v METLIKI in TREBNJEM,

vsem izseljencem, poslovnim prijateljem, komitentom in vlagateljem se priporočamo za sodelovanje tudi v prihodnje.

Srečno in uspehov polno novo leto 1970
želi vsem bralcem Rodne grude

GOZDNO GOSPODARSTVO CELJE

PETROL

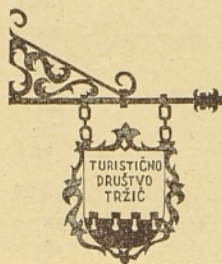
Za vaše vozilo dobite na naših bencinskih servisih
vedno najustreznejša maziva in goriva.

PETROL — LJUBLJANA

Vsem Slovincem po svetu
želi sreče in uspehov polno novo leto 1970
in jih vabi v prelepo dolino zelenega zlata

SKUPŠČINA OBČINE ŽALEC
v Savinjski dolini

Turistično društvo Tržič

Našim rojakom v tujini želi v novem letu mnogo uspehov in zadovoljstva **Turistično društvo v Tržiču**. Naše mesto praznuje v 1970. letu šeststopenjetletnico svojega nastanka in železarstva, obenem pa petindvajsetletnico osvoboditve.

Ko pridete na obisk v rojstno domovino, obiščite tudi TRŽIČ, saj bodo spričo 650-letnice kraja skozi vse leto razne prireditve, proslave in zabave. Prisrčno vas bomo sprejeli!

KAVARNA in SLAŠČIČARNA
tivoli

LJUBLJANA
Cankarjeva 6

Mlado, staro
kam hiti ...
na torto kavo
v TIVOLI

Vsem našim izseljencem in delavcem, ki so začasno zaposleni v tujini, želimo zdravo, uspešno in srečno novo leto 1970!

Toplo se zahvaljujemo za lanskoletni obisk in vas pristrčno vabimo, da tudi letos obiščete našo slaščičarno. Postregli vas bomo prijazno, solidno, po konkurenčnih cenah.

Uprava
SLAŠČIČARNE TIVOLI
Ljubljana, Cankarjeva 6

Vsem našim dragim rojakom, živečim v inozemstvu
želi srečno, zdravja in uspehov polno novo leto 1970!

g g

Kolektiv
gozdnega gospodarstva

BLED

Creina Creina Creina Creina

TURISTIČNO PROMETNO PODJETJE KRANJ

želi vsem Slovencem po svetu srečno novo leto 1970 in jim priporoča novi, najsdobneje urejen

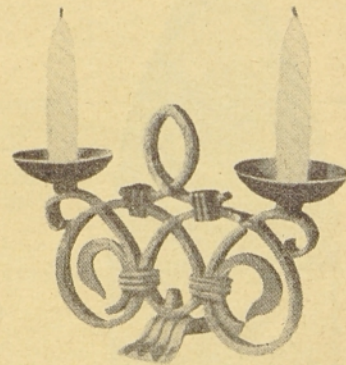
HOTEL CREINA v Kranju, nad dolino Save, s prekrasnim razgledom na Alpe in Pohorjske dolomite.

HOTEL CREINA ima 96 moderno opremljenih eno in dvoposteljnih sob s kopalnicami, lastno zaprto kopališče, vauno, dve jedilnici, konferenčne sobe, salon za bankete, delikateso, snack bar, aperitiv bar, nočni bar, slaščičarno, frizerski salon, lastno potovalno agencijo, prodajalno spominkov in telex. V sklopu podjetja je še žičnica na Krvavec s sodobnimi smučišči in servis za osebne avtomobile.

Creina Cre

Umetno kovani, gravirani, cizelirani in drugi izdelki kroparske domače obrti

Artistically hand-forged, engraved, chased and other elaborate products of the Kropa home industry

KROPA — SLOVENIJA — JUGOSLAVIJA

V dolini Idrijce Foto: Milenko Pegan

Zima v domačem kraju Foto: Ančka Tomšič

